

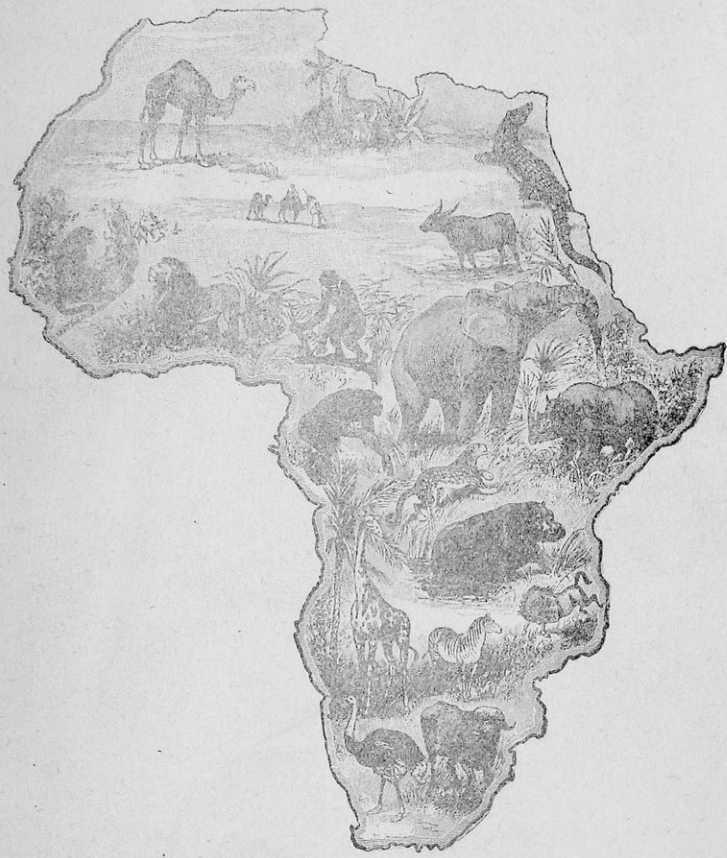
E 321

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ 2ου ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΕΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΙ

ΠΑΝΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Διά την Ε' τάξιν και τὸ Α' ἔτος Συνδιδασκαλίας Ε' και ΣΤ' Δημοτικοῦ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Δ. Ν. ΤΖΑΚΑ, Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ & ΣΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ 1934

E 321
ΝΙΚΟΛ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ 2^{ου} ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΕΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΙ

(ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ)

διὰ τὴν ΠΕΜΠΤΗΝ τάξιν τοῦ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
καὶ τὸ Α΄ ΕΤΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Ε΄ καὶ ΣΤ΄

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Δ. Ν. ΤΖΑΚΑ, Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ & ΣΙΑ

1934

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

Ε. Ε. Σερπιάδου

Τύπος: Ε. Ε. ΣΕΡΠΙΑΔΟΥ — Γεωργίου Σταύρου 10

Α^{ΟΝ} — ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α

1^{ον} — Η Γ Η

Ἡ γῆ πού κατοικοῦμεν εἶναι σάν σφαῖρα στρογγυλή καί κινεῖται εἰς τὸ ἄπειρον μὲ τεραστίαν ταχύτητα, ὅπως καὶ πολλὰ ἄλλα οὐράνια σώματα, πού βλέπομεν γύρω μας εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡμεῖς ὅμως δὲν ἀντιλαμβανόμεθα τὴν κίνησιν τῆς γῆς, ἐπειδὴ εἴμεθα ἐπάνω εἰς αὐτὴν καὶ μᾶς φαίνεται ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἀστέρια κινοῦνται καὶ μόνον ἡ γῆ μένει ἀκίνητος. Αὐτὸ εἶναι ἀπάτη. Συμβαίνει δηλαδὴ ὅτι καὶ εἰς τὸν σιδηρόδρομον, ὅταν ταξιθεύωμεν καὶ τρέχη πολὺ. Ἐκεῖ βλέπομεν νὰ φεύγουν πίσω ὅλα τὰ ἀντικείμενα, σπίτια, στῦλοι κλπ. καὶ ἡμεῖς, πού πραγματικά τρέχομεν, ἐπειδὴ εἴμεθα μέσα εἰς αὐτόν, μᾶς φαίνεται ὅτι δὲν κινούμεθα.

Ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἄλλα ἀστέρια κινοῦνται, ἀλλὰ λόγῳ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως δὲν διακρίνεται εὐκόλα ἡ κίνησίς των, ἐνῶ ἡ γῆ κινεῖται γύρω εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς ἐκ Δ. πρὸς Α. καὶ γύρω εἰς τὸν ἥλιον. Ἄν πετάξωμεν μίαν μπάλαν καὶ προσέξωμεν, θὰ ἴδωμεν ὅτι, ἐνῶ γυρίζει σάν σβούρα, συγχρόνως ἀλλάσσει θέσιν, ἀπομακρύνεται. Ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ἡ γῆ κἀμνει δύο κινήσεις, μίαν γύρω εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ ἄλλην πέριξ τοῦ ἡλίου.

Μέγεθος τῆς γῆς.—Οἱ ἀστρονόμοι, μὲ διάφορα μέσα, ἐμέτρησαν τὴν γῆν καὶ εὔρον ὅτι ὁ γύρος τῆς, ἡ *περιφέρειά* τῆς, ἔχει μῆκος 40.075.687 μέτρων, ἡ δὲ διάμετρος 12.756.498 μ. Εἶναι δηλαδὴ ἡ διάμετρος τρεῖς φορές καὶ κάτι μικροτέρα ἀπὸ τὴν περιφέρειάν τῆς. Αὐτὸ καὶ ἡμεῖς πρόχειρα τὸ εὐρίσκομεν, ἂν πάρωμεν ἓνα πορτοκάλι καὶ μὲ ἓνα σχοινὶ μετρήσωμεν πρῶτον τὸν γύρον του, τὴν περιφέρειάν του, καὶ κατόπιν μὲ μίαν βελόνην, πού θὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα καὶ ἀπὸ τὸ κέντρον, μετρήσωμεν καὶ τὴν διάμετρόν του. Τώρα, ὅταν αὐτὰ πού θὰ εὔρωμεν τὰ συγκρίνωμεν, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ διάμετρος εἶναι τρεῖς φορές καὶ κάτι μικροτέρα ἀπὸ τὴν περιφέρειαν.

Ἡ γῆ εἰς τὸν χάρτην.—Ἡ γῆ, ὅπως εἴπομεν, εἶναι μία μεγάλη σφαῖρα. Εἰς τὸν πίνακα ὅμως ἢ εἰς τὸν χάρτην τὴν ἱερογραφούμεν ὡς κύκλον, ὅπως ὅλα τὰ στρογγυλὰ σώματα. Καὶ ὅταν πρόκειται νὰ ἱερο-

γραφήσωμεν ὅλην τὴν γῆν, ἢ ἓνα κομμάτι αὐτῆς, ἔχομεν ἓνα μέτρον ποῦ μᾶς λέγει, αὐτὸ ποῦ θὰ γράψωμεν, πόσας φορὰς εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ πραγματικόν. Ὑποθέσατε ὅτι ἡ τετράγωνος αὐτὴ τοῦ σχολείου ἔχει πλευρὰν 100 μ. καὶ θέλομεν νὰ τὴν ἰσνογραφήσωμεν εἰς τὸν πίνακα. Ὁ πίναξ δὲν χωρεῖ πλευρὰν 100 μ. μήκους, διὰ τοῦτο θὰ ἰσνογραφήσωμεν ἓνα τετράγωνον μὲ πλευρὰν ἑνὸς μέτρον μήκους. Ἔτσι ἡ αὐτὴ ποῦ ἰσνογραφήσαμεν εἶναι 100 φορὰς μικρότερα ἀπὸ τὴν πραγματικὴν, καὶ διὰ νὰ φαίνεται πόσον μικρότερον εἶναι τὸ ἰσνογράφημά μας, διαιροῦμεν τὸ πραγματικόν μῆκος διὰ τοῦ ἑκατὸν (1 : 100 ἢ $\frac{1}{100}$). Ἡ διαίρεσις αὐτή, ποῦ φανερώνει πόσας φορὰς εἶναι μικρότερον τὸ ἰσνογράφημά μας ἀπὸ τὸ πραγματικόν, εἶναι ἡ κλίμαξ τοῦ χάρτου. Εἰς τὸν χάρτην τὰ τεμάχια τῆς γῆς γράφονται ἑκατομμύρια ἢ χιλιάδας φορὰς μικρότερα καὶ ἔχομεν κλίμακα 1 : 1.000.000 κλπ. Κάθε χάρτης ἔχει καὶ τὴν κλίμακά του, ποῦ γράφει πόσας φορὰς μικρότερος ἀπὸ τὸν πραγματικόν εἶναι ὁ τόπος τὸν ὁποῖον περιέχει.

Ἡ Ξηρὰ καὶ ἡ Θάλασσα. — Ἡ γῆ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ στερεὸν μέρος ποῦ λέγεται ξηρὰ, καὶ ἀπὸ τὸ ὑγρὸν ποῦ λέγεται θάλασσα. Ἐνα μεγάλο τμήμα ξηρᾶς λέγεται **ἡπειρος**, ἐνῶ ἓνα μεγάλο τμήμα θαλάσσης λέγεται **ὠκεανός**. Ἀπὸ ὅσα διηγοῦνται οἱ ἐξερευνηταὶ καὶ οἱ θαλασσοπόροι, καὶ ὅπως βλέπομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν χάρτην, ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶναι τρεῖς φορὰς μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς, ἴητοι ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς τὰ $\frac{3}{4}$ εἶναι θάλασσα καὶ τὸ $\frac{1}{4}$ ἡπειροί.

Ἡπειροί. — Ἡ **Εὐρώπη**, ἡ **Ἀσία** καὶ ἡ **Ἀφρική** εἶναι μεγάλα τεμάχια τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι ἠνωμένα εἰς μίαν μεγάλην ξηρὰν, τὸν **παλαιὸν κόσμον**, καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ **Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον**. Κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς τὰς ξηρὰς εἶναι καὶ ἡπειρος. Εἰς τὸ **Δυτικὸν ἡμισφαίριον** τῆς γῆς περιλαμβάνεται ὁ **νέος κόσμος**, ἡ **Ἀμερική**, μὲ δύο μεγάλα κομμάτια ξηρᾶς ποῦ ἐνώνονται μὲ τὸν Ἴσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, καὶ ΝΑ. τῆς Ἀσίας, ἡ μεγαλύτερα νήσος τῆς γῆς, ἡ **Αὐστραλία**. Τὰ δύο τμήματα τοῦ νέου κόσμου, ἡ Β. καὶ ἡ Ν. Ἀμερική, ἀποτελοῦν μίαν ἡπειρον, τὴν **Ἀμερικὴν**, καὶ ἡ Αὐστραλία μὲ τὰς νήσους τοῦ Ὠκεανοῦ ἄλλην ἡπειρον, τὴν **Ὠκεανίαν**. Ἔτσι ἔχομεν 5 ἡπείρους, 3 εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον, ποῦ ἀποτελοῦν τὸν παλαιὸν κόσμον, καὶ 2 εἰς τὸ δυτικόν, ποῦ ἀποτελοῦν τὸν νέον κόσμον. Ἐν τούτοις εἰς πολλὰ βιβλία εὐρίσκομεν 6 ἡπείρους, ἐπειδὴ τὰ δύο μεγάλα τμήματα τῆς Ἀμερικῆς λογαριάζονται ὡς δύο ἡπείροι. Ἡ μεγαλύτερα εἰς ἔκτασιν ἡπειρος εἶναι ἡ **Ἀσία**, κατόπιν ἔρχεται ἡ **Ἀμερική** (Β. καὶ Ν.), ἡ **Ἀφρική**, ἡ **Εὐρώπη** καὶ τέλος ἡ **Ὠκεανία**.

Ὁμοιότητες ἡπειρῶν. — Ἐν παρατηρήσωμεν εἰς τὸν χάρτην, αἱ τρεῖς ἠνωμένα ἡπείροι τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου εἶναι μία μεγάλη

στεριά, πού ἀπλώνεται ἐκ Δ. πρὸς Α., ἐνῶ εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον ἡ Ἰνδοκίνα, πού ἀπλώνεται ἀπὸ Β. πρὸς Ν.

Ἐπίσης, ἂν προσέξωμεν εἰς τὸν χάρτην, βλέπομεν ὅτι ὅλαι αἱ ἡπείροι πρὸς νότον ἔχουν μεγάλας χερσονήσους καὶ ἀκρωτήρια. Ἡ Εὐρώπη ἔχει τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Βαλκανικὴν, ἡ Ἀσία τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἰνδοκίναν, ἡ Ἀφρικὴ καθὼς καὶ ἡ Ἀμερικὴ καταλήγουν εἰς ἀκρωτήρια.

Ὠκεανοί.— Τὰ πολὺ μεγάλα τμήματα τῆς θαλάσσης, πού χωρίζουν τὰς ἡπείρους, λέγονται ὠκεανοί. Ὅπως αἱ ἡπείροι, καὶ οἱ ὠκεανοὶ εἶναι πέντε, ἦτοι: ὁ **Ἀτλαντικὸς ὠκεανός**, ὁ **Μέγας ἢ Εἰρηθικός**, ὁ **Ἰνδικός**, ὁ **Βόρειος Παγωμένος** καὶ ὁ **Νότιος Παγωμένος**.

1) Ὁ **Ἀτλαντικὸς ὠκεανός** χωρίζει τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ἔχει ἐπιφάνειαν 87.157.000 □ χλμ. καὶ εἶναι ὁ δρόμος πού μᾶς φέρνει εἰς τὸν Νέον Κόσμον.

2) Ὁ **Μέγας ἢ Εἰρηθικός ὠκεανός** εἶναι πραγματικὰ μέγας, διότι καταλαμβάνει 167.418.000 □ χλμ. καὶ λέγεται καὶ Εἰρηθικός, ἐπειδὴ εἰς τὸ ταξίδι κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς δὲν συνήντησαν ἐκεῖ τοικυμίας. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ὠκεανός, διότι σκεπάζει τὸ $\frac{1}{3}$ ὅλοκλήρου τῆς γῆς.

3) Ὁ **Ἰνδικὸς ὠκεανός** εἶναι μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἰνδιῶν καὶ Ὠκεανίας, ἔχει ἔκτασιν 74.912.000 □ χλμ. καὶ εἶναι τρίτος εἰς τὸ μέγεθος.

4) Ὁ **Βόρειος** καὶ ὁ **Νότιος ὠκεανός** εἶναι οἱ μικρότεροι ὠκεανοὶ καὶ εἶναι συνέχεια τοῦ Ἀτλαντικοῦ, διὰ τοῦτο μερικοὶ δὲν τοὺς θεωροῦν χωριστοὺς ὠκεανούς. Λέγονται δὲ καὶ **Ἀρκτικὸς** ὁ Β. καὶ **Ἀνταρκτικὸς** ὁ Ν. καὶ εἶναι διαρκῶς παγωμένοι.

Βάθος τῶν ὠκεανῶν.— Διὰ διαφόρων μέσων μετροῦν τὰ βάθη τῶν ὠκεανῶν. Ὁ Εἰρηθικός ὠκεανός ἔχει τὸ μεγαλύτερον βάθος (9.880 μ.) καὶ ἀνατολικά τῆς νήσου Μιντάνο (10.790 μ.). Καὶ τὸ ὑψηλότερον βουνὸν τῆς ξηρᾶς βυθίζεται καὶ δὲν φαίνεται καθόλου μέσα εἰς αὐτόν.

Θαλάσσια ρεύματα.— Τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης τὴν ταράσσουν οἱ ἄνεμοι. Οἱ ΒΑ. καὶ ΝΑ. σταθεροὶ ἄνεμοι προκαλοῦν τὰ δύο θερμὰ ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ. Τὸ πρῶτον, τὸ **Ρεῦμα τοῦ Κόλπου**, θερμαίνεται πολὺ καὶ ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ Μεξικὸν σὰν ἕνας μέγας ποταμὸς μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὰ Δ. παράλια τῆς Εὐρώπης, μέχρι τῆς Νορβηγίας. Τὸ δεύτερον, τὸ **Ἰαπωνικόν**, ξεκινᾷ ἐκ τῆς Ἰαπωνίας μὲ διεύθυνσιν τὴν Β. Ἀμερικὴν.

Ψυχρὰ ρεύματα.— Τὰ ψυχρὰ ρεύματα ξεκινοῦν ἀπὸ τοὺς Πόλους μὲ διεύθυνσιν τὸν Ἰσημερινόν, διὰ νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ θερμὰ καὶ ἔτσι γίνεται μία μεγάλη κυκλοφορία τῶν θαλασσίων ρευμάτων πολὺ εὐερ-

γεική, καθὼς θὰ ἴδωμεν. Τὸ θερμοὺν ἰδίως ρεῦμα τοῦ Μεξικοῦ εἰς τὴν ἰδικήν μας ἡπειρον, τὴν Εὐρώπην, γλυκαίνει πολὺ τὸ κλίμα καὶ οἱ ὕγροι καὶ θερμοὶ ἄνεμοι φέρουν εὐεργετικὴν βροχήν.

Ζωὴ εἰς τὴν θάλασσαν.—Τὰ ζῶα τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὠκεανῶν τὰ συναντῶμεν ἢ εἰς μικρὸν βάθος πλησίον τῆς ἐπιφανείας, ἢ εἰς τὸν πυθμένα. Πολλὰ ψάρια ζοῦν εἰς μικρὸν βάθος διὰ νὰ εὐρίσκουν τροφήν ποὺ φέρουν τὰ κύματα, ἢ νὰ τρώγουν ἄλλα μικρότερα ψάρια καὶ νὰ βλέπουν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ψάρια, ὅπως ἓνα ποὺ λέγεται *ἀλιεύς*, τὰ ὁποῖα ζοῦν εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης. Αὐτὰ ἐκεῖ δὲν βλέπουν, διότι αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου δὲν φθάνουν μέχρῃ τοῦ πυθμένος, καὶ μερικὰ εἶναι τυφλὰ ἢ ἔχουν ἰδικόν των φῶς, ὅπως ἡ πυγολαμπίδα τῆς ξηρᾶς.

Εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰ θερμοῦ μέρη ζοῦν τὰ κοράλλια καὶ οἱ σπόγγοι.

Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ζῶα, καὶ δάση ὀλόκληρα ἀπὸ φυτὰ ὑπάρχουν, ποὺ μόνον εἰς τὸ ἄλυρον ὕδωρ τῆς θαλάσσης εὐδοκιοῦν.

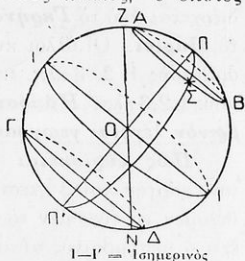
Ἡ θάλασσα ἔχει καὶ τὰς ζώνας τῆς, ὅπως καὶ ἡ ξηρά, καὶ εἰς κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὰς ζοῦν καὶ διαφορετικὰ ψάρια. Ὅπως εἰς τὰς θερμοῦς χώρας τῆς γῆς ζοῦν ἀφθονώτερα ζῶα, ἔτσι καὶ εἰς τὰς θερμοῦς θαλάσσης ζοῦν ἀφθονώτερα ψάρια, καὶ ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὰς ψυχρὰς θαλάσσης εὐρίσκομεν ὀλιγώτερα. Ὅπως εἰς τὴν ξηρὰν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ὑπάρχουν ψάρια ἀποδημητικὰ ποὺ φαίνονται ὡρισμένας ἐποχὰς εἰς διαφόρους σύρτες νὰ διαβαίνουν κοπάδια ἀμέτρητα ἢ νὰ ἔρχονται.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ποῖαι μεγάλαι ξηραὶ σχηματίζονται τὸν Παλαιὸν Κόσμον; Πῶς ἐνώνεται ἡ Ἀφρικὴ μετὰ τὴν Ἀσίαν; Ποῦ εἶναι ἡ δευτέρα μεγάλη μᾶζα ξηρᾶς; Ὀνόμασε τὴν μεγαλυτέραν ἡπειρον. Ποίας ἡπείρους ἔχει τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον; Ποίας τὸ Δυτικόν; Ποῖαι ἡπειροὶ βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν, τὸν Εἰθηνικόν, τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν; Τί γνωρίζεις διὰ τὸ μέγεθος τῶν ὠκεανῶν; Ποῦ εὐρίσκεται ὁ καθέννας; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν ζωὴν εἰς τὴν θάλασσαν; Διατί τὰ ψάρια προτιμοῦν νὰ ζοῦν πλησίον τῆς ἐπιφανείας;

Κύκλοι τῆς γῆς.—Ἡ γῆ, ὅπως εἴπομεν, εἶναι στρογγυλὴ καὶ γυρᾶ εἰς τὸν ἀξονὰ τῆς. Ὁ ἀξὼν τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει, ὅπως καὶ ἡ σφούρα ποὺ γυρᾶ δὲν ἔχει ἀξονα καὶ μόνον ἡμεῖς τὸν φανταζόμεθα εἰς τὴν γῆν, μετὰ διεύθυνσιν ἀπὸ Β. πρὸς Νότον.

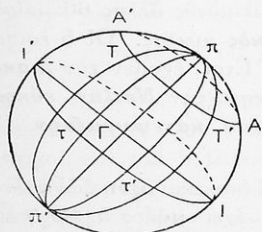
Ἴσημερινός.—Τὴν γῆν τὴν ἰχνογραφοῦμεν ὡς κύκλον ἐπειδὴ εἶναι

στρογγυλή. Ἐν κόψωμεν καθέτως πρὸς τὸν ἄξονά της τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, σχηματίζεται εἰς τὴν τομὴν ἓνας μέγιστος κύκλος, ὁ ὁποῖος λέγεται **Ἰσημερινός**. Ὁ Ἰσημερινὸς ἀπέχει ἕξ ἴσου ἀπὸ τὸν Β. καὶ τὸν Ν. Πόλον καὶ διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ **Βόρειον** καὶ τὸ **Νότιον** ἡμισφαίριον. Πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ ἠμποροῦμεν νὰ φαντασθῶμεν πολλοὺς κύκλους παραλλήλους πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, ἀλλὰ μικροτέρους, οἱ ὁποῖοι ὄσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς Πόλους γίνονται ἀκόμη μικρότεροι. Ὁ μεγαλύτερος λοιπὸν κύκλος, πού χωρίζει ὀριζοντίως τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, λέγεται **Ἰσημερινός** καὶ εἶναι ἓνας. Οἱ ἄλλοι ὀριζόντιοι κύκλοι, πού δὲν χωρίζουν τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, λέγονται **Παράλληλοι** καὶ εἶναι πολλοὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Γεωγραφικὸν πλάτος. — Ἡ ἀπόστασις ἑνὸς τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν λέγεται **γεωγραφικὸν πλάτος**. Ἐνας τόπος εὐρίσκεται ἢ πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς τὸ Β. ἡμισφαίριον, ὅποτε ἡ ἀπόστασις πρὸς βορρᾶν λέγεται **Βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος**, ἢ εἰς τὸ Ν. ἡμισφαίριον καὶ τότε λέγεται **Νότιον γεωγραφικὸν πλάτος**.

Πῶς εὐρίσκεται τὸ γεωγραφικὸν πλάτος. — Πρὸς τὰ Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ φανταζόμεθα ὅτι ἔχομεν σύρει 90 κύκλους παραλλήλους καὶ ἄλλους 90 πρὸς Ν., τὸ ὅλον 180, ἦτοι ἓνα παράλληλον εἰς κάθε μοῖραν. Τώρα, ὅταν θέλωμεν νὰ εὑρωμεν εἰς ποίαν θέσιν εὐρίσκεται ἓνας τόπος πού εἶναι πρὸς βορρᾶν π.χ. τοῦ Ἰσημερινοῦ, μετροῦμεν τοὺς πρὸς Β. παραλλήλους καὶ σταματῶμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν παράλληλον πού εἶναι πλησίον τοῦ τόπου. Ὅσοι παράλληλοι πρὸς Β. εἶναι εἰς τόσας μοῖρας πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ εὐρίσκει-

ται ὁ τόπος. Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος σημειώνεται εἰς τοὺς χάρτας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ ἀριθμοὺς πού ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ 0 τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἀξάνουν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω ὅμοια.

Μεσημβρινός. — Μεσημβρινός λέγεται κάθε κύκλος πού περνᾷ ἀπὸ τοὺς δύο πόλους καὶ χωρίζει τὴν γῆν κατακορῦφος εἰς δύο ἴσα μέρη. ἠμποροῦμεν νὰ φαντασθῶμεν πολλοὺς μεσημβρινούς. Ὅλοι εἶναι ἴσοι καὶ διέρονται ἀπὸ τοὺς πόλους. Ἐν διαιρέσωμεν τὴν περιφέρειαν τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς 360 μοῖρας καὶ ἀπὸ κάθε μίαν σύρωμεν καθέτως καὶ ἓνα μεσημβρινόν, ἔχομεν 360 μεσημβρινούς, πού κάθε ἓνας ἀπέχει ἀπὸ τὸν ἄλλον μίαν μοῖραν.

Γεωγραφικὸν μῆκος.—Ἐνα ἀπὸ τοὺς μεσημβρινοὺς παραδεχόμεθα ὅλοι ὡς πρῶτον καὶ τὸν ἀριθμοῦμεν μὲ 0. εἶναι δὲ ἐκεῖνος πού διέρχεται ἀπὸ τὸ *Γρηγόριους* τῆς Ἀγγλίας, ἢ ἀπὸ τὴν νῆσον *Φέρον*, ἢ ἀπὸ τὸ *Παρίσι*. Οἱ ἄλλοι κύκλοι πού εἶναι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πρῶτου ἔχουν ἀριθμοὺς 1, 2, 3 κλπ. καὶ ὅσοι εἶναι πρὸς Δ. ἔχουν πάλιν τοὺς ἰδίους ἀριθμοὺς 1, 2, 3 κλπ. *Ἡ ἀπόστασις λοιπὸν ἐνὸς τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτον μεσημβρινὸν λέγεται γεωγραφικὸν μῆκος καὶ εἶναι Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικόν.*

Πῶς εὐρίσκεται τὸ γεωγραφικὸν μῆκος.—Παρατηροῦμεν εἰς τὸν χάρτην ποῖος μεσημβρινὸς διέρχεται ἀπὸ τὸν τόπον, τοῦ ὁποίου θέλομεν νὰ εὐρωμεν τὸ γεωγραφικὸν μῆκος, καὶ βλέπομεν ποῖον ἀριθμὸν ἔχει ὁ μεσημβρινὸς αὐτός. Ὅτι ἀριθμὸν ἔχει, τόσας μοίρας μακρὰν ἀπὸ τὸν πρῶτον μεσημβρινὸν εὐρίσκεται τὸ μέρος πού ζητοῦμεν.

Μὲ τὴν κίνησιν πού κάμνει ἡ γῆ, ὅταν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πέσουν κατακορῦφος εἰς τὸν μεσημβρινὸν ἐνὸς τόπου, τότε ὁ τόπος αὐτὸς ἔχει μεσημβρίαν. Διὰ τοῦτο ἄλλως τε καὶ οἱ κύκλοι λέγονται μεσημβρινοί. Ὅπως βλέπομεν, δὲν ἔχουν τὴν ἰδίαν ὥραν μεσημβρίαν ὅλοι οἱ τόποι, ἀλλὰ διαδοχικὰ ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅταν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, μὲ τὴν στροφὴν τῆς γῆς, πίπτουν κατακορῦφος εἰς τὸν μεσημβρινὸν πού διέρχεται ἀπὸ κάθε ἕνα ἐξ αὐτῶν.

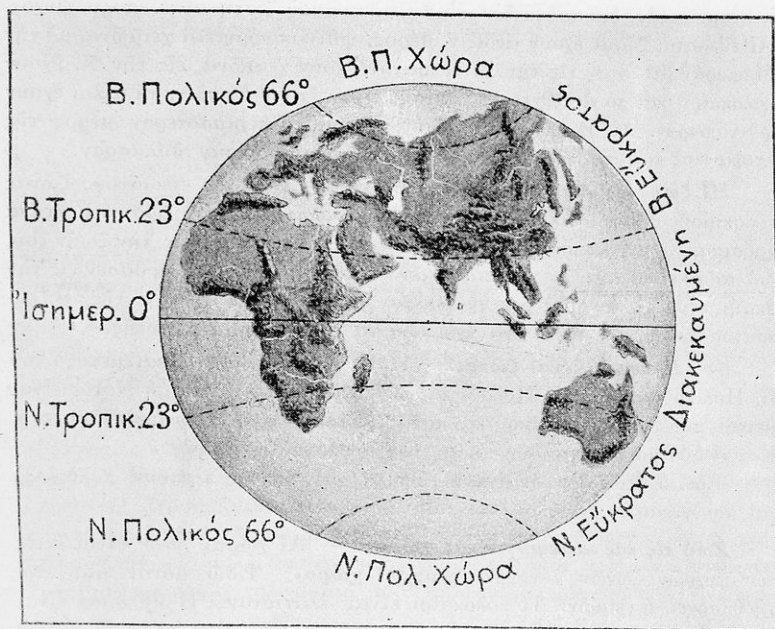
Ζῶναι τῆς γῆς.—Δύο παράλληλοι κύκλοι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἄλλοι δύο πρὸς Νότον διαφοῦν τὴν γῆν εἰς 5 ζῶνας. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ πρῶτος πρὸς Βορρᾶν καὶ ὁ πρῶτος πρὸς Νότον ἀπέχουν 23 μοίρας ἕκαστος ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ λέγονται *Τροπικοὶ κύκλοι*. Ὁ πρὸς Β. λέγεται *Βόρειος Τροπικὸς* ἢ *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου* καὶ ὁ πρὸς Ν. *Νότιος Τροπικὸς* ἢ *Τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω*. Ὁ δεῦτερος κύκλος πρὸς Β. ἀπέχει 66 μοίρας ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ λέγεται *Βόρειος Πολικὸς* κύκλος, καὶ ὁ δεῦτερος πάλιν πρὸς Ν. ἀπέχει καὶ αὐτὸς ἄλλας 66 μοίρας ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ λέγεται *Νότιος Πολικὸς* κύκλος. Οἱ 5 λοιπὸν αὐτοὶ κύκλοι διαφοῦν τὴν γῆν εἰς 5 ζῶνας. Ἔτσι ἔχομεν τὴν *Διακεκαυμένην ζῶνην*, τὴν *Βορειαν εὐκρατον ζῶνην*, τὴν *Νοτίαν εὐκρατον*, τὴν *Βορειαν κατεψυγμένην* καὶ τὴν *Νοτίαν κατεψυγμένην*. Ἡ Διακεκαυμένη λέγεται καὶ *Τροπικὴ ζῶνη*.

Ιον. Διακεκαυμένη ἢ τροπικὴ ζῶνη.—Ἡ διακεκαυμένη ζῶνη εἶναι μεταξὺ τοῦ Βορείου Τροπικοῦ καὶ τοῦ Νοτίου, ἔχει μῆκος 5.000 χιλμ. περίξ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ περιλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς γῆς, τὰς *θερμὰς χώρας*. Ἐδῶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πίπτουν κατακορῦφος καὶ διὰ τοῦτο ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη. Γίνεται ἀκριβῶς ὅ,τι συμβαίνει, ἂν κρατήσωμεν μίαν σφαιρὰν πλησίον τῆς λάμπας. Θὰ παρατηρήσωμεν

ὅτι τὸ μέσον τῆς σφαίρας φωτίζεται περισσότερο, διότι αἱ ἀκτῖνες τῆς λάμπας πίπτουν καθέτως, ἐνῶ τὰ πλάγια φωτίζονται λοξῶς. Τώρα ὅσον προχωροῦμεν ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν. ἡ ζέστη ὀλιγοστεύει.

Ζωὴ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. — Πολλὰ μέρη εἰς τὰς θερμὰς χώρας ἔχουν ἄφθονον βροχὴν καὶ εἶναι ἡ κατοικία ἑκατομμυρίων

Αἱ ζῶναι τῆς γῆς εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον

μαύρων καὶ ἐρυθρῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἐπικρατοῦν ἄνεμοι ἀνατολικο-δυτικοί, τὰ μετέμια λεγόμενα, καὶ φυσοῦν κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Ἐδῶ ἡ μεγάλη ζέστη προκαλεῖ μεγάλην ἐξάτμισιν καὶ συνεπῶς μεγάλας βροχάς. Δύο ἐποχὰς συναντῶμεν, τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ξηρασίας. Βρέχει ἐπὶ 4 μῆνας συνεχῶς κάθε ἀπόγευμα. Ἀκολουθοῦν μῆνες ξηρασίας. Καὶ πάλιν βροχὴ καὶ ξηρασία διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην. Ἄλλ' ὅπου ὑπάρχει ζέστη καὶ ὑγρασία, ἡ βλάστησις εἶναι ζωηρά, τὰ δένδρα μεγάλα καὶ τὰ φυτὰ ἄφθονα. Ἐδῶ φυσικὰ εἶναι καὶ ἄφθονα ζῆα, μεγάλα καὶ μικρά, σαρ-

κοφάγα καὶ φυτοφάγα. Κανένα ζῷον δὲν ταξιθεύει, διότι ὅλα εὐρίσκουν τροφήν ἐπὶ τόπου.

2ον. **Εὐκρατοὶ ζῶναι.** — Μεταξὺ τοῦ Β. Τροπικοῦ καὶ Β. Πολικοῦ κύκλου, εἰς μῆκος 5.000 γλμ., εὐρίσκεται ἡ Β. εὐκρατος ζώνη. Αἱ χῶραι ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας λέγονται **εὐκρατοὶ** καὶ αἱ δύο μαζὶ εἶναι σχεδὸν ἡμισὴ ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Ἐδῶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πίπτουν λοξῶς, διὰ τοῦτο δὲν κάμνει οὔτε πολὺ ζέστη οὔτε πολὺ ψῦχος. Αἱ εὐκρατοὶ ζῶναι ἔχουν ἀνοιξιν, θέρος, ψθινόπωρον καὶ χειμῶνα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι, ὅταν εἰς τὴν Β. εὐκρατον ἔχουν χειμῶνα, εἰς τὴν Ν. ἔχουν καλοκαίρι, καὶ τὸ ἀντίθετον. Ἐπίσης ὅταν ἔχουν ἀνοιξιν, οἱ ἄλλοι ἔχουν φθινόπωρον. Αἱ Β. εὐκρατοὶ χῶραι ἔχουν τὸ περισσότερον μέρος τῆς ἐπιφανείας των στεραίν, ἐνῶ αἱ Ν. ἔχουν περισσότεραν θάλασσαν.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην. — Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας εὐδοκιοῦν δάση, ὀπωροφόρα, σιτηρά, καθὼς καὶ πολλὰ ζῷα καὶ πτηνὰ χρήσιμα. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ ἔχει περισσοτέρας εὐκολίας εἰς τὴν ζωὴν του, διὰ τοῦτο εἶναι πυκνότερα κατοικημένα καὶ ὁ πολιτισμὸς ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμὴν του. Ἡ πατρίδα μας εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον σχεδὸν τῆς Β. εὐκράτου ζώνης, καὶ διὰ τοῦτο ἔχει ὅλα τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς.

3ον. **Κατεψυγμένα ζῶναι.** — Ἡ Β. Κατεψυγμένη εἶναι μεταξὺ τοῦ Β. Πολικοῦ καὶ τοῦ Β. Πόλου καὶ λέγεται **ἀρκτική**, καὶ ἡ Νοτία εἶναι μεταξὺ τοῦ Νοτίου Πολικοῦ καὶ τοῦ Ν. Πόλου καὶ λέγεται **ἀνταρκτική**. Καὶ αἱ δύο μαζὶ ἀποτελοῦν τὸ $\frac{1}{10}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Ἐδῶ ὁ ἥλιος δὲν εἶναι ποτὲ ὑψηλά, αἱ ἀκτῖνες πίπτουν πολὺ λοξὰ καὶ πολὺν καιρὸν δὲν φωτίζουν καθόλου τὸν πόλον.

Ζωὴ εἰς τὰς κατεψυγμένας χώρας. — Αἱ χῶραι ποὺ εἶναι ἐντὸς τῶν ψυχρῶν ζωνῶν λέγονται **ψυχραὶ χῶραι**. Ἐδῶ μόνον μία ἐποχὴ ὑπάρχει, ὁ χειμῶν. Τὸ καλοκαίρι εἶναι ἐλάχιστον. Ἡ θάλασσα εἶναι διαρκῶς παγωμένη καὶ ὅπου γειτονεῖ μεθ' ἑαυτῆς θαλάσσας ἐπιπλέουν μεγάλα παγόβουνα. Καὶ ἡ ξηρὰ τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι πάντοτε χιονισμένη. Πλησίον τῶν πολικῶν κύκλων, ὅταν λυώσουν τὰ χιόνια, φητρῶνουν μόνον μικρὰ φυτὰ νανώδη. Ἄλλα φυτὰ δὲν εὐδοκιοῦν καὶ ἀφοῦ λείπουν τὰ φυτὰ, λείπουν καὶ τὰ ζῷα. Ἐδῶ μόνον φῶκες, ἀρκουῦδες καὶ τίγρεις ζοῦν. Καὶ ἄνθρωποι κατοικοῦν πολὺ ὀλίγοι εἰς τὰς ψυχρὰς χώρας, ἰδίως Ἐσκιμῶι. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύκτα ἀρχίζει ἀπὸ 24 ὥρας ἢ καθεμία, καὶ ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους κρατοῦν ἢ καθεμία ἐβδομάδας καὶ μῆνας. Εἰς τοὺς πόλους π. χ. ἡ ἡμέρα κρατεῖ 6 μῆνας καὶ 6 μῆνας ἢ νύκτα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι, ὅταν ὁ Β. Πόλος ἔχη 6 μῆνας ἡμέραν, ὁ Νότιος ἔχει 6 μῆνας νύκτα, καὶ ἀντιθέτως.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.— Ποῖος τροπικὸς κύκλος εἶναι βορραιοῦς τοῦ Ἰσημερινοῦ ; Ποῖος νοτιῶς ; Πόσον πλάτος ἔχει ἡ διακεκαυμένη ζώνη ; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ τροπικὰ φυτὰ καὶ ζῶα ; Εἰς ποίαν ζώνην εἵμεθα ; Ποῦ εἶναι ἡ Νοτία εὐκρατος ζώνη ; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν ζώνην εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην ; Ποῦ εἶναι αἱ ψυχραὶ χῶραι ; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν ζώνην ἐκεῖ ; Εἰς ποῖον γεωγραφικὸν πλάτος εὐρίσκεται ἡ χώρα μας ; Εἰς ποῖον γεωγραφικὸν μῆκος ; Τί λέγεται γεωγραφικὸν πλάτος ; Τί λέγεται γεωγραφικὸν μῆκος ; Πόσοι εἶναι οἱ μεσημβρινοί ; Πόσοι οἱ παραλλήλοι πρὸς τὸν Ἰσημερινόν ;

2^{ον}—ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Ἄτμσφαιρα λέγεται τὸ ἀέριον στρώμα, ποὺ εἶναι περίεξ τῆς γῆς. Καὶ ἄλλα ἀστέρια, καθὼς ἡ Ἄφροδίτη καὶ ὁ Ἄρης, ἔχουν ὁμοίαν μετὴν ἰδικήν μας ἀτμόσφαιραν, ἐνῶ ἄλλα ἀστέρια δὲν ἔχουν καθόλου, ὅπως ἡ Σελήνη, ὁ Ἐρμῆς κλπ.

Σχήμα.—Ἡ ἀτμόσφαιρα, ἀφοῦ εἶναι περίεξ τῆς γῆς, ἔχει σχῆμα στρογγυλὸν καὶ πεπιεσμένον εἰς τοὺς πόλους ἀπὸ τὴν φρυγόμετρον δύναμιν, ἔχει πάρεξ δηλαδὴ τὸ σχῆμα τῆς γῆς.

Ὑψος τῆς ἀτμοσφαιρας.—Κατὰ τὰς μετροῦσεις ποὺ ἔκαμαν διάφοροι, εὗρον ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχει ὕψος ἄνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς 400 χιλ. μέτρα περίπου. Μέχρι τῶν 80.000 μ. ὕψους τὰ συστατικά τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν μεταβάλλονται καὶ πολὺ. Ἀπὸ τὰ 80 χιλμ. ὅμως καὶ ἐπάνω συναντῶμεν διάφορα στοιχεῖα, καθὼς τὸ **ἥλιον** καὶ τὸ **ὕδρογονον**, εἰς πολὺν ἀραιὰν κατάστασιν καὶ ὅσον προχωροῦμεν εὐρίσκομεν διάφορα ἀέρια πολὺν ἀραιὰ ποὺ ζητοῦν νὰ σκορπισθοῦν εἰς τὸ ἄπειρον.

Συστατικά τοῦ ἀέρος.—Ὁ ἀέρας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ 79 % **ἄζωτον**, 21 % **ὀξυγόνον**, 0,94 % **ἀργόν** καὶ 0,03 % **ἀνθρακικὸν δξύ**. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα περιέχει καὶ **ἥλιον** καὶ ἄλλα ἀέρια εἰς μικρὰν δόσιν καθὼς καὶ ἀτμοῦς.

Εἰς ὕψος 50 χιλμ. εὐρίσκομεν ὅτι περιέχει 79 % ἄζωτον, 7 % ὀξυγόνον, 13 % ὕδρογονόν καὶ 0,05 % ἥλιον. Εἰς ὕψος 200 χιλμ. ἔχει ἄζωτον 0,7 %, ὀξυγόνον δὲν ὑπάρχει πλέον, ἥλιον ἔχει 0,5 % καὶ ὕδρογονόν 99,9 %. Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν μόνον τὰ κατώτερα στρώματα κινεῖνται μέχρι ὕψους 4.000 μέτρων. Ἀπὸ 4—12 χιλμ. δὲν γίνονται κινήσεις, ἢ ἂν γίνωνται τυχαίως, διευθύνονται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω. Ἀπὸ 12 χιλμ. καὶ ἄνω καμμία κίνησις δὲν γίνεται καὶ ὁ ἀέρας εἶναι κατὰ στρώματα πυκνότερα πλησίον πρὸς τὴν γῆν καὶ ἀραιότερα ὅσον προχω-

ροῦμεν. Διὰ τοῦτο ὅταν ἀναβῶμεν εἰς πολὺ ὑψηλὰ ὄρη ἢ μὲ τὸ ἀεροπλά-
νον ὑψηλά, δὲν εἰμποροῦμεν ν' ἀναπνεύσωμεν, διότι λείπει τὸ ὀξυγόνον.
Ἐπίσης ἐπειδὴ εἶναι ὁ ἀέρας ἀραιότερος εἰς τὰ ὑψηλότερα στρώματα,
ὅσοι κατοικοῦν εἰς τὰ ὄρη φωνάζουν ὅταν ὀμιλοῦν, διότι δὲν φέρει τὸν
ἦχον εὐκόλα ὁ ἀραιὸς ἀέρας.

Θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας.—Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι, κα-
θὼς εἴπομεν, ἓνα παχὺ στρώμα ἀέρος πὸν εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὴν γῆν καὶ
εἰς τὸ ἄπειρον, τὸ διάστημα. Ἡ γῆ ἔχει, κατὰ μέσον ὄρον, τὸ ἔτος θερ-
μοκρασίαν 15° ἄνω τοῦ μηδενός, ἐνῶ τὸ ἀντίθετον ἄκρον, τὸ ἄπειρον,
ἔχει 273° κάτω τοῦ μηδενός. Ἡ ἀτμόσφαιρα λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἓνα μέ-
ρος ἔχει παγωμένον ἀέρα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο θερμοκρασίαν 15 βαθμῶν.
Φαντασθῆτε τώρα τι θερμοκρασίαν πρέπει νὰ ἔχουν τὰ διάφορα στρώ-
ματά της. Ὅσον προχωροῦμεν ἀπὸ τὴν γῆν πρὸς τὰ ἄνω, ἡ θερμοκρασία
καταβαίνει κάθε 100—200 μέτρα ἓνα βαθμὸν. Εἰς τὰ 14.000 μ. στα-
ματᾷ καὶ ἡ θερμοκρασία εἶναι ἡ ἴδια εἰς ἀρκετὸν ὕψος, κατόπιν ὁμως
πάλιν καταβαίνει.

Χρῶμα τῆς ἀτμοσφαιρας.—Ὁ ἀέρας, ὅπως καὶ τὸ ὕδωρ, δὲν
ἔχει χρῶμα. Εἰς μεγάλην ὁμως μᾶζαν ἡ θάλασσα φαίνεται γαλανή. Τὸ
ἴδιον καὶ ὁ ἀέρας. Εἰς πολλὰ στρώματα φαίνεται γαλανός. Πῶς συμβαίνει
τοῦτο; Μερικοὶ νομίζουν ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι γαλανός! Ὁχι. Οὔτε αὐτό.
Οὐρανός, σῶμα στερεόν, δὲν ὑπάρχει· τὸ χάος, τὸ ἄπειρον, λέγομεν οὐρα-
νόν. Τὸ γαλάζιο χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ εἶναι χρῶμα πὸν τὸ ἀντανακλᾷ ἡ
ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τὸν ἥλιον ὅταν φωτίζεται.

Ἰγγρασία ἀτμοσφαιρας.—Ἡ ἀτμόσφαιρα δέχεται διαρκῶς
ἀτμοὺς ἀπὸ τὴν θάλασσαν, τὰς λίμνας, τοὺς ποταμοὺς, τὰ ἔλη κλπ. Οἱ
ἀτμοὶ αὐτοὶ προέρχονται ἀπὸ ἐξάτμισιν. Ἡ ἐξάτμισις εἰς μίαν ἐπιφάνειαν
ὕδατος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερμότητα τῆς ἐπιφανείας, ἀπὸ τὴν θερμότη-
τα τοῦ ἀέρος καὶ ἀπὸ τὸν βαθμὸν τοῦ κόρου τοῦ ἀέρος εἰς ἀτμοὺς. Ὅσον
περισσότερους ἀτμοὺς ἔχει ὁ ἀέρας, ὅσον δηλαδὴ εἶναι περισσότερον κο-
ρεσμένος, τόσον ὀλιγωτέρα ἐξάτμισις γίνεται, διότι δὲν χωροῦν ἄλλοι
ἀτμοὶ εἰς τὸν ἀέρα.—Οἱ ἀτμοὶ αὐτοί, ὅταν ψυχθοῦν, γίνονται βροχή, χιὼν
κλπ.—Ὅταν ὁ ἀέρας διέρχεται ἀπὸ θάλασσαν, ἢ λίμνας ἢ ποταμοὺς, πα-
ρασύρει καὶ τοὺς ἀτμοὺς καὶ γίνεται ὑγρὸς καὶ δροσερὸς τὸ καλοκαίρι καὶ
γλυκὺς τὸν χειμῶνα. Ὅταν ὁμως ὁ ἀέρας περνᾷ ἀπὸ στεγνὴν πεδιάδα καὶ
χιονισμένα βουνά, τότε δὲν ἔχει ἀτμοὺς, εἶναι ξηρὸς καὶ τὸ καλοκαίρι εἶναι
πολὺ ζεστός, ἐνῶ τὸν χειμῶνα μὲ τὰ χιόνια πολὺ ψυχρὸς.

Ἄνεμοι.—Ἄνεμος λέγεται μία μᾶζα ἀέρος πὸν κινεῖται. Οἱ ἀρ-
χαῖοι πρόγονοί μας τοὺς ἀνέμους τοὺς εἶχον θεοποιήσει καὶ ἔτσι ἐλά-
τρευον τὸν *Αἴολον*, τὸν *Ζέφυρον*, τὸν *Βορρᾶν* κλπ. Ἀλλὰ διατὶ κινεῖται

δ αέρας; Τί ζητεῖ; Ἴδου διατί. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν πὺ ἀί ἀκτῖνες πίπτουν κατακορύφως, ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη καὶ τὸ ἔδαφος ἐκεῖ ἔχει μεγάλην θερμοκρασίαν. Ἀλλὰ τότε καὶ ὁ αέρας πὺ ἐγγίζει τὸ ἔδαφος αὐτὸ θερμαίνεται, ἀραιώνεται καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐλαφρότερος φεύγει, διὰ νὰ ἔλθῃ ἄλλος βαρύτερος καὶ ψυχρότερος νὰ πάρῃ τὴν θέσιν του. Καὶ αὕτη ἡ μᾶζα ὅμως θερμαίνεται, διαστελλεται καὶ φεύγει καὶ ἔτσι ἔρχεται ἄλλη καὶ γίνεται ἡ κυκλοφορία τῶν ἀνέμων.

Εἰς τὴν κίνησιν βοηθεῖ ἐκεῖ εἰς τὰς θερμὰς χώρας καὶ ἡ θερμοῦτης πὺ ἀφίνουσι οἱ ἀτμοὶ μόλις φθάσουσι εἰς τὸν αέρα, πὺ τὸν κάμνουν ἀκόμη θερμότερον.

Εἰς κάθε ἄνεμον διακρίνομεν τὴν ταχύτητα καὶ τὴν διεύθυνσιν.

Ταχύτης ἀνέμων. — Οἱ ἄνεμοι ἄλλοτε ἔχουν μεγάλην ταχύτητα καὶ ἄλλοτε μικράν. Διακρίνομεν λοιπὸν ἀνέμους **ἀσθενεῖς, ἐλαφροῦς, μετριούς, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροῦς, καταιγίδας καὶ θυέλλας.** Οἱ τελευταῖοι φυσικὰ εἶναι σπανιότεροι καὶ προξενοῦν καταστροφάς.

Διεύθυνσις τῶν ἀνέμων. — Διεύθυνσιν τῶν ἀνέμων θεωροῦμεν τὸ σημεῖον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔρχονται. Καὶ ἔχομεν ἀνέμους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν 4 σημείων τοῦ ὀρίζοντος (**Βόρειος, Νότιος, Ἀνατολικός, Δυτικὸς**) καὶ τῶν διαμέσων ΒΑ., ΝΑ., ΒΔ. καὶ ΝΔ. Γνωστὴ εἶναι ἡ **θαλασινὴ αὔρα** πὺ ἔρχεται δροσερὰ τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἡ **ἀπόγειος αὔρα** πὺ φυσᾷ τὴν νύκτα πρὸς τὴν θάλασσαν.

Μερικοὶ ἄνεμοι φυσοῦν ὠρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους μὲ τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν. Αὐτοὶ λέγονται **ἐτησίαι** (μελέμια). Ἐπίσης ἐτησίαι εἶναι καὶ οἱ **Μουσσῶνες** τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, οἱ ὁποῖοι φυσοῦν 6 μῆνας ΝΔ. καὶ ἄλλους 6 ΝΑ.

3ον — ΚΛΙΜΑ

Ἡ θερμοκρασία ἐνὸς τόπου, ἡ ὑγρασία, οἱ ἐπικρατοῦντες ἄνεμοι, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν, τὸ ὕψος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης κλπ., ὅλα μαζί ἀποτελοῦν τὸ **κλίμα** τοῦ τόπου.

Ἔτσι εἰς τὸ κλίμα ἐκάστου τόπου συντελεῖ ἡ φύσις μὲ τὴν βλάστησίν της, ἡ τέχνη μὲ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα της, ἡ γεωγραφικὴ θέσις τοῦ τόπου καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα. Τὸ κλίμα δίδει τὴν φυσιογνωμίαν εἰς κάθε τόπον καὶ χαράσσει τοὺς νόμους τῆς φύσεως μέσα εἰς τοὺς ὁποίους ζοῦν καὶ κινοῦνται τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. Τὸ κλίμα ἔχει μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν ὑγιάν τῶν κατοίκων. ἔχομεν **ὕγιενά** κλίματα καὶ **νοσηρά**. Τὸ κλίμα ἐπίσης ἐπιδρᾷ καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἄριστοι λαοὶ καὶ οἱ καλύτεροι πολιτισμοὶ ἤκμασαν εἰς

τὰ εὐκρατα κλίματα, ἐνῶ εἰς τὰ θερμὰ καὶ ψυχρὰ κλίματα ἢ παρόμειναν ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι ἄγριοι ἢ ἐβράδυναν νὰ πολιτισθοῦν. Ἡ εὐκολος καὶ ζωῆς φροντίδας (οἰκία, καλλιέργεια κλπ.) ζωῆ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς θερμὰς χώρας, ὅπου εὐρίσκει καρποὺς ἀπὸ τὴν μεγάλην βλάστησιν ποὺ γίνεται ἐκεῖ, τὸν ἔκαμαν μαλθακόν, ἀδρανῆ καὶ στάσιμον. Ἐπίσης ἡ γεμάτη ἀπὸ στερήσεις ζωὴ ἐκείνου, ποὺ ζῆ εἰς τὰς ψυχρὰς χώρας, δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἀναβῆ εἰς ὑψηλότερον πολιτισμόν.

Θερμὸν κλίμα. — Θερμὸν κλίμα ἔχει ἡ διακεκαυμένη ζώνη. Αἱ χώραι ποὺ εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν Ἰσημερινὸν ἔχουν ἀκανονίστους βροχὰς, ἐνῶ αἱ χώραι τῶν Τροπικῶν ἔχουν βροχὰς κατὰ περιόδους, 6 μῆνας βροχὴν καὶ 6 ξηρασίαν.

Εὐκρατον. — Εὐκρατον κλίμα εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἔχει μετρίαν θερμοκρασίαν, ἄνευ μεγάλης διαφορᾶς μεταξὺ χειμῶνος καὶ θέρους. Εἰς αὐτὸ ἐπικρατοῦν ἄνεμοι δυτικοὶ καὶ ἔχει καὶ τὰς 4 εποχὰς τοῦ ἔτους. Ἡ βροχὴ πίπτει καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐλιγώτερα ἰδίως κατὰ τὸ θέρος.

Ψυχρόν. — Ψυχρὸν λέγεται τὸ κλίμα, τὸ ὁποῖον ἔχει θερμοκρασίαν κάτω τοῦ μηδενός. Ἐδῶ ἡ βλάστησις εἶναι μηδαμινὴ καὶ ἡ ζωὴ σπανία καὶ ὠρισμένη.

Ἡπειρωτικὸν λέγεται τὸ κλίμα ποὺ ἔχει ξηρὸν καὶ θερμὸν θέρος καὶ ψυχρὸν χειμῶνα. Ἐπίσης ἡ ἡμέρα εἶναι θερμοὴ κατὰ τὸ θέρος, ἡ δὲ νύκτα ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ. Ἡπειρωτικὸν κλίμα ἔχουν τὰ μεγάλα τμήματα τῆς ξηρᾶς, ὅπου καὶ αἱ βροχαὶ ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ὀλιγοστεύουν. Πολλὰς φορὰς εἰς τὰς ξηρὰς ἐπικρατεῖ νηνεμία, ἐνῶ ἄλλοτε φυσοῦν ἄνεμοι θερμοτάτοι καὶ ἐπιβλαβεῖς.

Θαλάσσιον κλίμα ἢ ὠκεάνειον. — Ἐδῶ ὁ χειμὼν εἶναι γλυκὺς καὶ τὸ θέρος δροσερόν, διότι φυσοῦν σχεδὸν πάντοτε θαλασσινοὶ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι τὸν χειμῶνα εἶναι ζεστοὶ καὶ τὸ θέρος δροσεροί. Τὸ κλίμα τῶν Ἀθηνῶν δὲν εἶναι οὔτε θαλάσσιον οὔτε ἠπειρωτικόν, ἀλλὰ ἓνα μῖγμα μὲ καθαρὸν οὐρανὸν καὶ μετρίαν θερμοκρασίαν, ἡ ὁποία πολλὰς φορὰς μὲ τὸ ψῦχος ποὺ ζάμνει τὸν χειμῶνα καὶ μὲ τὴν ζέστην τοῦ θέρους πλησιάζει πρὸς τὸ ἠπειρωτικόν.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ. — Τί χρειάζεται ὁ ἄερας; Τί συστατικά ἔχει; Πόσον ὕψος; Διατί οἱ ὄρεινοὶ ὀμιλοῦν δυνατά; Διατί τὰ μεγάλα πτηνὰ πετοῦν χαμηλὰ ὅταν ταξιδεύουν; Διατί φυσοῦν οἱ ἄνεμοι; Τί εἶναι αὖρα; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν ταχύτητα τῶν ἀνέμων; Τί διὰ τὴν διεύθυνσιν; Τί λέγεται κλίμα; Πόσα εἶδη κλιμάτων γνωρίζεις; Τί διαφέρουν τὰ κλίματα; Τί ἐπίδρασιν ἔχει τὸ κλίμα εἰς τοὺς διαφόρους τόπους; Τί ἐπίδρασιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους;

Β^{ΟΝ} — ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1^{ον} — Α Σ Ι Α

Παρατηρήσεις εις τὸν χάρτην (γενικῶς) (*)

Μέγεθος.—Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὴν Εὐρώπην αἱ φυλαὶ ἐμάχοντο μεταξύ των διὰ τὰ καλύτερα λιβάδια, ἡ Ἀσία εἶχε παλαιὰ καὶ μεγάλα ἔθνη μὲ μεγάλας πόλεις πολιτισμένας. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔθνη αὐτὰ κατεστράφησαν, ἐνῶ ἄλλα ἔχουν αὐξηθῆ περισσότερον. Ὁ μισὸς σχεδὸν κόσμος τῆς γῆς κατοικεῖ εἰς τὴν Κίναν καὶ τὰς Ἰνδίας, πλησίον τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Νοτίας παραλίας τῆς Ἀσίας. Ἡ Ἀσία εἶναι μεγαλυτέρα εἰς ἔκτασιν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν μαζί, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν, καὶ ἔχει πληθυσμὸν 5 φορὰς περίπου περισσότερον ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ 2 φορὰς περισσότερον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην.

Ἔκτασις. — 44 ἑκατ. □ χιλμ.

Πληθυσμὸς. — 953 ἑκατ. κατ.

Θέσις.—Ἡ Ἀσία εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Ἡμισφαίριον καὶ πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Εὐρώπης.

Νὰ εὑρετε ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος, τὰ ὄρια, τοὺς ὠκεανούς καὶ τὰς θαλάσσας ἀπὸ τὰς ὁποίας βρέχεται. Μὲ ποίας ἡπείρους ἐνώνεται ἡ Ἀσία πρὸς Δ. ; Ποῖος ὠκεανὸς εἶναι μεταξύ Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς ; Ποῖαι ἡπειροὶ εὐρίσκονται πέραξ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ Β. Π. ὠκεανοῦ, τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ;

Ἔδαφος - Ὅρη.—Εἰς τὸν ἀνάγλυφον χάρτην βλέπομεν ὅτι τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἀσίας εἶναι μία μεγάλη πεδιάς. Εἰς τὸ μέσον πρὸς Ν. αὐτῆς εἶναι τὸ ὄροπέδειον τοῦ Θιβέτ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς

(*) Οἱ μαθηταὶ ἀνά δύο ἢ τρεῖς ἐπὶ τῶν θρανίων ἔχουν ἀνοικτούς γεωφυσικοὺς χάρτας καί : Πρῶτον, παρατηροῦν, εὐρίσκουν καὶ συγκεντρώνουν ὅ,τι ἠμποροῦν ν' ἀναγνώσουν εἰς τὸν χάρτην (θέσιν, ὄρια, ὄρη, ἔδαφος, ποταμούς, πεδιάδας, πόλεις, λιμένας κλπ.). Κατόπιν ἀκολουθεῖ συζήτησις καὶ ἐξευρίσκεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τοῦ τόπου, ὅ,τι δὲν γράφει ὁ χάρτης, ἤτοι ἡ ζωὴ τῆς χώρας (κλίμα, προϊόντα, ἀσχολίαι, πληθυσμὸς, λαὸς, θρησκεία κλπ.). Τέλος γίνεται κατ' οἶκον ἡ χαρτογραφία καὶ κἀνωθι εἰς συγκεντρωμένας περιλήψεις διαλαμβάνεται ἡ ζωὴ τῆς χώρας.

δροσειράς τῶν **Ἰμαλαίων** (ὑψηλαί κορυφαί **Ἐβέρεστ** 8.840 μ., **Κουρσάγκαρ** 8.580 μ.), τῶν **Καρακουροῦμ** (8.619 μ.), **Κουέν-Λοὺν** (7.000 μ.). Πρὸς ΝΑ. εὐρίσκονται τὰ στενὰ καὶ μακρὰ ὄρη τῆς Ἰνδοκίνας μὲ ὕψος 4.000 μ.—ΒΔ. τοῦ Θιβέτ συνεχίζεται τὸ ὄροπέδιον τοῦ **Παμίρ**, ΝΑ. τούτου τὸ **Ἰνδοκοῦχον** (7.750 μ.) καὶ δυτικῶς τὸ ὄροπέδιον τοῦ **Ἰράν**, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὰ **Κουρδικὰ ὄρη**, τὸ **Ἀραράτ** (6.160 μ.) καὶ μὲ τὸν **Ταῦρον**. Πρὸς Β. τούτων εἶναι ὁ **Καύκασος** (5.697 μ.). Ἐπίσης μικρότερα ὄρη συναντῶμεν εἰς τὴν Β. Σιβηρίαν, τὴν χερσόνησον **Καμτσιάκαν**, τὰς νήσους τῆς Ἰαπωνίας καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ποταμοί.—Εἰς τὸν Β. Π. Ὁκεανὸν χύνονται ὁ **Ὅβις**, ὁ **Ἰενεσέης** καὶ ὁ **Δένας**, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν παγῶνον καὶ δὲν εἶναι πολὺ χρήσιμοι εἰς τὴν συγκοινωνίαν. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν χύνονται ὁ **Χουάγκ-Χὸ** (κίτρινος ποταμὸς) καὶ ὁ **Γιάγκ-Τσέ-Κιάγκ** (κυανοῦς ποταμός), καὶ οἱ δύο πλωτοί, ὁ πρῶτος μάλιστα ἐξ αὐτῶν πλημμυρίζει καὶ φέρει καταστροφάς. Ὁ **Γάγγης** καὶ ὁ **Ἰνδός**, οἱ ὁποῖοι σχηματίζουν τὰς δύο εὐφροωτάτας κοιλάδας τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ **Τίγρης** καὶ ὁ **Εὐφράτης**, οἱ ὁποῖοι σχηματίζουν τὴν πλουσίαν Μεσοποταμίαν κλπ.

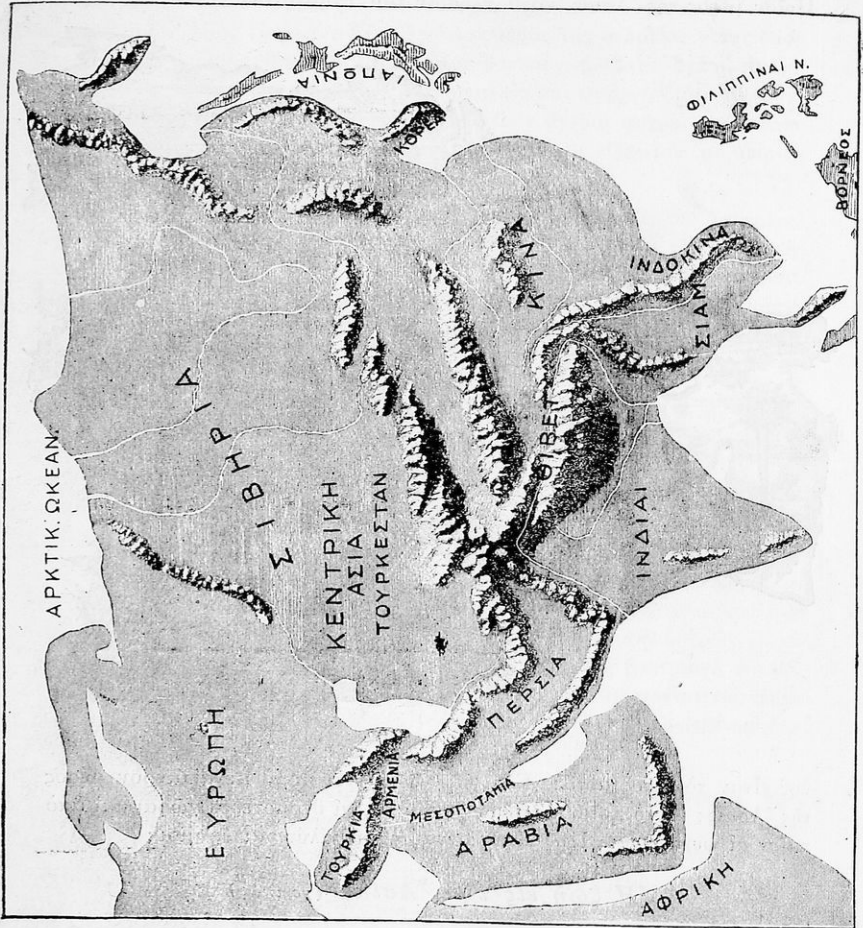
Εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κυριώτερος εἶναι ὁ **Σαγγάριος** ποταμὸς, καὶ ἄλλοι.

Λίμναι.—Ἡ **Κασπία**, ἡ μεγαλυτέρα τῆς γῆς, βάθους 793 μ., ἡ **Βαϊκάλη** βάθους 1500 μ., ἡ **Νεκρά θάλασσα** βάθους 793 μ., εἰς τὴν ὁποίαν λόγῳ τῶν οὐσιῶν ποῦ ἔχει τὸ ὕδωρ δὲν ὑπάρχει ζωή, ἡ **Αράλη** καὶ ἄλλαι.

Ἄκτογραφία.—Ἡ πρὸς Β. παραλία τῆς Ἀσίας δὲν ἔχει μεγάλας ἀνωμαλίας. Ὁ **Βερίγγειος** πορθμὸς ἐνώνει τὸν Β. Π. Ὁκεανὸν μὲ τὸν Εἰρηνικόν. Ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο πρὸς Ν. σχηματίζεται παραλία μὲ πολλὰς νήσους, χερσονήσους καὶ θαλάσσας ἐσωτερικὰς. Τοιαῦται εἶναι ἡ **Ἰαπωνικὴ θάλασσα**, ἡ **Σινική**, ἡ **Κιτρὶνη** καὶ οἱ κόλποι τοῦ **Τογκίνου** καὶ τοῦ **Σιάμ**. Πρὸς Ν. σχηματίζονται τρεῖς χερσονήσοι: τῆς **Ἰνδοκίνας**, ἡ τριγωνικὴ **Ντεκάν** καὶ ἡ **Ἀραβικὴ**, ἡ μεγαλυτέρα χερσόνησος τῆς γῆς ἐντὸς τοῦ Ἰνδικοῦ Ὁκεανοῦ. Ὁ κόλπος τοῦ **Ἀδέν**, ἡ θάλασσα τοῦ **Ὄμάν**, ὁ **Περσικὸς κόλπος** καὶ ἡ **Ἐρυθρὰ θάλασσα**. Πρὸς Δ. σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς Μ. Ἀσίας, ἡ ὁποία βρέχεται ἀπὸ τὴν **Μεσόγειον**, τὸ **Αἰγαῖον Πέλαγος**, τὴν **Προποντίδα** καὶ τὸν **Εὐξείνον Πόντον**.

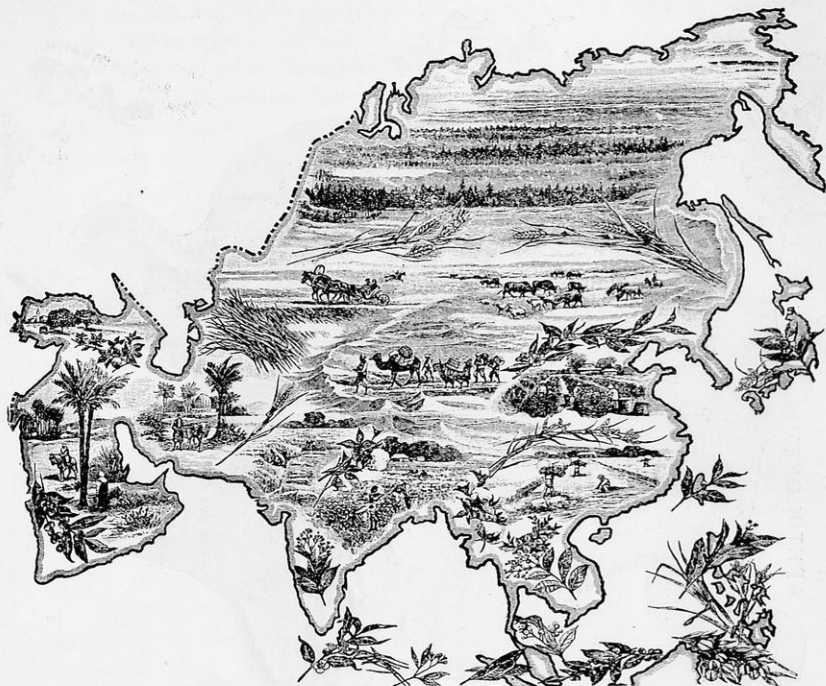
ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ὄνομάσατε 5 θαλάσσας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν παραλίαν. Ποία στενὴ θάλασσα εἶναι μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικής; Ὄνομάσατε 2 θαλάσσας μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Εἰς

Ἄναγλυφος Χάρτης τῆς Ἀσίας

ποῖον μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι τὸ Θιβέτ; Ὄνόμασε 3 μεγάλους ποταμοὺς ποὺ χύνονται πρὸς Β. Ποῖοι χύνονται πρὸς Ἀνατολὰς καὶ ΝΑ.; Ποῖον μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ; Εἰς ποῖαν ζώ-

Τὰ φυτὰ τῆς Ἀσίας

νην εἶναι τὸ μέρος αὐτό; Εἰς ποῖαν ζώνην εἶναι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀσίας; Ἀπὸ ποῖον ὠκεανὸν βρέχονται αἱ θερμότεραι χῶραι καὶ ἀπὸ ποῖον αἱ ψυχρότεραι; Ποῦ εὐρίσκονται αἱ μεγαλύτεραι ἐρημοὶ;

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ἀσίαν (γενικῶς)

Κλίμα - Προϊόντα. — Ἡ Ἀσία ἀπλώνεται ἀπὸ τὴν βορείαν κατεψυγμένην ζώνην μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὡς ἐκ τῆς θέσεως τὴν ὁλοίαν ἔχει ἕκαστος τόπος, δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν τι κλίμα ἔχει καὶ ποῖα εἶναι τὰ προϊόντα του. Εἰς τὸν χάρτην παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἤπειρος αὕτη εὐρίσκεται εἰς τὴν Β. εὐκρατον ζώνην καὶ τὴν διακεκαυμένην.

1) **Β. εὐκρατος ζώνη.**— Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀσίας εὐρίσκεται εἰς τὴν Β. εὐκρατον ζώνην. Ἐδῶ εἶναι μία ἀπέραντος πεδιάς, τῆς ὁποίας τὰ πλεῖστα μέρη κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι παγωμένα, ὅσον προχωροῦμεν πρὸς Βορρᾶν. Εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς πεδιάδος εἶναι διάση ἀπέραντα καὶ ἀκολουθοῦν λιβάδια, ὅπου βόσκουν πρόβατα, ἵπποι, ἀγελάδες κλπ. Τὸ κλίμα εἶναι καθαρῶς ἠπειρωτικὸν καὶ ψυχρὸν, διότι δὲν φθάνουν τὰ θερμὰ κύματα, τοῦναντίον ἐπικρατοῦν ἄνεμοι ψυχροὶ καὶ παγωμένοι. Ὅσον προχωροῦμεν νοτιῶς τὸ κλίμα γίνεται εὐκρατον μὲ μετρίαν θερμότητα καὶ ψῦχος.

Εἶναι ἡ ζώνη τῶν σιτηρῶν (βρώμη, σίτος κλπ.). Εἰς τὰ Ἀνατολικά μέρη τῆς κυρίως ὄρεινῆς χώρας, καθὼς καὶ εἰς τὰ Δυτικά τῆς Κεντροικῆς Ἀσίας, εἰς τὴν ἐπίσης ὄρεινὴν χώραν, εὐρίσκομεν νὰ εὐδοκιμῇ τὸ σιτάρι. Νοτιώτερον συναντῶμεν τὸ βამβάκι, τὸ ρύζι, τὸ τσάϊ καὶ τὸ σακχαροκάλαιμον, τὰ ὅποια ἀφθοοῦν εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην.

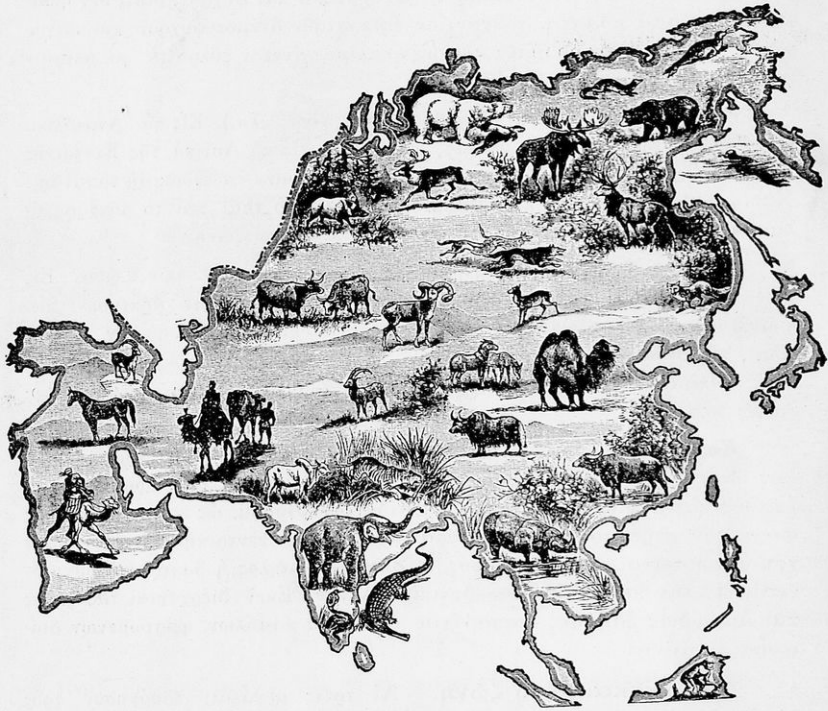
Ἄγρια ζῷα.— Παρατηρήσατε εἰς τὸν χάρτην τῶν ζῴων. Εἰς μὲν τὴν κατεψυγμένην ζώνην βλέπετε τὰ ζῷα τῶν ἄρκτικῶν ζωρῶν, δηλαδὴ τὴν λευκὴν ἄρκτον, τὴν λευκὴν ἀλώπεκα, τὴν φώκην κλπ., εἰς δὲ τὴν εὐκρατον ζώνην τὰ γνωστὰ ζῷα τοῦ ζοῦν καὶ εἰς τὴν εὐκρατον χώραν τῆς Εὐρώπης: ἔλαφοι, ἄρκτοι, λύκοι, ἀλώπεκες κλπ.

Κατοικίδια ζῷα.— Πιστεύεται ὅτι ἡ Ἀσία ἦτο ἡ πρώτη ἠπειρος ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐξημέρωσε τὰ διάφορα κατοικίδια ζῷα (πρόβατα, ἵππους κλπ.). Εἰς τὴν ψυχρὰν πεδιάδα τοῦ Βορρᾶ, ὡς κατοικίδιον ζῷον φορητὸν χρησιμοποιεῖται ὁ τάρανδος. Εἰς τὴν κεντροικὴν ὄρεινὴν χώραν χρησιμοποιεῖται ἓνα εἶδος βοός, ὁ Ζάκ. Ἡ κάμηλος ἡ βακτριανὴ συνηθίζεται εἰς τὴν κεντροικὴν καὶ δυτικὴν Ἀσίαν. Ἐκεῖ διέρχονται τὰς ξηρὰς καὶ ἀμμώδεις ἐρήμους καραβίνια ὀλόκληρα καμήλων, φορτωμένων διάφορα προϊόντα.

2) **Διακεκαυμένη ζώνη.**— Αἱ τρεῖς μεγάλοι χερσόνησοι πρὸς Ν. τῆς Ἀσίας εἶναι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην (Ἀραβία, Ἰνδία καὶ Ἰνδοκίνα). Ἡ Ἀραβία δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ζώνην τῶν θερμῶν καὶ ὑγρῶν ἀνέμων τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ εἶναι μία ἔρημος στεγνὴ μὲ κλίμα θερμόν. Τοῦναντίον αἱ ἀνατολικῶς καὶ ΝΑ. τοῦ Θιβέτ χώραι εἶναι αἱ εὐφορώταται πεδιάδες τῆς Ἀσίας. Ἐδῶ φθάνουν τὰ θερμὰ καὶ ὑγρὰ ρεύματα καὶ πίπτουν βροχαὶ ἀφθονοὶ, ἐνῶ συγχρόνως ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη. Οἱ ποταμοί, οἱ ὅποιοι διασχίζουν τὰς πεδιάδας, ποτίζουν καὶ καθιστοῦν τὸ ἔδαφος εὐφορώτατον. Ἐτεῖ αἱ δύο χερσόνησοι, αἱ Ἰνδία

καὶ ἡ Ἰνδοκίνα, αἱ ἀπέναντι νῆσοι τῆς Ἰαπωνίας, καθὼς καὶ αἱ πρὸς Ν. νῆσοι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἔχουν κλίμα θερμὸν καὶ παράγουν ὅλα σχεδὸν τὰ προϊόντα τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἤτοι τσαΐ, ρύζι, καφέν, βαμβάκι, μέταξαν καὶ διαφόρους καρπούς.

Ἄγρια ζῷα.— Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην δὲν δύνανται νὰ ζή-

Ζῷα τῆς Ἀσίας

σουν τὰ φυτὰ καὶ ζῷα τῆς εὐκράτου ζώνης. Ἐδῶ παρατηροῦμεν τὸν ἐλέφαντα, τὴν τίγριν, τὸν ρινόκερων καὶ ἄλλα.

- **Κατοικίδια ζῷα.**— Εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ ΝΑ. Ἀσίαν χρησιμοποιοῦνται πολὺ οἱ Ἰνδοὶ βούβαλοι μὲ ὄνον καὶ ἄλλα εἶδη βουβάλων καὶ κατοικιδίων ζῶων. Εἰς τὸν γάρτην βλέπομεν ὅτι οἱ βούβαλοι αὐτοὶ δὲν εἶναι ὅπως οἱ ἰδιοὶ μας. Ὁ βούβαλος τῆς Ἀσίας χρησιμοποιεῖται ὅπως ὁ ἰδικός μας ἵππος, ἤτοι ὀργάνει τοὺς ἀγρούς, σύρει ἀμάξια, φορτῶνε-

ται κλπ. Ὁ βούβαλος αὐτὸς ἀρέσκεται πολὺ εἰς τὸ κολύμβημα, διὰ τοῦτο ἔχει τὸ ὄνομα «βούβαλος τοῦ νεροῦ».

Ῥορυκτά.—Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσίας περιέχει ἄφθονα μεταλλεύματα, πολυτίμους λίθους, πολύτιμα μέταλλα, γαιάνθρακας, χαλκὸν κλπ.

Θρησκείαι.—Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μόνη ἡπειρος, ἡ ὁποία εἶναι πατρὶς ὄλων τῶν θρησκειῶν καὶ ὄλων τῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ προφητῶν. Ἐκεῖ ἐγεννήθησαν ὁ Μωϋσῆς, ὁ Κομφούκιος, ὁ Βούδδας, ὁ Ζωροάστρης καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστὸς. Πόσαι καὶ ποῖαι θρησκείαι εἶναι εἰς τὴν Ἀσίαν εἶναι δύσκολον νὰ ὑπολογισθῇ, διότι ὑπάρχουν λαοὶ καὶ φυλαὶ, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦν θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἔθιμα διαφόρων θρησκειῶν, ἔχουν δηλαδὴ μικτὰς θρησκείας. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀσίας 424 ἑκατ. εἶναι *Βουδδισταί*, 230 ἑκατ. *Βραχμανισταί*, 178 ἑκατ. *Μωαμεθανοί*, 15 ἑκατ. *Εἰδωλολάτραι*, 30 ἑκατ. *Χριστιανοί* κτλ.

Φυλάι.—Εἰς τὴν Ἀσίαν συναντῶμεν ὄλας σχεδὸν τὰς φυλάς, κυρίως ὅμως κατοικεῖται ἀπὸ τρεῖς, τὴν *κιτρινήν*, τὴν *μαύρην* καὶ τὴν *λευκὴν* φυλὴν.

Διαίρεσις.—Ἡ Ἀσία, ὡς ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ὄρέων καὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ κλίματος, δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς Βορείαν, Κεντρικὴν, Ἀνατολικὴν, Δυτικὴν καὶ Νοτίαν. Πολιτικῶς ὅμως εἰς τὴν Ἀσίαν διακρίνομεν χώρας *ἀνεξαρτήτους* καὶ *αὐτονόμους*, καὶ χώρας αἱ ὁποῖαι εἶναι *ἀποικίαι* τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐλευθερίαν των. Ἡμεῖς θὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν διαίρεσιν τὴν ὁποίαν φέρει ἡ διαφορὰ τῶν τόπων καὶ τοῦ κλίματος, καὶ θὰ ἐξετάσωμεν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα κράτη: 1) τῆς *Ἀνατολικῆς* καὶ *Νοτιανατολικῆς Ἀσίας*; 2) τῆς *Κεντρικῆς*; 3) τῆς *Βορείου* καὶ 4) τῆς *Δυτικῆς* καὶ *Νοτιοδυτικῆς Ἀσίας*.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Εἰς ποίαν ζώνην εὐρίσκεται τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀσίας; Περιέγραψε τὰ προϊόντα τῆς Ἀσίας ἀναχωροῦντες ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ποῖαι εἶναι αἱ 3 μεγάλαι χερσόνησοι τῆς Ἀσίας καὶ εἰς ποίαν ζώνην εὐρίσκονται; Διατὶ αἱ Ἰνδία εἶναι εὐφορώτεροι τῆς Ἀραβίας; Ὄνόμασε ζῶα τῶν ψυχρῶν μερῶν. Ἄλλα τῆς εὐκράτου ζώνης. Ὄνόμασε μεγάλα θηρία τῶν θερμῶν χωρῶν. Ἐπίσης μερικὰ οἰκιακὰ ζῶα. Τί γνωρίζεις διὰ τὸν Τάρανδον, τὸν Ζὰκ καὶ τὸν ἰνδικὸν βούβαλον;

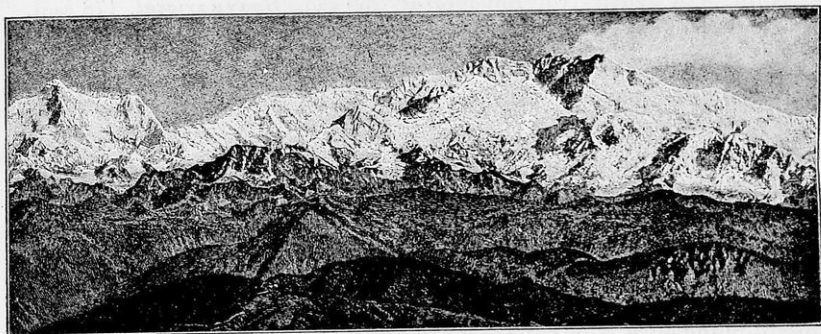
Ι. ΚΡΑΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ ΤΟ ΣΙΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Τὸ Σινικὸν Κράτος περιλαμβάνει τὴν *Κίνα*, μέρος τῆς *Μογγολίας*, μέρος τοῦ *Θιβέτ* καὶ τὸ *Ἀνατολικὸν Τουρκεστάν*.

Ποῖα εἶναι τὰ ὄρια τοῦ κράτους; Τί γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος ἔχει, καὶ ἀπὸ ποίας θαλάσσης βρέχεται;

Ἔκτασις.—Μετὰ τῶν προσηρηθέντων χωρῶν ἔχει ἑκτασιν 7 ἑκ.

Τὰ Ἰμαλαΐα ὄρη

530 χιλ. □ χιλμ. (Κίνα μόνον 4.993.000 □ χιλμ.) καὶ εἶναι ἡ δευτέρα χώρα τοῦ κόσμου εἰς ἑκτασιν μετὰ τὴν Ἀγγλικὴν αὐτοκρατορίαν.

Ἔδαφος - ὄρη - ποταμοί. — Εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς Κίνας βλέπομεν τὰ *Ἰμαλαΐα ὄρη*. Ὅλαι αἱ μικρότεροι ὄροσειραι καὶ λόφοι τοῦ Σινικοῦ Κράτους εἶναι συνέχεια τῆς ὑψηλῆς κορυφῆς «*τῆς στέγης τοῦ κόσμου*», τῶν Ἰμαλαίων. Πολλοὶ χαμηλαὶ ὄροσειραι ἀπλώνονται ἐκ Δ. πρὸς Α., μία δὲ ἀπὸ αὐτὰς χωρίζει τοὺς δύο μεγάλους ποταμούς, τὸν *Χουάγκ-Χό* (Κίτρινον) καὶ τὸν *Γιάγκ-Τσὲ - Κιάγκ*, καὶ τὰς δύο μεγάλας κοιλάδας, εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων διέρχονται οἱ ποταμοί. Πρὸς Α. χαμηλώνουν αἱ ὄροσειραι καὶ ἀρχίζει ἡ μεγάλη καὶ εὐφορος *Σινικὴ πεδιάς*, τὴν ὁποίαν ποτίζουν οἱ δύο μεγάλοι ποταμοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι. Τὴν μεγάλην αὐτὴν πεδιάδα διασχίζει ἡ *Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ* καὶ τὴν προστατεύει πρὸς Β. τὸ μέγα *Σινικὸν τεῖχος*. Οἱ δύο ποταμοὶ εἶναι

πλωτοί, ὁ δὲ Κίτρινος πολλάκις εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι πλημμυρίζει καὶ κάμνει μεγάλας καταστροφάς.

Ἄκτογραφία Ἡ Ἀνατολικὴ παραλία βρέχεται ἀπὸ τὴν *Κιτρινήν* θάλασσαν, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς *Βόρειον Κιτρινήν*, *Ἀνατολικήν Κιτρινήν* καὶ *Νότιον Κιτρινήν*. Πρὸς Β. μεταξὺ τῆς χερσονήσου τῆς Κορέας (Ἰαπωνικὴ) καὶ μικρᾶς χερσονήσου τῆς Κίνας (Ἀγγλική) σχηματίζεται ἕνας κόλπος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ βᾶσις τῶν μεγάλων καὶ εὐφρόων πεδιάδων. Ἐκεῖ ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου, εἶναι ὁ λιμὴν *Πόρι-Ἀρθούρ*, σπουδαιότατος ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως. Πρὸς Ν. ἡ Κιτρινὴ θάλασσα εἶναι ἀλλοῦ βαθεία καὶ ἀλλοῦ ἀβαθείς, καὶ σχηματίζονται διάφορα φηροῦ καὶ πολλὰ χερσόνησοι, ἐκ τῶν ὁποίων μερικαὶ κατέχονται ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Πρὸς Ν. αἱ ἀκταὶ εἶναι βραχώδεις, ἐνῶ ἀλλοῦ εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν εἶναι χαμηλαὶ μὲ προσχώσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, τὰς ὁποίας σχηματίζουν οἱ μεγάλοι ποταμοί.

Πόλεις. —

Πρωτεύουσα τοῦ Οὐρανίου Κράτους εἶναι τὸ *Πεκίνον* μὲ 950.000

κατ., κτισμένον εἰς τὸν ποταμὸν *Πεῖχώ*. Εἶναι ἀρχαία πόλις διηρημένη εἰς τὴν Τατάρικην καὶ τὴν Κινεζικὴν, μὲ τὰ ἰδιόρρηθμα τείχη καὶ τὰς διώρυγας. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ *Καντῶν* μὲ 800.000 κατ., ὠραία πόλις μὲ πολλὰς οἰκίας ἐπὶ λέμβων. Εἰς τὴν Καντῶνα τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐμπορίου εἶναι εἰς χεῖρας τῶν λευκῶν. Ἡ *Νανγκίν*, ἡ *Σαγγάη* καὶ ἄλλαι.

Αἱ περισσότεραι μεγάλαι πόλεις τῆς Κίνας εἶναι κτισμέναι ἐπὶ τῶν ποταμῶν, ἐπειδὴ ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη.

Ἅδὸς εἰς τὸ Πεκίνον

Πληροφορία διὰ τὴν ζωὴν.

Κλίμα.—Τὸ κλίμα εἰς τὴν Κίναν πρὸς Β. εἶναι ψυχρόν, ἐνῶ πρὸς Ν. καὶ πρὸς Α. εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν, διότι ἐπικρατοῦν θαλασσινοὶ ἄνεμοι.

Προϊόντα.—²Αφοῦ εἰς τὰς εὐφόρους πεδιάδας τῆς Κίνας ζῆ τὸ $\frac{1}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου, φαντασθῆτε πόσον εὐφορὸς πρέπει νὰ εἶναι

Κάτοικοι τοῦ Θιβέτ

ὁ τόπος. Καὶ πράγματι εἰς τὰ θρεϊνότερα μέρη καλλιεργοῦνται ὅλα τὰ εἶδη τῶν σιτηρῶν. Οἱ Κινέζοι εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων γεωργῶν τοῦ κόσμου. Πρὸς Ν. συναντῶμεν τὸ ρύζι, τὸ τσαΐ, τὸ βαμβάκι, τὸ σακχαροκάλαμον, τὸ μετᾶξι κλπ. Ἐν καὶ μεταχειρίζονται πρωτόγονα ἐργαλεῖα, ἐν τούτοις ἔχουν μεγάλην ἐπιτυχίαν καὶ ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν γεωργίαν. Σπείρουν τοὺς ἀγρούς των μὲ διάφορα φυτό 2—3 φορὰς τὸ ἔτος. Τὰ ἐργαλεῖα των, ἂν καὶ πρωτόγονα, εἶναι μὲ μεγάλην τέχνην κατεσκευασμένα. Ἡ κριθή, ὁ σίτος καὶ τὰ ὄσπρια σπείρονται τὸν χειμῶνα εἰς τὰς πεδιάδας καὶ θερίζονται τὸν Μάϊον. Ἀκολουθεῖ τὸ σουσάμι, τὸ ὁποῖον θερίζεται τὸν Σεπτέμβριον, καὶ κατόπιν σπείρεται τὸ ρύζι. Γίνονται δηλ. 3 σποραὶ τὸ ἔτος εἰς τὸ ἴδιον κτήμα.

Κτηνοτροφία. — Εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄροπέδια εἶναι ἄφθονα μέρη διὰ νὰ βόσκουν πρόβατα καὶ διάφορα ζῶα χίριον τοῦ μαλλίου καὶ τῆς γαλακτοκομίας.

Ἐμπόριον.—Τὸ ἐμπόριον τοῦ βάμβακος δίδει τὴν μεγαλύτεραν κίνησιν εἰς τὴν χώραν καὶ κατόπιν ἔρχεται τῶν ὀσπρίων, τοῦ τσαϊτοῦ, τῆς ὀρύζης, τῆς ἀκατεργάστου μετᾶξης καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Ἄφθονος εἶναι καὶ ὁ πλοῦτος ἐκ τῆς ἀλιείας ἰχθύων.

Ὀρυκτά.—Εἰς τὴν Κίναν ὑπάρχουν πηγαὶ πετρελαίου, στρώματα σιδήρου καὶ διαφόρων ἄλλων μετάλλων, καθὼς καὶ γαιάνθρακες, ἐν τούτοις δὲν γίνεται μεγάλη ἐκμετάλλεσις τούτων.

Συγκοινωνία.—Αἱ μεταφοραὶ καὶ συγκοινωνίαι γίνονται διὰ τῶν ποταμῶν καὶ πρὸ παντὸς τῶν θαλασσῶν, ἐπειδὴ τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἶναι ἀνεπαρκές. Εἰς τὰ βόρεια μάλιστα μέρη ἔχουν ὡς μέσον συγκοινωνίας τὰ ἀμάξια καὶ τὰ χειραμάξια ἀκόμη.

Λαός.—Οἱ Κινέζοι πρὸ πολλῶν πρὸ Χριστοῦ ἐτῶν εἶχον πολιτισμὸν μέγalon. Εἶναι ἀνθρωποὶ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐθίμων. Ἐκεῖ ἔχει μεγάλην ἀξίαν ἡ οἰκογένεια, τὴν ὁποίαν καὶ ἡ θρησκεία προστατεύει. Ὁ γάμος ἐνδιαφέρει τὰς δύο οἰκογενείας καὶ ὄχι τοὺς μελλονύμφους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐρωτῶνται καθόλου. Πέριξ τῆς οἰκογενείας ἐτηρήθησαν ὅλαι αἱ παραδόσεις καὶ ἐκεῖ ἐστηρίχθη τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἦτο ἕνα ἄθροισμα μεγάλων οἰκογενειῶν. Εἰς τὴν Κίναν μέχρι τοῦδε ἐβασίλευε πνεῦμα οἰκογενειακόν, διὰ τοῦτο ἐβράδυναν νὰ ὀργανωθοῦν εἰς κράτος καὶ μόνον τελευταίως ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ἕνα τόσον μέγalon κράτος δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ μεγάλη δύναμις, ὅπως ἡ Ἰαπωνία καὶ ἄλλα.

Οἱ Κινέζοι πρῶτοι ἐφεῦρον τὴν τυπογραφίαν, τὴν πυρίτιδα καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς μετᾶξης.

Ὁ Κινέζος πολὺ δύσκολα πολιτίζεται καὶ δὲν φεύγει ἀπὸ τὰ πατροπαράδοτα καὶ τὰ παλαιὰ ἔθιμά του. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔστειλαν πολλοὺς νέους νὰ σπουδάσουν εἰς τὰ πολιτισμένα κράτη, διὰ νὰ εἰσαγάγουν νέας μεθόδους, ἐργαστᾶσια, τέχνας κλπ., καὶ ἤρχισαν νὰ προοδεύουν ταχέως.

Ὁ Κινέζος εἶναι ὀλιγαρχῆς, εὐτυχῆς, ὑπομονητικὸς καὶ προσέχει πολὺ τὴν ἐργασίαν του.

Πληθυσμός.—437 ἐκ. κατ.

Θρησκεία.—Βουδδισμός.

Πολίτευμα.—Δημοκρατία. Κράτος αὐτόνομον τῆς Ἀσίας.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ τσαϊτοῦ καὶ τῆς μετᾶξης.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Εἰς ποῖον μέρος εἶναι ἡ Κίνα; Πόσον μεγάλη εἶναι; Πόσον πληθυσμὸν ἔχει; Ποῖον μέρος τῆς Δημοκρατίας τῆς Κίνας ὀνομάζεται Θιβέτ; Μογγολία. Μαντζουρία. Ποία ἡ εὐφορωτέρα πεδιάς τῆς Κίνας, καὶ διατί; Ποῖα τὰ δύο κύρια προϊόντα τῆς Κίνας; Ὀνόμασε 3 λιμένας τῆς Κίνας. Ποῖος εἶναι ὁ βορειότερος καὶ ποῖος ὁ νοτιώτερος; Ποία ἡ πρωτεύουσα; Τί γνωρίζεις διὰ τὸν λαὸν τῆς Κίνας, τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν σημερινὸν Κινέζον;

Η ΙΑΠΩΝΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Νὰ εὐρεθῇ ἡ θέσις τῆς Ἰαπωνίας εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὸ γεωγραφικόν της μῆκος καὶ πλάτος.

Ἡ Ἰαπωνία ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 μεγάλας νήσους, τὴν **Ἰεσῶ**, τὴν **Νιφών**, τὴν **Συκώκην**, τὴν **Κιοσσού**, τὴν **Φορμόζαν**, τὸ ἠπειρωτικὸν τμήμα τῆς **Κορέας** καὶ πολλὰς ἄλλας μικρὰς νήσους. Ὅλαι ἔχουν διεύθυνσιν ἀπὸ Β. πρὸς Νότον.

Ἐδαφος.—Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ὄρεινὴ χώρα μὲ διάφορα ὄρη ὕψους 2.000—3.500 μέτρων, πλεῖστα τῶν ὁποίων εἶναι ἠφαιστειογενῆ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ ὄρος **Φουξι-Γιάμα** διὰ τὰ ὄραία τοπεῖα καὶ τὰς γραμμὰς τὰς ὁποίας ἔχει. Ἐν τούτοις εἰς ὅλας τὰς νήσους ὑπάρχουν πολλαὶ μεγάλαὶ καὶ εὐφοροὶ πεδιάδες, αἱ ὁποῖαι τρέφουν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων.

Ὑδατα.—Ἡ Ἰαπωνία ἔχει τοὺς περισσοτέρους ποταμοὺς ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν τοῦ κόσμου. Οἱ ποταμοὶ εἶναι μικροὶ καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους δὲν εἶναι πλωτοί. Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς νήσους ὑπάρχουν πολλαὶ λίμναι, μερικαὶ ἐκ τῶν ὁποίων φημίζονται διὰ τὴν ὄραιότητήν γραφικὴν τοποθεσίαν των, καὶ ἀποτελοῦν θερινὰ κέντρα. Εἰς πολλὰς ὑπάρχουν θερμοπηγαὶ μὲ θεραπευτικὰ ὕδατα. Ὅλαι παρέχουν καὶ ἄφθονα ψάρια.

Πόλεις.—Τὸ **Τόκιον** πρωτεύουσα μὲ 1.995.000 κατ., μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας πόλεις τῆς Ἀσίας, φημιζομένη διὰ τοὺς ναοὺς της. Ἡ **Ὄσάκα** μὲ 2 ἑκ. κ., ἡ **Γιοκοχάμα** μὲ 450.000 κ., σπουδαῖοι λιμένες τῆς Ἰαπωνίας κλπ.

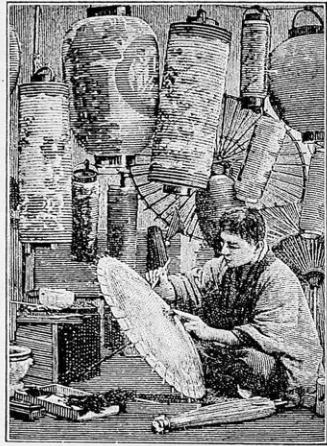
Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν

Κλίμα.—Ὅλαι οἱ νῆσοι τῆς Ἰαπωνίας βρέχονται ἀπὸ τὸ θερμὸν καὶ ὑγρὸν κῦμα τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης καὶ ἔχουν ὄρεινὰ μέρη, διὰ

τοῦτο ἔχουν θερμὸν καὶ ὑγρὸν θέρος καὶ ψυχρὸν καὶ αἶθριον χειμῶνα. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι μία ἀπὸ τὰς βροχερὰς χώρας τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιον ἀρχίζει ἡ πρώτη βροχερὴ περίοδος, ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνεται τρεῖς φορές τὸ ἔτος, Ἀπρίλιον, Ἰούνιον καὶ Σεπτέμβριον. Πίπτουν δὲ ἄφθονοι βροχαὶ διότι ἐπικρατοῦν ἄνεμοι ὑγροί, γεμάτοι ἀπὸ ἀτμούς, οἱ ὁποῖοι ὄταν περνοῦν ἀπὸ τὴν ὄρεινὴν Ἰαπωνίαν ψύχονται καὶ μεταβάλλονται εἰς βροχὴν. Πολὺ συχνοὶ εἶναι ἐδῶ καὶ οἱ τυφῶνες.

Προϊόντα.—Οἱ Ἰάπωνες καλλιεργοῦν δημητριακὰ (σίτον, σίκαλιν, κριθὴν) μὲ ἔντασιν μεγάλην, διότι ἡ καλλιεργήσιμος πεδινὴ ἔκτασις εἶναι πολὺ μικρὰ ἀπέναντι τοῦ πληθυσμοῦ της. Εἰς τὴν γεωργίαν ὑστεροῦν, διότι δὲν μεταχειρίζονται κατάλληλα ἐργαλεῖα καὶ τὰς νέας γεωργικὰς μεθόδους. Εἰς γεωργικὰς ἀσχολίας δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐργασθοῦν ὅλοι οἱ κάτοικοι, ἂν δὲν ὑπῆρχον αἱ ἀγροτικαὶ βιομηχανίαι τῆς κατεργασίας φύλων τσαϊοῦ, τοῦ σακχαροκαλάμου, τὸ πλέξιμον τῆς ψάθας, ἡ μεταξουργία καὶ ἡ βαμβακουργία. Καὶ ἡ πατάτα καὶ ὁ καπνὸς καλλιεργεῖται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. Τὸ ρύζι εἶναι ἡ κυριώτερα τροφὴ τοῦ Ἰάπωνος. Μικροτέρας ἀξίας προϊόντα εἶναι βεντάλλιες, φανοί, χειρομάνδηλα κτλ. Ἡ Ἰαπωνία ἔχει ἀνάγκην μαλλίου καὶ βάμβακος διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν μαλλίνων καὶ ἰδίως τῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, διότι οἱ Ἰάπωνες συνηθίζουν νὰ φοροῦν βαμβακερὰς ἐνδυμασίας.

Ἰαπωνέζος ποὺ κάμνει ὥραϊα σχέδια ἐπάνω εἰς τὸ χαρτί

Βιομηχανία.—Κυριώτερος κλάδος εἶναι ἡ μεταξουργία. Ὁ Ἰαπωνέζος εἶναι ἀνθρώπος ἐπιτήδειος εἰς τὴν χειροτεχνίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτυγχάνει ἐκεῖ ὅπου τὸ χέρι παίζει πρωτεύοντα ρόλον. Τὰ καλύτερα μεταξωτὰ γίνονται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ διὰ τοῦτο εἶναι περιζήτητα εἰς ὅλας τὰς ἀγοράς. Πλεῖστα ἐργοστάσια, κλωστήρια καὶ ὑφαντήρια μετᾶξης ὑπάρχουν, καθὼς καὶ σιδηροχυτήρια ἐργαλείων καὶ μηχανῶν καὶ ἐργοστάσια βαφῆς μετᾶξης διὰ χημικῶν οὐσιῶν κτλ. Καὶ χημικὰ προϊόντα ἐξάγονται ἀρκετά, καθὼς γλυκερίνη, σόδα, κάλι καὶ πλεῖστα ἄλλα.

Ἐμπόριον.—Ἡ Ἰαπωνία ἐξάγει κυρίως τσάϊ, μετάξι καὶ ἄλλα εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Εὐρώπην καὶ εἰσάγει σίδηρον, βάμβακα, ἔριον καὶ ἄλλα ἀπὸ διάφορα κέντρα.

Συγκοινωνία.—Εἰς τὰς μεγάλας νήσους ὑπάρχει σπουδαῖον δίκτυον ἀεροπλοίας, καθὼς καὶ σιδηρόδρομοι δι' ἀτμοῦ καὶ ἠλεκτρισμοῦ.

Λαός.—**Κατοικία - τροφή - ἐνδυμασία.** Ὅλοι οἱ Ἰάπωνες ἔχουν ἰδικὰς τῶν οἰκίας. Ἐπειδὴ ὁ τόπος τῶν εἶναι ἠφαιστειογενὴς καὶ τρομεροὶ σεισμοὶ γίνονται συχνά, κατασκευάζουν τὰς οἰκίας τῶν μικρὰς ἀπὸ ξύλο καὶ καλάμι. Μόνον τὰ φρούρια καὶ ὠρισμένας ἐπαύλεις βλέπετε λιθοκτίστους. Κάτω αἱ οἰκίαι στρώνονται μὲ χρωματιστὰς ψάθας. Ὁ ἐπισκέπτης κάθεται σταυροπόδι ἐπάνω εἰς τὴν ψάθαν καὶ ἂν εἶναι χειμῶν τοῦ φέρουν ὀλίγα κάρβουνα ἀναμμένα. Παντοῦ κρού τὸν χειμῶνα καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑποφέρουν, ἰδίως εἰς τὰ θρεινὰ μέρη, ὅπου οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι εἰσέρχονται ἀπὸ τὰς σχισμὰς τῶν οἰκιῶν καὶ ἡ θεομάστρα εἶναι ἄγνωστος.

Παιδιά τῆς Ἰαπωνίας

Ἄριστος τοῦ Ἰαπωνέζου εἶναι τὸ ρύζι. Ἡ θρησκεία του, ὁ Βουδδισμός, κατήργησε τὸ κρέας καὶ ὡς τροφήν ἔχει τὸ ρύζι, τὸ ψάρι καὶ τὰ λαχανικά, τὰ ὁποῖα δίδουν υγιάν καὶ ζωὴν εἰς τὸν Ἰάπωνα. Καὶ ἡ ἐνδυμασία του εἶναι ἀπλῆ. Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἐφοροῦσαν μίαν μόνον ἐσθῆτα μὲ πέδιλα, σήμερον φοροῦν τὰς γνωστὰς ἐνδυμασίας μὲ τὰ πολλὰ χρώματα. Δὲν ὑπάρχει σπίτι καὶ εἰς τὸ τελευταῖον χωρίον πού νὰ μὴ ἔχη καὶ τὸ λουτρόν του. Ὁ Ἰάπων κάμνει συχνὰ λουτρόν καὶ ἀγαπᾷ τὴν καθαριότητα τόσον, ὥστε ποτὲ δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸ σπίτι του μὲ τὰ πέδιλα, τὰ ὁποῖα μένουν διαρκῶς ἔξω. Τὸ καλοκαίρι ἔχει ἀπαραίτητον σύντροφον τὴν μεγάλην ψάθαν καὶ τὴν ψαθίνην ὀμβρέλλαν του. Τοὺς διακρίνει ἡ λεπτὴ τέχνη καὶ ἡ μεγάλη προσοχὴ εἰς τὰς ἐργασίας καὶ τὰ προϊόντα τῶν. Ἀνήκουν εἰς τὴν κίτρινην φυλὴν καὶ εἶναι λαός, ὁ ὁποῖος

ταχέως προώδευσε πολὺ εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἔγινε μία ἀπὸ τὰς μεγάλας δυνάμεις τοῦ κόσμου.

Πληθυσμός.— 74 ἑκ. κατ.

Θρησκεία.—Βουδδισμός.

Πολίτευμα.—Αὐτοκρατορία συνταγματική. Κράτος αὐτόνομον.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα.— Ἡ χώρα τῆς μετάξης καὶ τοῦ τσαϊοῦ.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.— Εἰς ποίαν ζώνην εἶναι αἱ νῆσοι τῆς Ἰαπωνίας; Ποῖον μέρος τῆς Κίνας εἶναι πλησίον τῆς Ἰαπωνίας; Ὀνόμασε μερικὰ προϊόντα καὶ τῶν δύο τόπων. Τί ἐξάγει ἡ Ἰαπωνία; Τί προϊόντα εἰσάγει; Ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἰαπωνίας; Ὀνόμασε δύο λιμένας. Διὰ ποῖα πράγματα φημίζεται ἡ Ἰαπωνία; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν καθαριότητα, τὴν κατοικίαν καὶ τὴν τροφὴν τοῦ Ἰάπωνος;

ΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.—Νὰ εὑρετε εἰς ποῖον μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι αἱ Ἰνδίαι, τὸ γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος, τὸ σχῆμα καθὼς καὶ τὰ ὄρια.

Ἔδαφος.—Μία μεγάλη πεδιάς ποὺ ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὸ Θιβέτ εἶναι αἱ Ἰνδίαι. Πρὸς Β. ὑψώνονται τὰ **Ἰμαλάια** μετὰ τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς ποὺ σὰν τεῖχος τὴν προφυλάσσουν ἀπὸ τοὺς ψυχροὺς ἀνέμους τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλὰ καὶ πρὸς Α. καὶ Δ. τὰ Ἰμαλάια ἔχουν χαμηλοτέρας ὄροσειράς, αἱ ὁποῖαι περικλείουν ἐν μέρει καὶ προφυλάσσουν τὰς Ἰνδίας.

Ποταμοί.—Ἀπὸ τὸ Θιβέτ, ποὺ δὲν λείπουν τὰ χιόνια, πηγάζουν οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ καὶ εἶναι: Ὁ **Γάγγης**, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ποταμούς, ποὺ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης μετὰ ἕνα μεγάλο δέλτα, καὶ ὁ **Ἰνδός**, ὁ ὁποῖος χύνεται πρὸς Δυσμὰς μετὰ μεγάλο καὶ αὐτὸς δέλτα. Ἐκτὸς τούτων, καὶ ἄλλοι ποταμοὶ μικρότεροι χύνονται εἰς τὰ παράλια τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ δύο μεγάλοι ποταμοὶ κάθε χρόνον πλημμυρίζουν καὶ μετὰ τὴν λάσπην καὶ τὰ χώματα ποὺ ἀφήνουν κάμνουν πολὺ εὐφορον τὴν πεδιάδα.

Νῆσοι.—Εἰς τὰς Ἰνδίας ὑπάγεται ἡ **Κεϋλάνη** μετὰ ἑκτασιν 66.000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4.500.000 κατ. ἡ ὁποία εὐρίσκεται πρὸς Ν. τῆς χερσονήσου καὶ ἔχει πρωτεύουσα τὸ **Κολόμβον**.

Πόλεις.—Κυριωτέρα πόλις εἶναι ἡ **Καλκούτα** μετὰ 1 ἑκ. κατ., ἡ μεγίστη πόλις τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἡ πλέον πολυάσχολος, κτισμένη εἰς ἕνα παραλτόταμον τοῦ Γάγγη εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ δέλτα. Ἐδῶ, καθὼς καὶ

εις άλλας πόλεις, σώζονται πολλοὶ ναοὶ φημισμένοι διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὀραιότητά των. Ἡ Καλκούτα εἶναι σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν τῶν Ἰνδιῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ἀκτὴν. Ἡ **Βομβάη**, εἰς τὴν Δυτικὴν ἀκτὴν, σπουδαῖος λιμὴν τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ σίτου. Ἡ **Μαδράση**, λιμὴν πρὸς Νότον τῶν Ἰνδιῶν. Ἡ **Δελφί**, εἰς ἓνα παραπόταμον, πρωτεύουσα τῶν Βρετανικῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ ζωὴ εἰς τὰς Ἰνδίας

Κλίμα. — Ἡ χειρόνησος τῶν Ἰνδιῶν εὐρίσκεται πρὸς Ν. εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸ θαλάσσιον κῦμα τὸ θεριμὸν. Ἐδῶ ἐπικρατοῦν ἄνεμοι θερμοὶ καὶ ὑγροί. Τὸ βόρειον ὅμως μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς τὸ θεριμὸν τμημα τῆς εὐκράτου ζώνης, ὅπου ἕνεκα τῶν ὑψηλῶν καὶ χιονισμένων ὄρεων ἐπικρατοῦν ψυχροὶ ἄνεμοι. Αἱ Ἰνδαὶ λοιπὸν ἔχουν κλίμα **θεριμὸν** καὶ **ὑγρὸν** πρὸς Ν. καὶ **ξηρὸν** καὶ **ἠπειρωτικὸν** πρὸς Βορρᾶν. Διὰ τοῦτο, ἐνῶ τὰ βόρεια μέρη ὑποφέρουν ἀπὸ ξηρασίαν, εἰς τὰ νοτιώτερα βρέχει ἐπὶ τρεῖς μῆνας σχεδὸν συχνὰ καὶ τὰ σπαρτὰ καὶ ἡ βλάστησις ἀναπτύσσονται τεράστια. Ἀπὸ τὰς βορρᾶς πολλὰς φορὰς εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη σχηματίζονται καὶ ἐπιβλαβῆ ἔλη. Ὅταν βροαδύνουν αἱ βορρᾶὶ καταστρέφονται τὰ σπαρτὰ, καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἰδίως τῶν χωρίων, ὑποφέρουν ἀπὸ πείναν.

Προϊόντα. — Προϊόντα εἶναι σιτάρι, ρύζι, βαμβάκι, κεχρί, καφέ, τσάϊ, σακχαροκάλαμον, ὄπιον, σουσάμι, γλυκάνισον κλπ., κυρίως ὅμως τὰ σιτηρὰ, διότι 70 % ἐκ τῶν κατοικῶν εἶναι γεωργοί. Φαντασθῆτε λοιπὸν ὅτι ἡ τύχη τῆς χώρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σιτηρῶν καὶ ὅτι μία ξηρασία ἤμπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλην πείναν. Οἱ Ἰνδοὶ δὲν εἶναι τέλειοι γεωργοὶ καὶ τὰ μέσα καὶ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται, εἶναι πρωτόγονα. Ἐν τούτοις εἶναι τὸ μέρος εὐφορον καὶ ἡ θερμοότης καὶ ἡ ὑγρασία βοηθεῖ τὴν βλάστησιν.

Βιομηχανία. — Κυριώτερα βιομηχανία εἶναι ἡ ὑφαντουργικὴ καὶ ἡ βαμβακουργία. Ὑπάρχουν πλέον τῶν 2.000.000 χειροκινήτων ἐργαλειῶν ποὺ ὑφαίνουν καὶ ὑπάρχει πιθανότης νὰ αὐξηθοῦν ἀπὸ τότε ποὺ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἰνδῶν Γκάντι κατεδίκασε τὰς μηχανὰς καὶ τὰ ἐργοστάσια. Ἐπίσης εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ βάμβακος ἀσχολοῦνται πολλοὶ ἐργάται. Τὰ μεταξωτὰ ὑφαντὰ τῶν Ἰνδιῶν κατέχουν τὴν πρῶτην θέσιν. Ἡ βιομηχανία τῶν χαλιῶν καὶ σαλιῶν, τῆς σακχάρως, τῆς χαρτοποιίας καὶ τοῦ σιδήρου εἶναι εἰς σημεῖον προόδου.

Ἐμπόριον. — Ἀπὸ 5 μεγάλους λιμένας γίνεται ἡ ἐξαγωγή τῶν προϊόντων. Ἀπὸ τὴν **Καλκούταν** καὶ τὴν **Βομβάην** ἐξάγεται τὸ βαμβάκι, ἀπὸ

τόν λιμένα **Καράκι** τὰ σιτηρά, ἀπὸ τὴν **Ραγκόν** τὸ ρύζι καὶ ἀπὸ τὴν **Μαδράσην** τὸ τσάι. Ὁ παραγωγὸς δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὰς ἀγορὰς τῶν μεγαλοπόλεων. Εἰς ἕκαστον χωρίον εἶναι καὶ ἕνας μεσίτης, πού εἶναι δανειστής χρημάτων, ἔμπορος σιτηρῶν ἢ ἄλλων καὶ συγχρόνως πωλητὴς ἐνδυμάτων. Αἱ χονδρικαὶ ἀγοραπωλησίαι γίνονται εἰς τὰ θρησκευτικὰ πανηγύρια καὶ ὄχι εἰς τὰς μεγαλοπόλεις καὶ ἐνεργοῦνται ἀπὸ ὀλίγους ἐπιτηδεῖους πού εἶναι ἀντιπρόσωποι διαφόρων ἐταιρειῶν.

Κεϋλάνη. Εἰς τὴν εὐφορον αὐτὴν νῆσον καλλιεργοῦνται μεγάλαι φυτεῖαι καφέ καὶ διαφόρων μπαχαρικῶν, καθὼς κίνας, κανέλλας κλπ. Σπουδαία εἶναι ἡ ἀλεία τῶν μαργαριταριῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν στόλος δλόκληρος ἀπὸ πλοίαρια ἀλιεύουν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης τὰ κογχύλια πού περιέχουν τὰ μαργαριτάρια.

Ὅρυκτά.—Κυριώτερα ὄρυκτὰ εἶναι λιθάνθρακες, ἀλάτι, πετρέλαιον, χρυσός, σίδηρος, πολύτιμοι λίθοι κ. ἄ.

Λαός.—Αἱ Ἰνδίαί εἶναι ἀποικία τῆς Ἀγγλικῆς αὐτοκρατορίας. Εἰς ὅλους μας γεννᾶται ἡ σκέψις πῶς ἡ Ἀγγλία, κράτος μὲ ὀλίγα ἑκατομμύρια, διοικεῖ καὶ συγκαταεῖ τόσα ἑκατομμύρια Ἰνδῶν. Κατόρθωσε τοῦτο ἡ Ἀγγλία διότι αἱ Ἰνδίαί δὲν εἶναι ἕνα ἔθνος ἠνωμένον, ἀλλ' ἄθροισμα ἔθνων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει τὸν ἰδικόν του ἄρχοντα, τὸν ἰδικόν του ἄρχηγόν (βασιλέα, πρίγκιπα, κυβερνήτην) Παρατηρεῖται τὰ τελευταῖα χρόνια προσπάθεια τῶν Ἰνδῶν νὰ ἐκδιώξουν τοὺς Ἀγγλους, ὁ ἄρχηγὸς μάλιστα τῶν Ἰνδῶν **Γκάνου** πρωτοστατεῖ εἰς τὴν ἰδέαν αὐτήν. Οἱ Ἀγγλοι ἔχουν κατασκευάσει μεγάλα ὑδραυλικά ἔργα πλησίον τῶν ποταμῶν διὰ νὰ ποτίζωνται οἱ ἀγροὶ καὶ μεγάλον σιδηροδρομικὸν δίκτυον πρὸς μεταφορὰν τῶν προϊόντων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς τοὺς λιμένας. Ἀλλὰ διατὶ ἡ Ἀγγλία τόσον πολὺ φροντίζει διὰ τὸν κόσμον αὐτόν; Ἰδοὺ διατὶ. Ἡ Ἀγγλία ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ προϊόντα καὶ τὸν πλοῦτον τῶν Ἰνδιῶν. Θέλει τὸ βαμβάκι πού χρειάζεται εἰς τὰ ἐργοστάσια της καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐκ τοῦ πλοῦτου τῶν Ἰνδιῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον. Θέλει τὰς Ἰνδίας ὡς τόπον κατανώσεως τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν καὶ προϊόντων της. Ἐκεῖ θὰ πωληθοῦν τὰ ὑφάσματα, πού θὰ γίνουν ἀπὸ τὸ βαμβάκι, καὶ πολλὰ ἄλλα προϊόντα. Ὁ Ἰνδὸς ἀνήκει εἰς τὴν μαύρην φυλὴν, ἀλλ' ὁμοιάζει μὲ τὴν λευκὴν. Ἐχει ἀνάστημα μέτριον, μεγάλα μάτια, μικρὴν μύτην, χεῖλη λεπτὰ καὶ σιαγόνα στρογγυλήν. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι ἔξυπνοι, γλυκεῖς εἰς τὸν χαρακτήρα καὶ φιλόξενοι. Κυριώτερα τροφή τῶν εἶναι τὸ ρύζι. Ἱερὰ ζῷα διὰ τὸν Ἰνδὸν εἶναι οἱ βόες, τοὺς ὁποίους ἀποφεύγουν νὰ φονεύουν καὶ τοὺς περιποιῶνται πολὺ. Οἱ Ἰνδοὶ δαιροῦνται εἰς πολλὰς τάξεις, τὰς ὁποίας ζητεῖ καὶ ἡ θρησκεία των, καὶ ζοῦν χωρισμένοι μεταξύ των. Ἡ πρώτη τάξις εἶναι οἱ **Βραχμᾶνες** ἢ ἱερεῖς, δευτέρα οἱ **πολεμισταὶ** (Καστούας),

καὶ κατόπιν ἔρχεται ἡ τάξις τῶν **γεωργῶν**, τῶν **τεχνιτῶν**, τῶν **ποιμένων**, τῶν **ἀλλέων** κτλ.

Πληθυσμός.—319 ἑκ. κατ.

Θρησκεία.—Ὁ Βραχμανισμός. Ὑπάρχουν Μωαμεθανοί, Χριστιανοί κτλ.

Πολίτευμα.—Ἀπὸ τὸ ἔτος 1858 αἱ Ἰνδίαὶ κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ διοικεῖνται ὑπ' αὐτῆς μετ' Ἀγγλον διοικητὴν, ὡς ἀντιβασιλέα, καὶ 7 ὑπουργούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 4 εἶναι Ἀγγλοὶ καὶ οἱ 3 Ἰνδοί.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Τὸ $\frac{1}{5}$ τοῦ κόσμου κατοικεῖ εἰς τὰς Ἰνδίας, πού εἶναι ἡ χώρα τῆς σακχάρου, τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ σίτου.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ποία ὄρεινὴ χώρα εἶναι βορείως τῶν Ἰνδιῶν; Ποῖος ὠκεανὸς εἶναι νοτίως; Ποῖα θάλασσα καὶ κόλποι βρέχουν τὴν τριγωνικὴν χερσόνησον; Εἰς ποίας ζώνας εὐρίσκονται αἱ Ἰνδίαὶ; Ποῦ εἶναι ἡ Κεϋλάνη; Ὅνόμασε μερικὰ ἐκ τῶν προϊόντων τῆς. Ποῖα προϊόντα ἐξάγουν αἱ Ἰνδίαὶ; Ποῖοι οἱ κυριώτεροι λιμένες; Ποῖα ἐκ τῶν προϊόντων τῶν Ἰνδιῶν ἐξοδεύονται εἰς τὴν πατρίδα μας;

Η ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην—Ζωὴ εἰς τὴν Ἰνδοκίναν

Εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Νὰ εὑρετε τὸ γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος καὶ τὰς θαλάσσας ἀπὸ τὰς ὁποίας βρέζεται.

Ἔδαφος.—Ἐχει ὄρη ὕψους 3.000 μέτρων, τὰ ὁποῖα εἶναι συνέχεια τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ **Θιβέτ**, καὶ μεγάλους πλωτοὺς ποταμοὺς.

Κλίμα.—Κλίμα θερμὸν καὶ προϊόντα γεωργικά: ρύζι, σακχαροκάλαμον, τσάϊ, καπνός, φρούτα κτλ. Ἐπίσης ἐξάγονται μεταλλεύματα ψευδαργύρου, μολύβδου, χαλκοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Οἱ σιδηρόδρομοι σπανίζουσι καὶ μόνον οἱ πλωτοὶ ποταμοὶ βοηθοῦν εἰς τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν προϊόντων.

Ἔκτασις.—2.200.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—47.000.000 κατ.

Ἡ Ἰνδοκίνα περιλαμβάνει:

Τὸ **ἀνεξάρτητον βασίλειον τοῦ Σιάμ**.

Τὴν *Ἀγγλικὴν Ἰνδοκίαν*, ἥτοι τὸ τμήμα τῆς *Βερμανίας*, πλούσιον εἰς μεταλλεύματα, ὡς καὶ τὴν χερσόνησον τῆς *Μαλάκας*, ὅπου εἶναι ἡ πόλις *Σιγγαπούρη*, σπουδαῖος λιμὴν ἐξαγωγῆς ψευδαργύρου καὶ τὸ κλειδί τοῦ Εἰρηνικοῦ, καὶ

Τὴν *Γαλλικὴν Ἰνδοκίαν*, ἥτοι τὸ τμήμα τοῦ *Τογκίνου*, τοῦ *Ἀνάμ* καὶ τῆς *Κοχιγκίνας* μετ' ἑνὴν τὴν *Σαϊκούν*.

ΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

Παρατηρήσεις—Ζωή

Μεταξὺ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας εἶναι ἓνα μεγάλο σύστημα πολλῶν νήσων μεγάλων καὶ μικρῶν, αἱ ὁποῖαι συνδέουσι τὰς δύο ἡπείρους. Εὐρίσκονται

εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ εἶναι αἱ *Μεγάλαι Ἀντίλλαι* καὶ αἱ *Μικραὶ*. Αἱ Ἀντίλλαι ὀνομάζονται καὶ Ἀ. Ἰνδίαὶ κατὰ λάθος, ἐπειδὴ ὁ Κολόμβος ἀναχωρήσας πρὸς Ἀ. διὰ τὰς Ἰνδίας ἐφθασεν ἐκεῖ καὶ ὑπέθεσεν ὅτι εἶναι ἡ Δυτικὴ ἀκτὴ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.

Χωρικοὶ τροπικῶν χωρῶν

Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶναι: ἡ *Κούβα* μετ' 3.500.000 κατ., ἡ ὁποία εἶναι δημοκρατία αὐτόνομος, ἡ *Ζαμάϊκα* μετ' 800.000 κατ., ἀποικία Ἀγγλική, ἡ *Αἴτη*, μετ' 2.500.000 κατ. Ἐξ αὐτῆς τὸ Πόρτο-Ρίκο μετ' 1.500.000 κ. ἀνήκει εἰς τὰς ἑνωμένας Πολιτείας καὶ τὸ ἄλλο μέρος εἶναι δημοκρατία.

Μικραὶ Ἀντίλλαι. Εἶναι ἄπειροι νῆσοι ποὺ καταλήγουσι εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Κλίμα - Προϊόντα.—Ὅσαι αἱ νῆσοι τῶν Ἀντιλλῶν εἶναι ἠψιόγειοι καὶ ὄρειναι, πλὴν τῆς Κούβας. Ἐδῶ εἶναι δύο ἐποχαί, τῶν βροχῶν καὶ τῆς ξηρασίας, ὅπως εἰς τὰς τροπικὰς χώρας. Κυριώτερα

Ν.ῆ. Παπασπύρου, Νέα Γεωγραφία

προϊόντα είναι ὁ καπνὸς (Κούβα - ποῦρα Ἀβάνας), τὸ σακχαροκάλαιμον, ὁ καφῆς καὶ οἱ καρποὶ τῶν τροπικῶν : μανάνες, κάρουα, πιπέρι, κακάον, βάμβαξ κτλ. Καὶ αἱ μεγάλαι καὶ αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι, λόγῳ τῶν προϊόντων των, κατέχονται ὑπὸ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῆς Ἀμερικῆς, πλὴν τῆς Κούβας καὶ μέρους τῆς Ἀϊτής, ποὺ εἶναι, καθὼς εἴπομεν, αὐτόνομοι.

II. ΚΡΑΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν διακρίνομεν τὴν *Μογγολίαν*, τὸ *Τουρκεστάν*, τὸ *Ἀφγανιστάν*, τὸ *Βελουχιστάν* καὶ τὴν *Περσίαν*.

Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Ἡ Μογγολία εὐρίσκεται εἰς τὸ Α. μέρος τῶν Ἀλταίων ὄρεων καὶ εἶναι χώρα ὄρεινὴ μὲ κλίμα ἠπειρωτικόν. Ἐδῶ παρατηρεῖται μεγάλη διαφορὰ θερμοκρασίας μεταξὺ τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός.

Ἐνεκα τοῦ ὄρεινου ἐδάφους οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ Κινέζοι ἐνεργοῦν κάθε ἐμπορικὴν κίνησιν. Τῆς Μογγολίας ἓνα τμῆμα προσηρτήθη εἰς τὴν Κίναν καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖ δημοκρατίαν ὑπὸ τὸ Ρωσικὸν Σοβιετικὸν Κράτος.

ΤΟ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Θέσις - Ἔδαφος. — Τὸ Τουρκεστάν εὐρίσκεται ΝΔ. τῆς Σιβηρίας καὶ ΒΑ. τῆς Περσίας. Τὸ Β. τμῆμα αὐτοῦ εἶναι στέππαι, ἐνῶ τὸ ΝΔ. μέρος εἶναι ὄρεινόν. Ἐκεῖ συνεχίζεται ἡ ὄροσειρὰ τοῦ *Ἰνδοκούχου*. Τὸ κλίμα τῆς χώρας παρουσιάζει μεγίστας ἀντιθέσεις. Τὸν χειμῶνα τὸ ψῦχος εἶναι δριμύτατον, ἐνῶ τὸ θέρος ἡ θερμοτήτης εἶναι, ὅπως εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, μεγάλη. Αἱ κοιλάδες ποὺ ποτίζονται ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς παράγουν ρύζι, δημητριακά, πεπόνια, βαμβάκι, λινάρι, καπνόν, μεταξι κλπ. Κυριώτερα προϊόντα, διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὴ ἡ χώρα, εἶναι τὰ βαμβακερά, τὰ δέρματα καὶ τὰ γουναρικά.

Διοίξεις. — Τὸ Τουρκεστάν εἶναι ἡ πατρίς τῶν Τούρκων. Πολλοὶ ἐπιδρομαὶ ἔγιναν ὑπὸ διαφόρων καὶ τέλος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Κινέζων τὸ ἀνατολικὸν μέρος καὶ προσηρτήθη εἰς τὴν Κίναν. Τὸ ΒΔ. τμῆμα ἀποτελεῖ Δημοκρατίαν ἐξηρητημένην ἀπὸ τὸ Σοβιετικὸν Ρωσικὸν Κράτος καὶ τὸ Ν. ἀπετέλεσε τὸ ἀνεξάρτητον κράτος τοῦ *Ἀφγανιστάν*. Τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν ἔχει πληθυσμὸν 12 ἐκ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν *Τασκένδην*.

ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Νοτίως τοῦ Ρωσικοῦ Τουρκεστάν καὶ πρὸς Α. τῆς Περσίας εἶναι ἡ αὐτόνομος χώρα τοῦ **Ἀφγανιστάν** μετὰ πληθυσμὸν 900.000 κατ. Ἡ χώρα αὐτὴ ἦτο ἐπὶ πολλὸν καιρὸν τὸ μῆλον τῆς ἔριδος μεταξὺ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, διότι καὶ τὰ δύο κράτη ἐζητοῦσαν νὰ τὴν κατέχουν δι' ἐμπορικοὺς σκοποὺς καὶ ὡς δίοδον πρὸς τὰς Ἰνδίας.

ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ

Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι μεταξὺ Περσίας, Ἀφγανιστάν, Ἰνδιῶν καὶ Ἀραβικῆς θαλάσσης καὶ ἔχει πληθυσμὸν 780.000 κατ. Εἰς τὰ βόρεια εἶναι πεδινὴ μετὰ ἐρήμους, ἐνῶ πρὸς Ν. ἔχει ὄρη, τὰ ὁποῖα εἶναι συνέχεια τοῦ Ἰράν. Ἀπὸ τὴν μικρὰν αὐτὴν χώραν τὸ μισὸ μέρος κατέχει ἡ Ἀγγλία, καὶ τὸ ἄλλο μισὸ τὸ ἔχει ἐνοικιάσει ἡ ἰδίᾳ καὶ οἱ κάτοικοι πληρῶνουν φόρους.

Εἰς τὰς ἐρήμους ζοῦν διάφοροι νομάδες Ἀραβικῆς καταγωγῆς.

Η ΠΕΡΣΙΑ

Παρατηρήσεις—Ζωή

Ἡ Περσία εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουχιστάν, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Τουρκεστάν καὶ ἔχει πληθυσμὸν 12 ἑκ. κατ.

Ἔδαφος - Ὑδατα.—Τὸ πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν μέρος τῆς Περσίας εἶναι πεδινόν, ἐνῶ τὸ ἄλλο τιμῆμα τῆς χώρας εἶναι ὄρεινόν. Τὰ ὄρη τῆς εἶναι πολλά. Πρὸς Β. συνορεύει μετὰ τὸ **Ἀραράτ**. Τὸ **Ἰνδοκοῦχον** τὴν ἐνώνει μετὰ τὴν Ἰμαλαΐαν, ἄλλα δὲ χαμηλότερα ὄρη ἀποτελοῦν μεγάλας σειράς. Οἱ ποταμοὶ χύνονται ἄλλοι πρὸς Β. εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ ἄλλοι πρὸς Ν. εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Κλίμα - Προϊόντα.—Ἡ Περσία εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει κλίμα ξηρόν, μετὰ οὐρανὸν αἴθριον, πὸν ἔχει μεγάλην διαύγειαν. Εἰς τὰ ἄλλα μέρη ἔχει θεομὸν θέρος καὶ ψυχρὰς νύκτας καὶ χειμῶνα. Γενικῶς ἡ Περσία εἶναι ἡ ξηροτέρα χώρα τοῦ κόσμου. Ἔχει πολλὰ προϊόντα πὸν ἄλλοτε μετὰ αὐτὰ ἦτο αὐτάρκης. Παράγει σιτηρὰ, ρύζι (τὸ πιλάφι εἶναι ἡ κυριώτερα

τροφὴ τοῦ Πέρσου), ὄπιον, βάμβακα, νωπούς καὶ ξηρούς καρπούς : σταφίδα, βερούκοκα, πορτοκάλια, λεμόνια, ἀμύγδαλα, φιστίκια κλπ.

Ὅρειοι τῆς Περσίας

ὅμως ἀνδρείους. Ἔχει ἐμπορικὸν πνεῦμα καὶ ζητεῖ τὴν τύχην του ταξιδεύων εἰς ξένας χώρας.

Ἡ βιομηχανία εἶναι μικρά. Σπουδαῖοι καὶ γνωστοὶ εἶναι οἱ τάπητες καὶ τὰ τραπεζομάνδηλα μὲ τὰ ἀνατολικά σχέδια.

Ὅρυκτά.—Τὸ ἔδαφος τῆς Περσίας εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά, ἀλλὰ πολλὰ ἀπὸ αὐτά, πλὴν τοῦ πετρελαίου καὶ τοῦ ἄλατος, μένου ἀνεκμετάλλευτα, ἐπειδὴ λείπουν τὰ κεφάλαια καὶ ἡ συγκοινωνία. Ὑπάρχουν: χρυσός, μόλυβδος, ἄργυρος, κασσίτερος, νικέλιον, γύψος, θεῖον, πολύτιμοι λίθοι κλπ.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Τεχεράνη**.

Ἡ Περσία εἶναι βασιλείον (Σάχης).

Λαός. — Εἶναι γνωστοὶ οἱ Πέρσαι τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, ὅταν τὸ Περσικὸν Κράτος ἦτο εἰς τὴν ἰσχύος του. Ὁ Πέρσης εἶναι χαρούμενος, φιλόξενος καὶ ἔξυπνος, δὲν εἶναι

III. ΚΡΑΤΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΣΙΑΣ

ΤΟ ΡΩΣΙΚΟΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Εἰς τὴν Βόρειον Ἀσίαν διακρίνομεν τὴν **Σιβηρίαν**, τὴν **Καυκασίαν** καὶ τὸ **Ρωσικὸν Τουρκεστάν**, πὸν ὑπάγονται, καθὼς εἴπομεν, ὅλα εἰς τὴν **Σοβιετικὴν Ἑὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν**.

Η ΣΙΒΗΡΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην—Ζωὴ τῆς χώρας

Θέσις.—Ἡ Σιβηρία εἶναι τὸ βορειότερον μέρος τῆς Ἀσίας, καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν **Ἀρκτικὴν** θάλασσαν, πρὸς Α. μὲ τὸν **Βεργίγειον** πορθμὸν, τὴν **Ὀχοτοικὴν** καὶ τὴν **Ἰαπωνικὴν** θάλασσαν, πρὸς

Ν. με τὴν *Μογγολίαν*, τὴν *Κίναν* καὶ τὸ *Τουρκεστάν* καὶ πρὸς Δ. με τὴν *Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν* (Οὐράλια ὄρη).

Ἔδαφος - Ὑδρατα.—Τὸ Νότιον καὶ ΝΔ. τμήμα τῆς Σιβηρίας εἶναι *σιέππαι*, ὅπου κατὰ τὴν ἀνοιξιν βόσκουν χιλιάδες αἰγοπρόβατα καὶ ἵπποι, διότι τότε μόνον βλαστάνουν καὶ ἀνθίζουν τὰ φυτὰ ἐκεῖ, ἐνῶ τὸν ἄλλον χρόνον ξηραίνονται ἀπὸ τὴν ξηρασίαν τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ τὸν χειμῶνα σκεπάζονται με χιόνια. Βορειότερα τῶν στεππῶν εἶναι ἡ ζώνη τῆς *Ταϊγκα*, ἥτοι ἡ δασώδης χώρα, καὶ βορειότερα ἀκόμη, μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ ὠκεανοῦ, εἶναι αἱ *τοῦνδραι*, ἥτοι ἐλώδεις καὶ παγωμένοι ἐκτάσεις. Ὅρη συναντῶμεν πολλά, καθόσον ἐκτὸς τῶν *Οὐραλῶν* καὶ τῶν *Ἰμαλαῶν*, καὶ πολλὰ ἄλλα ὄροσειραὶ διασχίζουν τὴν ἀχανῆ πεδιάδα τῆς Σιβηρίας. Κυριώτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Λένας*, ὁ *Ὄβις* καὶ ὁ *Ἰενεσέης* ποὺ χύνονται εἰς τὴν Ἀρκτικὴν θάλασσαν, καὶ μεγαλύτεραι λίμναι ἡ *Ἀράλη*, ἡ *Βαϊκάλη*, ἡ *Βαλκάς* καὶ ἡ *Κασπία*.

Κλίμα.—Ἡ Σιβηρία θεωρεῖται τὸ *βασιλεῖον τῆς χιόνος καὶ τοῦ ψύχους*, καὶ ἔχει κλίμα καθαρῶς ἡπειρωτικὸν με δύο ἐποχάς, χειμῶνα πολὺ ψυχρὸν καὶ καλοκαίρι θερμότατον. Ἡ ἀνοιξὶς καὶ τὸ φθινόπωρον διαρκοῦν ὀλίγας μόνον ἡμέρας.

Προϊόντα.—Ἡ Σιβηρία δὲν ἔχει ἐκμεταλλευθῆ καὶ καλλιεργηθῆ ὅσον πρέπει. Ὁ κυριώτερος πλοῦτος τῆς, τὰ δάση, τὰ δημητριακά, τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ τὰ ὀρυκτά, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς *Ταϊγκα*, μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισαν νὰ προσέχωνται ἀπὸ τὰ Σοβιέτ.

Συγκοινωνία.—Ὁ Ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος.

Ἔκτασις.—16.400.000 □ χλμ.

Πληθυσμὸς.—30 ἑκ. κατ.

Πολίτευμα.—Σοβιετικὴ Δημοκρατία.

Πόλεις.—Κυριώτεραι πόλεις εἶναι ἡ *Τόμσκη*, ἡ *Ὄμσκη*, ἡ *Ἰρ-κούτσκη* καὶ ἄλλαι

Η ΚΑΥΚΑΣΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην — Ἡ ζωὴ τῆς χώρας

Θέσις - Ὅρια.—Ἡ Καυκασία εἶναι μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀνατολικά καὶ δυτικά, καὶ συνορεύει πρὸς Ν. με τὴν Περσίαν καὶ πρὸς Β. με τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν.

Ἔκτασις.— 445.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.— 9.281.000 κατ.

Ἔδαφος - Ὑδατα - Ὅρη.— Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Τὸ ὄρος **Καύκασος** διέρχεται ἐκ ΒΔ. πρὸς ΒΑ. καὶ καταλαμβάνει μὲ τὰς διαφόρους ὄροσειράς του τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας, ἐνῶ εἰς πολλὰ μέρη καταλήγει εἰς στέππας καὶ ἀγόνους ἐρήμους. Πολλοὶ ποταμοὶ πηγάζουν ἀπὸ τὸν Καύκασον.

Πόλεις.— Ἡ **Τυφλις** πρωτεύουσα, τὸ **Βακού**, ὁ κυριώτερος λιμὴν τοῦ πετρελαίου εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, τὸ **Βατοῦμ** καὶ ἄλλαι.

Κλίμα - Προϊόντα.— Ἔχει κλίμα κατὰ περιοχάς, ἄλλοῦ ὄρεινόν, ἄλλοῦ ὑγρὸν καὶ ἄλλοῦ ἠπειρωτικὸν μὲ δριμύ ψῦχος, ἔνεκα τοῦ ὄρεινοῦ ἔδαφους καὶ τῶν μεγάλων λιμνῶν ποῦ τὴν περιβάλλουν. Ἡ Κανκασία εἶναι χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Καλλιεργοῦνται βαμβάκι, ρύζι, σιτηρά, μέταξα κλπ. καὶ παράγονται βούτυρον, τυρί, σφάγια κλπ. Κυριώτερον προϊόν, ποῦ εἶναι καὶ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ τόπου, εἶναι τὸ πετρέλαιον. Ἡ Κανκασία εἶναι ἡ δευτέρα χώρα μετὰ τὴν Ἀμερικὴν εἰς τὸ πετρέλαιον.

Διοίξεις.— Ἡ Κανκασία εἶναι Δημοκρατία καὶ ἀνήκει εἰς τὴν Σοσιαλιστικὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν τῆς Ρωσίας.

Ἕλληνες εἰς τὴν Κανκασίαν.— Κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Κανκασίαν, ὅπου εἰς 74 ὠραία χωρία ἐξοῦσαν οἱ περισσότεροι εὐτυχεῖς. Μετὰ τὴν Ρωσικὴν ἐπανάστασιν οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πρόσφυγες καὶ ὀλίγοι παραμείναντες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ Β. μέρος εἰς τὴν Γεωργίαν.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.— Πόσον μεγάλη εἶναι ἡ Σιβηρία; Τί πληθυσμὸν ἔχει; Διατί εἶναι ἀραιὰ κατοικημένη; Εἰς ποίας ζώνας εἶναι; Ὄνόμασε 3 ποταμοὺς αὐτῆς. Εἰς ποῖον ὠκεανὸν χύνονται; Εἰς τί χορησιμεύει ὁ ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος; Ὄνόμασε μερικὰ ὄρυκτὰ τῆς Σιβηρίας. Ποῖα προϊόντα κύρια γνωρίζομεν τῆς Βορείου Ἀσίας; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν Κανκασίαν; Ποῖον εἶναι τὸ κυριώτερον προϊόν; Τί γνωρίζεις διὰ τοὺς Ἕλληνας τῆς Κανκασίας;

IV. ΚΡΑΤΗ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

Τὸ Νοτιοδυτικὸν τμήμα τῆς Ἀσίας περιλαμβάνει 5 κράτη, ἐκ τῶν ὁποίων 2, ἡ **Ἀραβία** καὶ ἡ **Ἀσιατικὴ Τουρκία**, εἶναι αὐτόνομα, καὶ 3, ἦτοι ἡ **Μεσοποταμία**, ἡ **Συρία** καὶ ἡ **Παλαιστίνη**, ἐξαρτῶνται ἀπὸ διαφόρους εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις.

Η ΑΡΑΒΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις - Ἔκτασις. — Ἡ Ἀραβία εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ συνορεύει πρὸς Δ. μετὰ τὴν **Ἐρυθρὰν θάλασσαν**, πρὸς Ν. μετὰ τὸν **Ἰνδικὸν Ὠκεανόν**, πρὸς Α. μετὰ τὸν **Περσικὸν κόλπον** καὶ πρὸς Β. μετὰ τὴν **Συρίαν** καὶ τὴν **Παλαισίην**.

Ἔκτασις. — 3 ἑκ. □ χιλμ.

Πληθυσμός. — 4.800.000 κατ.

Ἔδαφος. — Τὸ περισσότερον τμήμα τῆς χώρας εἶναι ξηρὸν καὶ ἄγονον. Τὸ $\frac{1}{3}$ εἶναι ἔρημος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μόνον ἓνα μικρὸν μέρος κατοικεῖται, διότι εἶναι γυμνὸν καὶ ξηρὸν. Εἰς τὰ Δ. μέρη κατὰ μῆκος παρατηροῦμεν ὄρη χαμηλὰ μετὰ κλίσιν πρὸς ἀνατολάς, διότι ὅλον τὸ ἔδαφος ἔχει κλίσιν ἐκ Δ. πρὸς Α. Εἰς τὴν Ἀραβίαν περνοῦν 2 καὶ 3 χρόνια χωρὶς βροχὴν, διὰ τοῦτο λίμναι δὲν ὑπάρχουν, οὔτε ποταμοί, καὶ ἂν εἶναι καὶ κανεῖς, ἀπὸ τὴν πολλὴν ξηρασίαν ξηραίνεται. Διαιρεῖται εἰς τρεῖς ζώνας: τὴν **Βορείαν**, τὴν **Κεντρικὴν** καὶ τὴν **Νοτίαν**.

Ἡ **Βορεία** ζώνη εἶναι σχεδὸν ἔρημος καὶ μόνον εἰς ὀρισμένα μέρη ἔχει λιβάδια, ὅπου οἱ νομάδες βόσκουν τὰ ποίμνιά των.

Ἡ **Κεντρικὴ** περιλαμβάνει δύο βασίλεια. τὸ **Χετζάζ** καὶ τὸ **Ἐλ-Χασάν** μετὰ πρωτεύουσας τὴν **Μέκκαν**, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Μωάμεθ, καὶ τὴν **Μεδίναν**, ὅπου ἐτάφη. Αἱ δύο αὐταὶ πόλεις εἶναι οἱ ἱεροὶ τόποι τῶν Μουσουλμάνων. Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀραβίαν συναντῶμεν ἀμμόδη καὶ στεγνὰ μέρη, ὑπάρχουν ὅμως καὶ κοιλάδες εὐφοροί, ὅπου γίνεται καλλιέργεια.

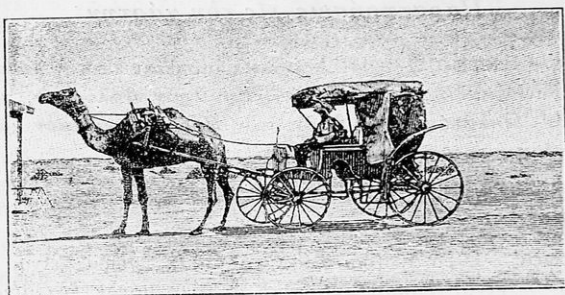
Ἡ **Νοτία Ἀραβία** περιλαμβάνει πρὸς δυσμὰς τὸ **Βασίλειον τῆς Ἰμεμένης** μετὰ πρωτεύουσας τὴν **Χοδεΐδαν** καὶ ἄλλα εὐφορὰ μέρη. Ἐδῶ εἶναι ἡ «Εὐδαίμων Ἀραβία» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ὅπου πίπτουν ἀρεταὶ βροχαὶ καὶ οἱ κάτοικοι εἶναι μόνιμοι.

Πρὸς Νότον εἶναι ἡ περιοχὴ τοῦ **Ἄδεν**, στενὸν τὸ ὁποῖον κατέχει ἡ Ἀγγλία.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ἀραβίαν

Κλίμα.—Εἰς τὰ νότια μέρη τὰ πεδινὰ τὸ κλίμα εἶναι θερμώτατον. Ξηρόν, καὶ τὸ ἔδαφος ἄγονον, εἰς τὰ θρεινὸ ὅμως εἶναι ψυχρὸν καὶ ἰδίως κατὰ τὰς νύκτας, πού καὶ τὸ ὕδωρ ἀκόμη πολλὰς φορὰς παγώνει.

Συγκοινωνία.—Πρὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου εἶχον ἀρχίσει νὰ κατασκευάζωνται εἰς τὴν Ἀραβίαν δύο μεγάλαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαῖ: ἡ ἀπὸ *Δαμασκὸν* εἰς *Μέκκαν* καὶ ἡ ἀπὸ *Δαμασκὸν* εἰς *Περσικὸν κόλπον*, πού ἐπρόκειτο νὰ ἐνώσῃ τὸν Βόσπορον μὲ τὸν Περσικὸν κόλπον,

Ἄμαξι εἰς τὴν Ἀραβίαν

ἀλλὰ καὶ αἱ δύο γραμμαὶ δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη. Τώρα τὰ καραβάνια τῶν προσκυνητῶν ἀπὸ τὴν Δαμασκὸν διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν Μέκκαν ταξιδεύουν ἐπὶ 40 ἡμέρας μὲ τὰς καμήλους. Μίαν φορὰν τὸ ἔτος μεταβαίνει καὶ τὸ *Ἱερὸν Καραβάνι* τῶν προσκυνητῶν, πού φέρουν τὰ δῶρα τῶν βασιλέων διὰ τὸν Ἱερὸν τόπον καὶ τὰ χρῆματα διὰ τοὺς ἱερεῖς (Σερίφας καὶ Σεῖτας). Πολλοὶ προτιμοῦν τὴν ἀτμοπλοϊκὴν συγκοινωνίαν. Ἄλλοι πάλιν μεταχειρίζονται διὰ τὰς μικρὰς ἀποστάσεις καὶ ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ χωριῶν ἓνα εἶδος ἀμάξης πού τὴν σύρει ἡ κάμηλος.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ καφέ.

Λαός.—Οἱ Ἀραβες εἶναι λαὸς ἀρχαῖος καὶ ζοῦν οἱ περισσότεροι νομαδικά. Κυριώτερα ἀσχολία των εἶναι ἡ κτηνοτροφία, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλάσσουν διαρκῶς κατοικίαν διὰ νὰ εὐρίσκουν τὰ ποιμνιά των τροφήν. Πολλὰι φυλαὶ κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀραβίαν, κυριώτερα ὅμως εἶναι ἡ φυλὴ τοῦ *Νέγρου* καὶ τοῦ *Ἀραβος*. Ὁ ἄραφ τῆς ἐρήμου λέγεται καὶ *Βεδουῖνος*.

Οἱ Ἀραβες εἶναι δυνατοὶ καὶ σωματώδεις ἄνθρωποι, ἀγαποῦν τὴν καθαριότητα καὶ ἔχουν τὰ λευκότερα δόντια. Εἶναι γλυκεῖς εἰς τοὺς τρό-

πους, γενναῖοι, ἀλλὰ καὶ σκληροὶ καὶ ἐκδικητικοί. Εἶναι τόσον φιλόξενοι, ὥστε πολλὰς φορὰς φιλονικοῦν μεταξὺ των διὰ τὸν ξένον ποῖος νὰ τὸν περιποιηθῆ. Ἄν τυχὸν ὅμως ὁ ξένος ἀρνηθῆ νὰ φιλοξενηθῆ, τὸ θεωροῦν προσβολὴν καὶ ἀλλοίμονον εἰς αὐτόν.

I. Οἱ Ἄραβες τῶν πόλεων. — Ὅλοι αἱ πόλεις τῶν Ἀράβων εἶναι περιτοιχισμέναι μὲ τοίχους κατεσκευασμένους ἀπὸ πλίνθους ποὺ τὰς ξηραίνουσι εἰς τὸν ἥλιον. Μὲ αὐτὰς κτίζουν καὶ τὰς οἰκίας των. Τὴν εὐθειαν γραμμὴν δὲν τὴν ἀγαποῦν καὶ δι' αὐτὸ κανένας δρόμος δὲν εἶναι ἴσιος εἰς τὰς πόλεις. Εἰς τὰς πλατείας βλέπετε τὰ μικροκαταστήματα, τὸ τζαμί, τὸ διοικητήριον καὶ ἄλλα.

Οἰκία. — Αἱ οἰκίας εἶναι μονόροφοι ἢ διώροφοι, καὶ ἐπειδὴ ἀπέξω εἶναι ἀπεριποίητοι, ἀπὸ μακρὰν αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία φαίνονται σὰν ἕνας σωρὸς ἀκαθαρσιῶν. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἕνα κυρίως μεγάλο δωμάτιον καὶ ἄλλα μικρότερα. Εἰς τὸ μεγάλο δωμάτιον, ποὺ προσφέρεται ὁ καφές, βλέπετε στρωμένες ψάθες ἢ χαλιὰ καὶ εἰς τὴν γωνίαν τὸ τζάκι μὲ τὸν καφέ.

Βεδουῖνος

Τροφή. — Πολὺ ἀπλῆ εἶναι ἡ μαγειρική των. Χονδροκομμένον σιτάρι μὲ βούτυρον, ψωμί ψημένον εἰς τὴν πλάκα (ἄρτος ραμαζανιοῦ), ὀλίγα λαχανικά, ὄσπρια καὶ χουρμάδες εἶναι τὰ φαγητά των. Οἱ πλουσιώτεροι τρώγουσι καὶ βραστόν κρέας προβάτου ἢ καμήλου καὶ ρυζι. Ὅλοι τρώγουσι μὲ τὰ χέρια. Μετὰ τὸ φαγητὸν πλύνονται καὶ κάθε ἕνας ἀρωματίζει τὰ χέρια καὶ τὰ ἔνδυματά του ἀκόμη μὲ ἕνα κλειστὸν θυμιατήριον, εἰς τὸ ὁποῖον καίονται ἀρώματα. Κατόπιν προσφέρεται ὁ καφές. Οἱ Ἄραβες μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν τρώγουσι στερεὰν τροφήν, τὴν ἑσπέραν, καὶ τότε ὀλίγην, διότι θεωροῦν τὴν λαιμαργίαν καὶ τὴν πολυφαγίαν ὡς μεγάλον ἐλάττωμα.

Ἡ λέπρα, ἡ εὐλογία καὶ οἱ πυρετοὶ κάμνουν μεγάλην θραῦσιν εἰς τὴν Ἀραβικὴν φυλὴν.

II. Ὁ Ἄραψ τῆς ἐρήμου. — **Τροφή - Ἐνδυμασία.** Ὅπου ὑπάρχει ὕδωρ, ἐκεῖ ὁ ἄραψ ἔχει τοὺς κήπους καὶ τὰ κτήματά του. Καὶ εὐρίσκομεν ἐδῶ ὑψηλὰ φοινικόδενδρα, συκιὰς καὶ πορτοκαλλιὰς ἀφθονοῦς. Εἶναι ὁ εὐφορος τόπος τῆς ἐρήμου, ἡ **δασις**. Ἡ κάμηλος προμηθεύει εἰς τὸν ἄραβα τροφήν καὶ ἔνδυμασίαν, διότι τρώγει τὸ γάλα της, τὸ κρέας της, μεταχειρίζεται τὸ δέσμα της καὶ μὲ τὰς τρίχας της κατασκευάζει σκηνάς καὶ κουβέρτες μαλλινὰς.

Κατοικία. Ὁ Ἄραψ τῆς ἐρήμου ζῆ μέσα εἰς σκηνάς, διὰ νὰ δύναται νὰ τὰς μετακινή εὐκόλα κατὰ τὴν ἀνοιξιν, διὰ νὰ εὐρίσκουν χλόην αἱ κάμηλοι, οἱ ἵπποι καὶ τὰ ποίμνιά του. Μέσα εἰς τὰς σκηνάς βλέπετε ψάθες εἰς τὸ πάτωμα, ὀλίγους λέβητας (καζάνια), πὺν χρησιμοποιεῖν διὰ μαγεῖρευμα, μερικά πιάτα, καὶ μάλλινες κουβέρτες διὰ τὰς ψυχρὰς νύκτας. Εἰς τὰ ἄκρα τῆς σκηνῆς βλέπετε μεγάλα καλάθια γεμάτα σιτάρι, χουρμάδες καὶ ἄλλα. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν της εἶναι κρεμασμένα τὰ ὄπλα τοῦ Ἄραβος, ἦτοι ξίφη, ὄπλα, μαχαίρια καὶ πλησίον εἰς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς εἶναι ἓνα δόρυ βυθισμένον εἰς τὸ χῶμα. Ὅλα αὐτὰ μεταφέρονται μὲ τὰς καμήλους.

Ἔργασίαι τῶν γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια ἐκτελοῦν ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ. Ἀλέθουν τὸ σιτάρι, κάμνουν βούτυρον ἀπὸ τὰς κατσίκας των, φέρουν ὕδωρ ἀπὸ τὰ πηγὰδια ἢ ἀπὸ τὴν πηγὴν καὶ βράζουν τοὺς χουρμάδες καὶ τοὺς στεγνώνουν εἰς τὸν ἥλιον. Ἐπίσης φροντίζουν νὰ φυτεύουν καὶ νὰ ποτίζουν τοὺς κήπους, τοὺς φοίνικας καὶ ἀπὸ τὰς τρίχας τῶν ποιμνίων καὶ τῆς καμήλου ὑφαίνουν ὑφάσματα μάλλινα.

Ἡ **κάμηλος**, τὸ πλοῖον αὐτὸ τῆς ἐρήμου, εἰς τὴν ὁάξιν τοῦ ὁποίου φορτώνονται ὄλα, ἔπιπλα, σκεύη καὶ ἡ κατοικία ἀκόμη τοῦ Ἄραβος, εἶναι καρτερικὴ καὶ πολὺ δυνατὴ, εἶναι τὸ καταλληλότερον ζῶον διὰ νὰ ζῆ ἔκεῖ. Ἀγαπᾷ τὴν ζεστὴν ἄμμον, καὶ ὅταν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὸ φορτίον της δὲν τρέχει νὰ εὗρη σκιὰν κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, ἀλλὰ ξαπλώνεται εἰς τὴν θερμὴν ἄμμον καὶ εἰς τὸν ἥλιον. Τὰ πόδια της μὲ τὰ τυλώματα, τὰ μάτια μὲ τὰς μακρὰς τρίχας, καὶ οἱ ῥῶθωνες, ὄλα τὴν προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν ἄμμον καὶ τὸν θερμὸν ἄνεμον καὶ βοηθοῦν τὴν ζωὴν της εἰς τὴν ἔρημον.

Ὁ **ἵππος**. Πολλὰ φυλαὶ τῆς ἐρήμου τρέφουν ἵππους ὠραίους, τοὺς ὁποίους περιποιοῦνται πολὺ καὶ τοὺς καθαρίζουν καὶ εἶναι οἱ καλύτεροὶ ἵπποι τοῦ κόσμου.

Οἱ δύο τόποι.—Ὁ Ἄραψ ἀγαπᾷ τὴν ζεστὴν ἔρημον καὶ τὴν ἄμμον, ὅπως ὁ Ἐσκιμῶς τὴν παγωμένην του ἔρημον. Ὁ πρῶτος εἶναι εὐτυχὴς νὰ ἱππεύῃ τὴν κάμηλόν του καὶ νὰ ταξιδεύῃ κάτω ἀπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον, ἐνῶ ὁ Ἐσκιμῶς τραγουδεῖ ἐπάνω εἰς τὸ ἔλκυθρόν του μὲ τοὺς ταχεῖς σκύλλους, τυλιγμένος μέσα εἰς τὴν γούναν διὰ νὰ μὴ παγώσῃ ἀπὸ τὸν κρύον ἄνεμον. Ὁ Ἐσκιμῶς προτιμᾷ ἓνα παγωμένον κομμάτι λίπους θαλασσίου κήτους ἀπὸ ὄλους τοὺς χουρμάδες τῆς σκηνῆς τῶν Ἀράβων. Κάθε ἓνας χρησιμοποιεῖ μὲ εὐχαρίστησιν ὅ,τι τοῦ δίδει γύρω του ἢ φύσις, τὸ περιβάλλον του.

Η ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ

Θέσις - Έδαφος.— Η Μεσοποταμία είναι σὰν μία νήσος, ἡ ὁποία περικλείεται ἀπὸ τὸν *Τίγριν* καὶ τὸν *Εὐφράτην* ποταμόν. Πρὸς Β. εἶναι ὄρεινῆ, ἐνῶ πρὸς Ν. ἔχει εὐφορωτάτην πεδιάδα μετ' ἀφθονα νερά.

Κλίμα - Προϊόντα.— Εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον, εἰς δὲ τὴν πεδιάδα εἶναι εὐκρατον πρὸς τὸ θερινόν. Παράγει δημητριακά, ρύζι, σταφύλια, φρούτα, πορτοκάλια, λεμόνια κλπ.

Ἐπίσης ἐξάγεται πετρέλαιον καὶ ἄλλα ὀρυκτά.

Ἔκτασις.— 140.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.— 1.500.000 κατ.

Πόλεις.— Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Βαγδάτη*. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ *Βασόρα*, ἡ *Μοσοῦλη* κλπ.

Τὴν Μεσοποταμίαν κατέχουν κατὰ τμήματα ἡ *Τουρκία*, ἡ *Περσία* καὶ ἡ *Συρία*.

Η ΣΥΡΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην— Ζωὴ τῆς χώρας

Θέσις - Έδαφος.— Ἡ Συρία συνορεύει πρὸς Β. μετ' τὴν *Τουρκίαν*, πρὸς Ν. μετ' τὴν *Παλαισίην*, πρὸς Δ. μετ' τὴν *Μεσόγειον θάλασσαν* καὶ πρὸς Α. μετ' ἕρμῃον. ἔχει δύο ὄρη, τὸν *Λίβανον* καὶ τὸν *Ἀντιλίβανον*, τὰ ὅποια σχηματίζουν ὠραίαν καὶ εὐφορον πεδιάδα καὶ πρὸς Α. μίαν ἕρμῃον ἄγονον. Πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ χύνονται εἰς τὸν *Εὐφράτην* ποταμόν.

Πόλεις.— Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Δαμασκός*, ὠραία πόλις, κατάφυτος καὶ φημισμένη διὰ τὰ ὄπλα καὶ ξίφη Δαμασκοῦ. Ἡ *Βυρηττός*, λιμὴν εἰς τὴν Μεσόγειον, καθὼς καὶ ἡ *Ἀλεξανδρέτα*.

Κλίμα - Προϊόντα.— Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινόν, ἀλλὰ καὶ ἐκνευρῖστικόν, πρὸ πάντων τὸ θέρος, ποὺ ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν εἶναι πολὺν δυσάρεστον. Εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη παρατηροῦνται μεγάλα ἀντιθέσεις θερμοκρασίας κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα. Παράγει εὐκαρυαίτι, ὄσπρια, ὀπωρικά, πολλὰ καὶ καπνὸν καὶ ἔχει δασικὰ προϊόντα πολλά, καθὼς καὶ πολὺν ὀρυκτὸν πλοῦτον ἀνεκμετάλλευτον. Τὰ ἐργοστάσια ξυλογλυπτικῆς ὀπλων Δαμασκοῦ καὶ τὰ ὑφαντουργεῖα τοῦ Χαλεπίου εἶναι ἡ κυριώτερα βιομηχανία τῆς.

Διοίκησις.— Ἡ Παλαιὰ Συρία περιλαμβάνει τὴν Δημοκρατίαν τοῦ *Λιβάνου* μετ' 756.310 κατ., τὴν Ἐπικράτειαν *Ἀλαουϊτῶν* μετ' 420.000 κατ.

καὶ τὴν Συρίαν μὲ 1.554.000 κατ., πού ὅλα διατελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.

Λαός.—Ἡ Συρία κατοικεῖται ἀπὸ Μουσουλμάνους, Ἰσραηλίτας καὶ Χριστιανούς. Εἰς τὴν ἔρημον τῆς Συρίας κατοικεῖ ἡ φυλὴ τῶν Βεδουίνων, πού ζοῦν κατὰ νομάδας ἐγκατεστημένοι ὀριστικά, ἢ περιφέρονται βόσκοντες τὰ ποιμνιά των καὶ ληστεύοντες τοὺς διαβάτας. Ἡ φυλὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀμάδας συγγενῶν παντὸς βαθμοῦ καὶ ἀπὸ φίλους καὶ γνωστοὺς πού ἔχουν τὰ ἴδια ἔθιμα καὶ εἶναι ἡ ἴδια φυλὴ, πού συνητήσαμεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀραβίας. Ὁ Βεδουίνος ὡς μόνον σύντροφόν του ἔχει τὸν ἵππον του, τὸν ὁποῖον περιποιεῖται πολὺ.

Η ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην—Ζωὴ τῆς χώρας

Θέσις - Ἔδαφος - Ὑδάτα.—Ἡ Παλαιστίνη συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν *Συρίαν*, πρὸς Δ. μὲ τὴν *Μεσόγειον θάλασσαν* καὶ πρὸς Ν. καὶ Α. μὲ τὴν *Ἀραβίαν* καὶ τὴν *Αἴγυπτον*. Πρὸς βορρᾶν τὰ ὄρη *Δίβανος* καὶ *Ἀντιλίβανος* ἀπλώνονται εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ σχηματίζουν τὰ μικρὰ καὶ γνωστὰ ὄρη *Θαβώρ*, *Ἐρμών* καὶ *Σινά*. Μεταξὺ τῶν ὄροσειῶν σχηματίζεται ἡ κοιλὰς τοῦ *Ἰορδάνου*, πού εἶναι καὶ ἡ μόνη εὐφορος πεδιάς τῆς Παλαιστίνης. Εἰς τὴν κοιλάδα ῥεεῖ ὁ *Ἰορδάνης* ἐλικοειδῶς πού ἔχει τόσην κλίσιν εἰς τὰς ἐκβολὰς του, ὥστε εἶναι ὁ ὀρμητικώτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου. Πρὸς Β. εἶναι ἡ *Τιβεριὰς* λίμνη καὶ πρὸς Ν. ἡ *Νεκρὰ θάλασσα*, ἡ ὁποία εἶναι 400 μ. χαμηλοτέρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Εἶναι πολὺ ἄλμυρὰ καὶ ἐπειδὴ κανένα φυτὸν ἢ ζῶον δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτήν, λέγεται καὶ *Νεκρὰ*. Πρὸς Β. καὶ Ν. εἶναι διάφοροι μικρὰ ἔρημοι.

Πόλεις.—Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Ἰερουσαλήμ*, μὲ λιμένα τὴν *Ἰόπην* (Γιάφραν), ἡ *Ἰεριχώ*, ἡ *Βηθλεέμ*, ἡ *Καισάρεια* καὶ ἄλλαι.

Κλίμα - Προϊόντα.—Ἐδῶ συναντῶμεν δύο ἐποχάς, τὴν στεγνὴν καὶ βροχερὴν. Κατὰ τὴν στεγνὴν ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη καὶ μόνον ἡ δρόσος τῆς νυκτὸς τὴν μετριάζει ὀλίγον, ἐνῶ ἡ βροχερὴ ἐποχὴ ὠφελεῖ πολὺ τὰ σπαρτὰ καὶ τὰ προϊόντα. Οὐδέποτε λίπτει χιῶν. Κύριώτερα προϊόντα εἶναι σουσάμι, καπνός, ἀραβόσιτος, κουκιὰ κλπ.

Θρησκείαι.—Ἰσραηλίται, Μωαμεθανοί, Χριστιανοί.

Διοίκησις.—Ἀπὸ τοῦ 1918 ἡ παλαιὰ Παλαιστίνη διηρέθη εἰς τὴν

πέραν τοῦ Ἰορδάνου πρὸς Α. χώραν, τὸ **ὑπεριορδάνειον βασίλειον**, καὶ τὴν κυρίως **Παλαιστίνην**, καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν.

Λαός. — Ὁ πληθυσμὸς εἶναι 1.145.000 κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ Συρίους, Τούρκους, Ἑβραίους, Εὐρωπαίους καὶ Ἀραβας, ἰδίως Βεδουϊνοὺς, λαὸν ἡμιάγριον μὲ ζωὴν νομαδικήν, καὶ ἀπὸ ὀλίγους Ἀρμενίους.

Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.—Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία περιλαμβάνει τὴν γεωσύνθησον τῆς Μ. Ἀσίας, ἢ ὁποία πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρὸς Δ. ἀπὸ τὴν Προποντίδα, τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Μεσόγειον, πρὸς Ν. ἀπὸ τὴν Μεσόγειον καὶ πρὸς Α. συνορεύει μὲ τὸ Ἰράκ, τὴν Συρίαν καὶ τὴν Περσίαν. Ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἀποτελεῖ τὴν **Δημοκρατίαν τῆς Τουρκίας**.

Ἔκτασις.—Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἔχει ἔκτασιν 567.000 □ χλμ.

Ἔδαφος.—**Ὀρη.**—**Ὑδατα.**—Εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διακρίνομεν δύο μεγάλας ὀροσειρὰς μετροῦν ὕψους, πού ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ Ἀραράτ καὶ διευθύνονται ἐκ Δ. πρὸς Α. Ἔτσι εἰς τὸ μέσον συναντῶμεν μίαν κεντρικὴν λεκάνην καὶ τὰς παραλίους χώρας μὲ πολλὰ μικρὰ ὄρη ἐν τῷ μεταξύ, καθὼς τὸν **Ταῦρον**, τὸν **Ἀντίταυρον** κτλ.

Κυριώτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ **Κιζιλ** - **Ἰρμάκ**, ὁ **Σαγγάριος**, ὁ **Μαϊάνδρος**, ὁ **Γρανικός** καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι πηγάζουν ἀπὸ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου καὶ Ἀντιταύρου. Μεγαλυτέρα λίμνη εἶναι ἡ **Τάτα** εἰς τὸ μέσον καὶ πολλὰ ἄλλα μικρά.

Ἄκται.—Τὰ πρὸς τὸν Εὐξείνιον παράλια δὲν ἔχουν κανένα ἀξιόλογον λιμένα, οὔτε μεγάλους κόλπους. Ἡ παραλία τῆς Προποντίδος εἶναι χαμηλὴ μὲ ὠραίας νήσους, καθὼς καὶ αἱ ἄκται τοῦ Ἑλλήσποντου εἶναι χαμηλότεραι ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκᾶς. Ἡ παραλία ὅμως πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἔχει πολλοὺς κόλπους καὶ νήσους. Ἐδῶ εἶναι τὰ ὠραῖα νησιὰ **Πάτμος**, **Δέρος**, **Κάλυμνος**, **Κῶς**, **Χάλκη**, **Ἀστυπάλαια** καὶ **Ρόδος**. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι οἱ καλύτεροι σφουγγαράδες καὶ τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ Αἰγαίου ἔχει τὰ καλύτερα καὶ περισσότερα σφουγγάρια. Ἡ Ρόδος εἶχεν ἀρχαῖον πολιτισμὸν καὶ ἐλάτρευεν ὡς θεὸν τοῦ πυρὸς τὸν **Ἀπόλλωνα**. Εἰς τὸν λιμένα εἶχον κατασκευάσει τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, μὲγάλου 70 πήχεων, πού ἐλέγετο ὁ **Κολοσσὸς τῆς Ρόδου**. Τὸ ἄγαλμα αὐτὸ τὴν

νύκτα ἐξορησίμευεν ὡς φάρος, διότι εἰς τὴν κεφαλὴν του ἤναπτον φωτιά. Ὅλα αὐτὰ τὰ νησιά μὲ τὴν **Κάρπαθον** καὶ τὴν **Κάσσον** ἀποτελοῦν τὰ **Δωδεκάνησα** καὶ κατοικοῦνται κυρίως ἀπὸ Ἑλλήνας. Σήμερα ὁμως κατέχονται ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

Πρὸς Νότον σχηματίζεται ὁ κόλπος τῆς **Ἀιταλείας** καὶ **Ἀλεξανδρείας** καὶ εἰς τὸ μέσον εἶναι ἡ νῆσος τῶν χαρουπιῶν, ἡ **Κύπρος**, τὴν ὁποίαν κατέχουν οἱ Ἄγγλοι, μὲ πρωτεύουσαν τὴν **Λευκωσίαν**. Οἱ κάτοικοι τῶν Δωδεκανήσων καὶ τῆς Κύπρου διαρκῶς ζητοῦν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὴν μητέρα Ἑλλάδα τὰ νησιά των, διότι εἶναι ἑλληνικά. Αἱ Δυνάμεις προσωρινὰ τὰ κατέχουν, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθερα διὰ νὰ ἐνωθοῦν.

Πόλεις.— Ἡ **Τραπεζοῦς**, ἡ **Σινώπη**, ἡ **Κερασσοῦς** πρὸς τὸν Εὐξεινον Πόντον μὲ πολὺν ἑλληνικὸν πληθυσμόν. Ἡ **Σμύρνη**, ἡ **Ἀττάλεια**, ἡ **Ταρσοῦς** κτλ. εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Σμύρνη εἶναι ὁ σπουδαιότερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Δυτικῆς Ἀσίας. Πρωτεύουσα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας εἶναι ἡ **Ἀγκυρα** πρὸς Βορρᾶν τῆς Ἀλμυρᾶς ἐρήμου.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν

Κλίμα - Προϊόντα.— Εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου τὴν πολλὴν ζέστην τοῦ θέρους μετριάζουν αἱ ὀροσειραὶ καὶ τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος γλυκαίνουν αἱ γύρω θάλασσαι, τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον πρὸς τὸ θερμόν, ἐνῶ εἰς τὰ μεσόγεια εἶναι εὐκρατον πρὸς τὸ ψυχρόν. Ἡ Μ. Ἀσία εἶναι χώρα γεωργικὴ. Εἰς τὰ Β. μέρη τοῦ Πόντου εὐδοκιμοῦν φρούτα πολλὰ καὶ ἐλιές, πορτοκαλλιές καὶ λεμονιές. Ἐδῶ παράγεται καὶ ξυλεία ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς **Κασταμονῆς**. Εἰς τὸ κέντρον ὑπάρχουν ἄγονα μέρη, ἐνῶ εἰς τὰς κοιλάδας καλλιεργοῦνται σιτηρὰ, βαμβάκι, ἄμπελος καὶ ρύζι. Εἰς τὰ δυτικὰ παράλια εὐδοκιμεῖ ἡ ἐλαία, ἡ ἄμπελος καὶ ἡ συκιά καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἀγκύρας καλλιεργεῖται τὸ ὄπιον (ἀφιόνι).

Ἡ **κτηνοτροφία** εἶναι ἀνεπτυγμένη, πρὸ παντὸς ἡ ὄρνιθοτροφία, πού προμηθεύει καὶ τὴν πατρίδα μας ἀγὰ καὶ πουλερικά.

Ἡ **βιομηχανία**, ἰδίως ἡ ταπητουργία, ἡ ὑφαντουργία καὶ ἡ ζαχαροποιία εἶναι προηγμένα.

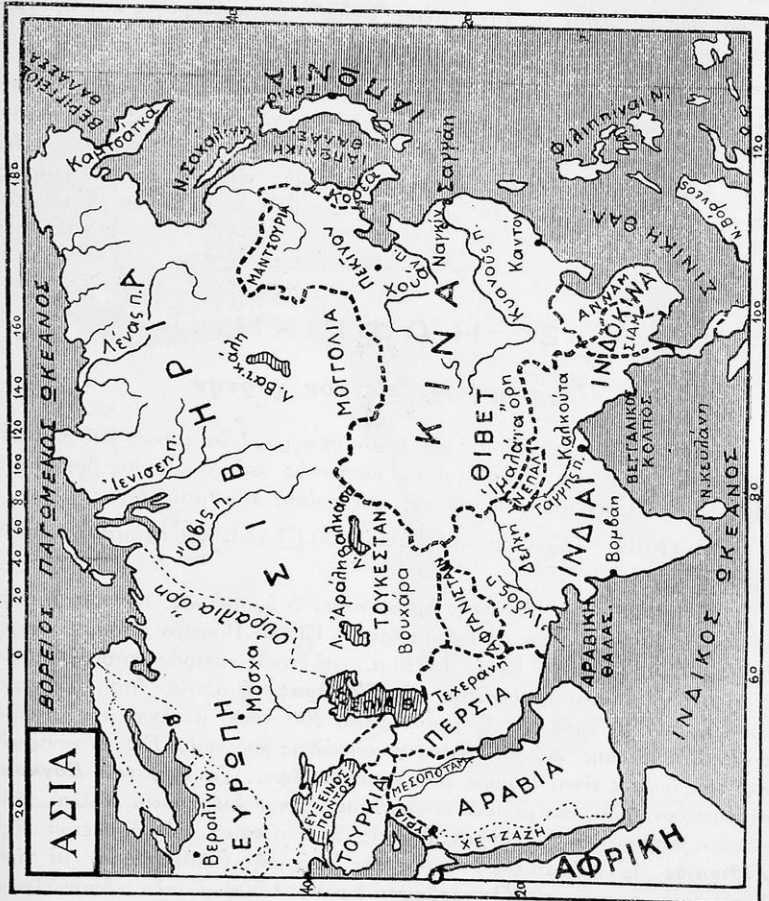
Συγκοινωνία.— Ἐχει δίκτυον σιδηροδρομικόν καὶ συνεχίζεται ἡ προέκτασις του.

Θρησκεία.— Μωαμεθανική.

Πληθυσμός.—Ο πληθυσμός του Τουρκικού Κράτους εις την Μ. Ασίαν είναι 10.500.000 κατ.

Λαός.—Εις την Μ. Ασίαν την ἀρχαίαν εποχήν οί πρόγονοί μας

Χάρτης της 'Ασίας

είχον ἀποικίας, όπου ἀνεπτύχθησαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη. Πλείεσται πόλεις καὶ χωριά ἔχουν καὶ τώρα ἀκόμη ὀνόματα ἑλληνικὰ. Ἐκφεῖ πρὸς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἐξοῦσαν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν χιλιάδες Ἕλληνες ἐργαζόμενοι καὶ εὐποροῦντες. Ὅλη ἡ

κίνησις τοῦ ἐμπορίου ἦτο εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, διότι οἱ Τοῦρκοι εἶναι λαὸς μᾶλλον πολεμικός. Κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον πρὸς στιγμὴν ἐλευθερώθηκε ἓνα τμήμα τῆς Μ. Ἀσίας, μετὰ τὴν ὑποχώρησιν ὅμως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐξεδιώχθησαν καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς πατριδος των καὶ ἦλθον εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ὡς πρόσφυγες καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς διάφορα μέρη,

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.— Ποῖον εἶναι τὸ κλίμα τῆς Νοτίου Μ. Ἀσίας; Ὄνόμασε 2 μεγάλους γνωστοὺς ποταμοὺς. Ποῖος εἶναι ὁ κυριώτερος λιμὴν; Τὰ κυριώτερα προϊόντα; Νὰ περιγράψῃς ὅ πόλεις τῆς ΝΔ. Ἀσίας. Νὰ περιγράψῃς 3 πόλεις ἱστορικὰς πού μετὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ρώμην ἀποτελοῦν τὰς ὅ ἱστορικὰς πόλεις τοῦ κόσμου. Διατί εἶναι ἱστορικαί;

2ον - Η ΑΦΡΙΚΗ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.— Παρατηρήσατε εἰς ποῖον γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος ἐφύσκειται ἡ Ἀφρική. Ἀπὸ ποίους ὠκεανούς καὶ θαλάσσας βρέχεται; Μὲ ποίας ἄλλας ἠπείρους συνορεύει, καὶ ποίους πορθμοὺς ἔχει;

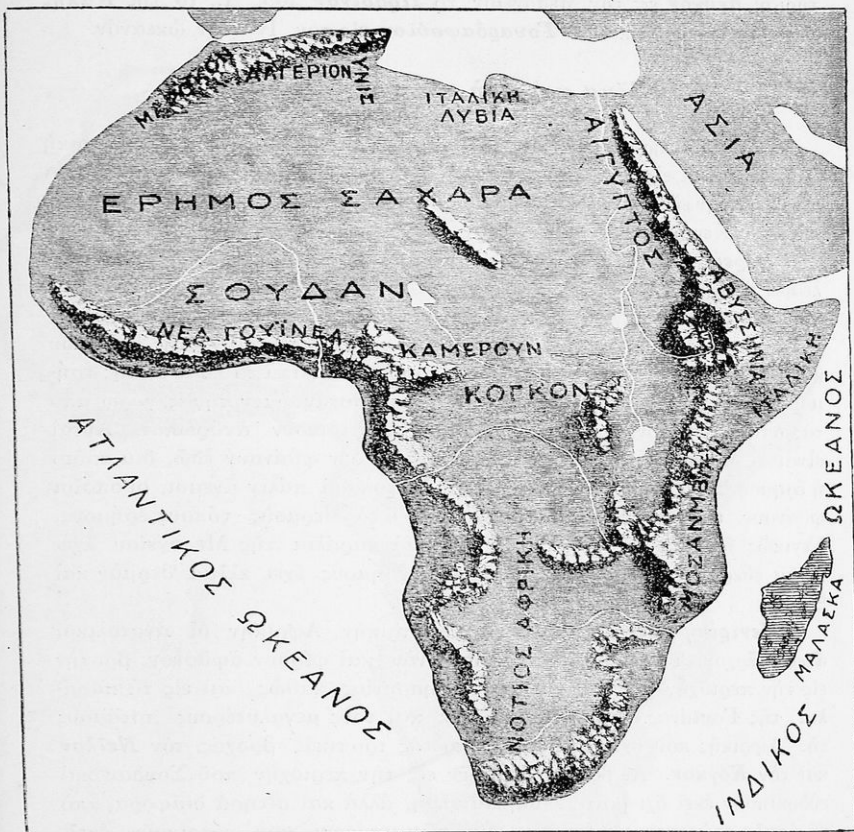
Ἐκτασις.— Ἐχει ἑκτασιν 21.300.000 □ χλμ. καὶ σχῆμα ἀγλαδιοῦ ἀνεστραμμένου.

Ὅρη.— Εἰς τὴν Ἀφρικὴν διακρίνομεν ὃ ὄροσειράς, πού δὲν ἔχουν τὸ ὕψος τῶν ὄρέων τῶν ἄλλων ἠπείρων. Εἰς τὸ Βόρειον μέρος εἶναι ἡ ὄροσειρὰ τοῦ **Ἀτλαντος** ὕψους 4.500 μ., μετὰ τρεῖς σειρὰς παραλλήλους. Νοτίως τούτου εἶναι ἡ ὄροσειρὰ τῆς **Σαχάρας**, ἡ ὁποία ἦτο θάλασσα καὶ ἐξηράνθη μετὰ τὸ ὕψος εἰς διάφορα μέρη 200—500 μ. ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ μετὰ πολλὰς γρανιτώδεις κορυφάς. Εἰς τὸ κέντρον καὶ πρὸς δυσμὰς εἶναι ἡ χώρα τῶν λεκανοπεδίων. Τὰ **ὄρη τοῦ Κόγκου** σχηματίζουν πολλὰ καὶ μεγάλα λεκανοπέδια, ὅπου διέρχονται πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοὶ ἀπὸ τὰς συχνὰς βροχὰς πού πίπτουν. Ἡ ὄροσειρὰ τῆς **Αἰθιοπίας** εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς (Ἀβησσυνία) μετὰ τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν, τὸ **Κλυμάτσαρον** ὕψους 4.500 μ. κλπ., ὅπου εἶναι αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου, καὶ τελευταῖον τὸ μέγα ὄροσπέδιον τῆς **Νοτίου Ἀφρικῆς** ὕψους 1.500 μ. πού φθάνει μέχρι τοῦ Ἀζωωτηρίου.

Ποταμοί.— Ὁ **Νεῖλος**, δεύτερος ποταμὸς τῆς γῆς εἰς τὸ μῆκος, ὁ **Κόγκος**, δεύτερος εἰς τὸ ὕδωρ, ὁ **Νίγηρ**, ὁ **Ζαμβέζης** κ.ἄ. Ὅλοι οἱ ποτα-

μοὶ ἔνεκα τῆς κλίσεως τοῦ ἑδάφους εἰς μικρὰν ἀπόστασιν εἶναι πλωτοί.

Λίμναι. — Μεγάλαι λίμναι ὑπάρχουν εἰς τὸ ὄροπέδιον τῆς Ν. Ἀφρικῆς: αἱ **Βικτώρια**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **Νυάσσα** καὶ ἡ **Τσάν** εἰς τὸ

Ἀνάγλυφος χάρτης τῆς Ἀφρικῆς

Σουδάν, ἡ ὁποία πλησιάζει νὰ ξηρανθῇ. Αἱ πρῶται εὐρίσκονται εἰς ὕψος 1000 μ. καὶ εἶναι ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας λίμνας τοῦ κόσμου.

Παράλια. — Ἡ Ἀφρική ἀπὸ ὅλας τὰς ἡπείρους ἔχει ὀλιγοτέρους κόλπους. Αἱ ἀκταὶ τῆς εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμοι. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔχει

μεγάλους κόλπους διὰ τὰ σχίζουσα βαθιὰ τὴν ξηράν, ἔξ ἄλλου καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς δὲν εἶναι πλωτοὶ εἰς μέγαν βάθος, διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἐπὶ τόσον καιρὸν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς ἀνεξερευνήτων. Συναντῶμεν τὸ ἀκρωτήριον **Δευκὸν** εἰς τὴν Μεσόγειον, τὸ **Πράσινον** πρὸς Δ., τὸ τῆς **Καλῆς Ἑλπίδος** πρὸς Ν. καὶ τὸ **Γουαρδαφρούϊον** εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Κλίμα καὶ ζωὴ εἰς τὴν Ἀφρικὴν

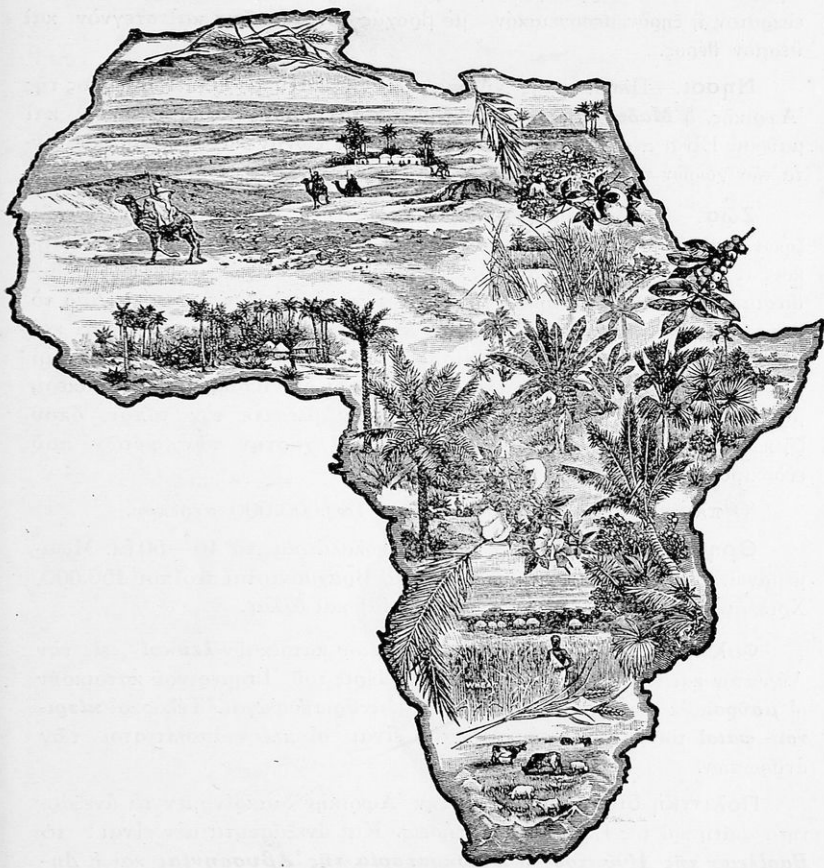
Ἄν παρατηρήσωμεν εἰς τὸν χάρτην, διακρίνομεν ὅτι ἡ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ εἶναι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἐνῶ ἡ βορεία καὶ νοτία εἶναι εἰς τὴν εὐκρατον. Ἔτσι διακρίνομεν 3 ζώνας, τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν, τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Νότιον.

Βόρειος Ἀφρικὴ. Τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψιν βροχῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περιοχὴν τοῦ **Ἀτλαντος**, ὅπου πίπτουν ὀλίγα βροχαί. Οἱ πλαγιεῖς τῶν βουνῶν αὐτῶν πρὸς τὴν θάλασσαν ἔχουν τόπους καταλλήλους διὰ λιβάδια καὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ τῶν σιτηρῶν. Μέρος τῆς βροχῆς ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς ἐρήμου **Σαχάρας** καὶ ἔτσι εἰς μερικὰ μέρη αὐτῆς συναντῶμεν περηγὰς, γύρω ἀπὸ τὰς ὁποίας ὑψώνονται φοινικόδενδρα καὶ κατοικοῦν ἄνθρωποι. Αὐταὶ εἶναι αἱ **δάσεις**. Οἱ θερμοὶ καὶ ὑγροὶ ἄνεμοι δὲν φθάνουν ἐδῶ, διὰ τοῦτο ἡ ἐρημος **Σαχάρα** στερεεῖται βροχῆς. Οἱ ἀνατολικοὶ πάλιν ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι φθάνουν εἰς τὴν **Σαχάραν**, διέρχονται ἀπὸ θερμοῦς ἐρήμους. Γενικῶς ἡ Βόρειος Ἀφρικὴ εἰς μὲν τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἔχει κλίμα εὐκρατον μὲ βροχάς, εἰς δὲ τὰς ἐρήμους ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ ξηρόν.

Κεντρικὴ Ἀφρικὴ. Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν οἱ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι ἔρχονται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ φέρουν ἄφθονον βροχὴν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ **Κόγκου**, τῆς Ἀβησσυνίας, καθὼς καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς **Γουϊνάας**. Ἐδῶ συναντῶμεν καὶ τοὺς μεγαλυτέρους ποταμοὺς τῆς Ἀφρικῆς ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ τὰς τροπικὰς βροχάς, τὸν **Νεῖλον** καὶ τὸν **Κόγκον**. Αἱ βροχαὶ βοηθοῦν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ **Σουδάν** καὶ εὐδοκιοῦν ἐκεῖ ὄχι μόνον δάση καὶ γλῶη, ἀλλὰ καὶ σιτηρὰ διάφορα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρέφονται τὰ ἑκατομμύρια τῶν μαύρων ποὺ κατοικοῦν ἐκεῖ. Ἐδῶ ἡ μεταφορὰ τῶν προϊόντων καὶ ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ καμήλους καὶ ἵππους, διότι εἰς τὰς ἐρήμους δὲν ἀντέχει ἄλλο ζῖον. Ὑπάρχουν καὶ διάφοροι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ **Κόγκου** καὶ τοῦ **Σουδάν**, ὅπου οἱ ἰθαγενεῖς πωλοῦν πολλὰ προϊόντα εἰς τοὺς λευκοὺς. Κατασκευάζουν λάδι ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ φοίνικος, συναθροίζουσι τὸ ἐλαστικὸν κόμμι καὶ καλλιεργοῦν τὸ κακάον. Ἡ κοιλὰς τοῦ **Κόγκου** εἶναι μόνιμος κατοικία τῶν ἀγρίων θηρίων, ὅπου οἱ βόες δὲν εὐδοκιοῦν.

Εἰς τὰ μέρη αὐτὰ εὐρίσκεται ἓνα πολὺ δηλητηριώδες ἔντομον, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει μὲ μέλισσαν καὶ τὸ δάγκωμά του φέρει τὸν θάνατον.

Τὸ κλίμα λοιπὸν τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς εἶναι σταθερῶς θερμὸν

Τὰ φυτὰ τῆς Ἀφρικῆς

καὶ ὑγρὸν. Αἱ δὲ περιοχαὶ τοῦ *Κόγκου* καὶ τοῦ *Ζαμβέζη* πρὸς Δ. καὶ τῆς *Ἀβησσυνίας* πρὸς Α. ἔχουν τὰς τροπικὰς διαφορὰς, ἴητοι ξηρασίαν τὸν χειμῶνα καὶ τροπικὰς βροχὰς τὸ θέρος.

Νότιος Ἀφρική. Τὸ Νότιον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς εἶναι σχεδὸν ὄρεινὴ χώρα καὶ πολλὰ κορυφαὶ ὄρεων εἶναι διαρκῶς χιονισμένα. Εἰς τὰ ὄρη αὐτὰ πίπτουν βροχαὶ ἀρκεταὶ καὶ ὑπάρχουν πολλὰ κοιλάδες με λιβάδια καὶ καλλιεργησίμους γαίας. Τὸ κλίμα τῆς Ν. Ἀφρικῆς εἶναι εὐκρατον ἢ ξηρὸν μεσογειακόν, με βροχὰς τὸν χειμῶνα καὶ στεγνὸν καὶ θερμὸν θέρος.

Νησοί.—Πλησίον τῆς ΝΔ. παραλίας εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Ἀφρικῆς, ἡ **Μαδαγασκάρη**, εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦν πολλοὶ λευκοὶ καὶ μαῦροι. Εἶναι περίπου εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ ἔχει τὰ προϊόντα τῶν ζωῶν τούτων.

Ζῶα.—Ἡ Ἀφρική ἔχει πολλὰ ἄγρια ζῶα. Εἰς τὸν χάρτην τῶν ζῶων διακρίνομεν ἐλέφαντας, ρινοκέρους, ἵπποποτάμους, λέοντας, πιθήκους (Γορίλας καὶ Χιμπατζῆς). Ἡ Ἀφρική εἶναι ἡ πατρίς τῆς στρουθοκαμήλου, τοῦ μεγαλύτερου πτηνοῦ τῆς γῆς, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ ἀπὸ τὸ βάρος νὰ πετάξῃ. Ὀλόκληρα κοπάδια στρουθοκαμήλων διατηροῦνται καὶ τρέφονται διὰ τὰ πτερά των. Ἐπίσης εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὑπάρχουν πολλοὶ ἵπποι, βόες καὶ πρόβατα, τὰ ὁποῖα ζοῦν ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ φαρμακερὴ μύγα ποῦ εἴπομεν. Εἰς τὸν χάρτην τῶν ζῶων βλέπετε τὸν τόπον, ὅπου ζῆ καθε̐ ἓνα ἀπὸ τὰ ζῶα, καθὼς καὶ εἰς τὸν χάρτην τῶν φυτῶν ποῦ εὐδοκιμοῦν τὰ διάφορα φυτά.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικῆς εἶναι 180.000.000 περίπου.

Θρησκείαι.—Τὰ 80 ἑκ. εἶναι εἰδωλολάτραι, τὰ 40—50 ἑκ. Μωαμεθανοί, Ἰουδαῖοι 350.000, Βουδδισταὶ καὶ Βραχμανισταὶ περίπου 450.000, Χριστιανοὶ Κόπται 3.000.000 (Ἀβησσυνία) καὶ ἄλλαι.

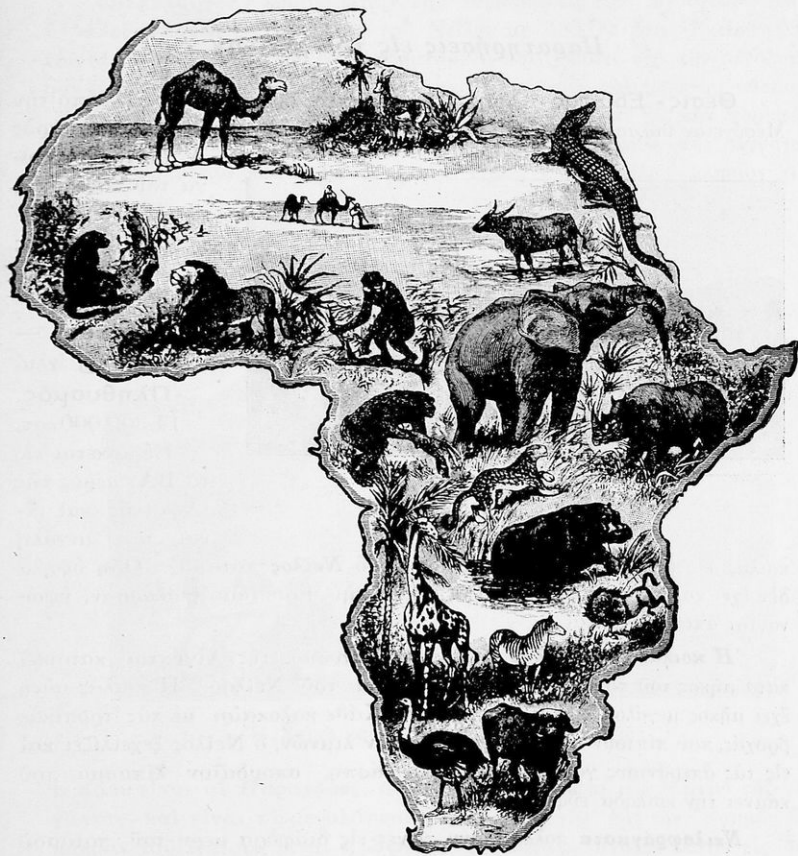
Φυλαί.—Εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου κατοικοῦν **λευκοί**, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀβησσυνίαν **φαιοί**. Πέριξ τοῦ Ἰσημερινοῦ κατοικοῦν οἱ **μαῦροι**, ἑκ τῶν ὁποίων ἀρκετοὶ εἶναι ἀνθρωποφάγοι. Τέλος οἱ **κίτρινοι - φαιοί** τοῦ Νοτίου τμήματος, ποῦ εἶναι οἱ πλέον ἀπολίτιστοι τῶν ἀνθρώπων.

Πολιτικὴ διαίρεσις.—Εἰς τὴν Ἀφρικὴν διακρίνομεν τὰ ἀνεξάρτητα κράτη καὶ τὰς Εὐρωπαϊκὰς κτήσεις. Καὶ ἀνεξάρτητα μὲν εἶναι: τὸ **Βασίλειον τῆς Αἰγύπτου**, ἡ **Ἀυτοκρατορία τῆς Ἀβυσσηνίας** καὶ ἡ **Δημοκρατία τῆς Λιβερίας**, κτήσεις δὲ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἔχουν ἡ **Ἀγγλία**, ἡ **Γαλλία**, ἡ **Ἰταλία**, ἡ **Πορτογαλία**, τὸ **Βέλγιον** καὶ ἡ **Ἰσπανία**.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Διατὶ ἔμεινεν ἐπὶ πλὴν καιρὸν ἀνεξερεύνητος ἡ Ἀφρική; Ποῦ εἶναι τὸ Σουδάν καὶ τὸ Κόγκον; Ποία ξηρὸς εἶναι νοτιῶς; Εἰς ποίας ζῶνας εὐρίσκεται ἡ Ἀφρική; Διατὶ εἰς τὴν

Σαχάραν δὲν βρέχει ; Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Κόγκου διατὶ βρέχει ; Διατὶ πίπτουν ραγδαῖαι βροχαὶ εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν ; Ποῦ χύνεται ὁ Νεῖλος ; Ποῖαι λίμναι εὐρίσκονται εἰς τὰς πηγὰς του ; Ποῖος ποταμὸς χύνεται εἰς τὸν

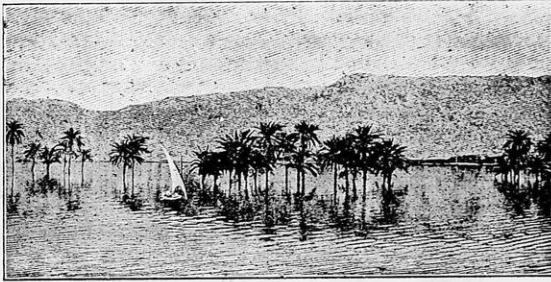
Τὰ ζῶα τῆς Ἀφρικῆς

κόλπον τῆς Γουϊάνας ; Διατὶ δὲν ζοῦν βόες εἰς τὸ Κόγκον ; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ ὄρη ; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν Μαδαγασκάρην ; Ποίας ἄλλας μικρὰς νήσους ἔχει ἡ Ἀφρικὴ ; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ ζῶα τῆς ; Τί διὰ τὰ φυτὰ τῆς ;

Ι. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Παρατηρήσεις εις τὸν χάρτην

Θέσις - Ἔδαφος - Ὅρη. — Ἡ Αἴγυπτος βρέχεται πρὸς Β. ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὸ Ἀγγλικὸν Σουδάν, πρὸς

Ὁ Νεῖλος πλημμυρίζει τὴν ἀνοιξιν

κοιλιάς, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ **Νεῖλος** ποταμός. Ὅρη ὑψηλά δὲν ἔχει καὶ μόνον πρὸς Ἀνατολάς, πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, ὑψώνονται ἀπότομοι ἄκται.

Ἡ κοιλιάς τοῦ Νεῖλου. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου κατοικεῖ κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν κοιλιάδα τοῦ Νεῖλου. Ἡ κοιλιάς αὐτὴ ἔχει μῆκος μεγάλον καὶ πλάτος ὀλίγον. Κάθε καλοκαίρι μὲ τὰς τροπικὰς βροχὰς, ποὺ πίπτουν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν λιμνῶν, ὁ Νεῖλος ξεχειλίζει καὶ εἰς τὰς ἀπεράντους γαίας κατακαθίζει λάσπη, σπουδαῖον λίπασμα, ποὺ κάμνει τὴν κοιλιάδα εὐφορον.

Νειλοφράγματα πολλὰ ἔχουν γίνεαι εἰς διάφορα μέρη τοῦ ποταμοῦ διὰ νὰ μεταφέρουν τὸ νερὸ καὶ ποτίζετααι ἡ πεδιάς. Τελευταῖα κατεσκευάσθη μὲγάλον φράγμα, τὸ ὁποῖον διοχετεύει νερὸ πρὸς τὸ Σουδάν μὲ μεγάλας τάφρους. Ἐχουν γίνεαι τόσα νειλοφράγματα καὶ τώρα μὲ τὸ Σουδάν οἱ Αἰγύπτιοι ἀνέπτυξαν τόσην καλλιέργειαν, ὥστε ζήτημα εἶναι ἂν τὸ νερὸ τοῦ Νεῖλου ἀρκῆ νὰ ποτίζωνται ὅλαι αἱ γαῖαι. Ὑπάρχει σκέψις νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀβησσυνίας πελώριαι δεξαμεναὶ διὰ νὰ κρατοῦν τὰ νερὰ τῶν βροχῶν. Ἐν τούτοις διστάζουν, διότι φο-

Α. μὲ τὴν διώρυγα τοῦ Σουἔξ καὶ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Τριπολίτιδα.

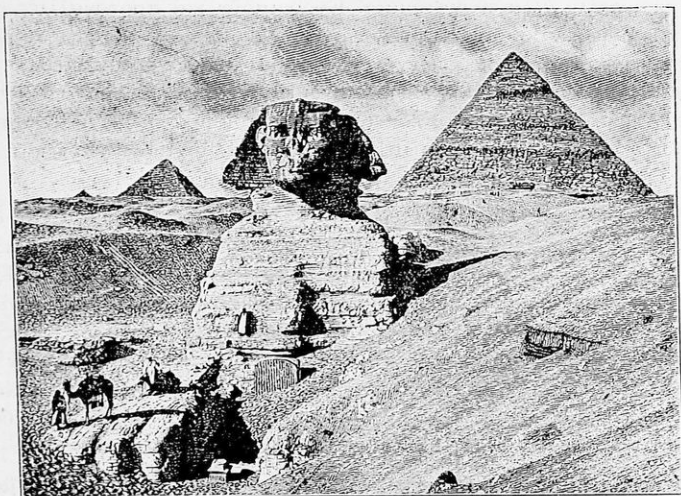
Ἐκτασίς. — 995.000 □ ἰγλμ.

Πληθυσμὸς. — 14.300.000 κατ.

Εὐρίσκεται εἰς τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἶναι μία μεγάλη

βοῦνται μὴ τυχὸν ἀπὸ σεισμῶν ἢ καθίζησιν σπάσουν αἱ δεξαμεναὶ καὶ καταστροφῇ τελείως ἢ χῶρα ἀπὸ τὴν πλημμύραν αὐτῶν.

Πόλεις.—Ὁ κύριος λιμὴν τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Μεσόγειον εἶναι ἡ **Ἀλεξάνδρεια** εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου μὲ 450.000 κατ. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ εἶναι φημισμένη πόλις, διότι εἶχε τὴν μεγαλυτέραν βιβλιοθήκην μὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἔργα τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Ἡ βιβλιοθήκη αὐτὴ ἐκάηκε καὶ σήμερον δὲν ὑπάρχει. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Δέλτα εἶναι τὸ **Κάιρον** μὲ 800.000 κατ., ἡ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸς Δ. τοῦ Νείλου πλησίον τοῦ

Ἡ Σφίγξ καὶ αἱ Πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου

Καίρου εἶναι αἱ **Πυραμίδες**, αἱ ὁποῖαι εἶναι τάφοι τῶν Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἶναι τὰ μεγαλύτερα μνημεῖα τῆς γῆς. Εἰς τὴν Ἔρημον ὄχι μακρὰν τοῦ Καίρου εἶναι ἡ **Σφίγξ**, μία κεφαλὴ ἀνδρὸς ἐπάνω εἰς σῶμα λέοντος, σκαλισμένη ἐπάνω εἰς ἓνα μέγαν βράχον.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνήκει ἡ **διώρυξ τοῦ Σουέξ** ποῦ ἐνώνει τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μὲ τὴν Ἐρυθρὰν. Εἶναι χρησιμώτατον αὐτὸ τὸ κανάλι εἰς τὸν κόσμον, διότι συντομεύει τὸν δρόμον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κίναν. Πολλὰ πλοῖα ἀκολουθοῦν τὸν γύρον τῆς Ἀφρικῆς, τὰ περισσότερα ὅμως διέρχονται τὴν διώρυγα, τὴν ὁποῖαν κατέχει ἡ Ἀγγλία. Φαντασθῆτε τί μέγαν σημασίαν ἔχει ἡ διώρυξ αὐτὴ διὰ τὸν

κόσμον και τὶ πλεονεκτήματα και κέρδη ἔχει ἡ Ἄγγλια ἐν εἰρήνῃ και ἐν ὄρῳ πολέμου.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Αἴγυπτον

Κλίμα. — Ἐνα μέρος τῆς Αἰγύπτου εἶναι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅπου ἔχει κλίμα θερμὸν και ὑγρὸν, και τὸ ἄλλο εἶναι εἰς τὴν θερμὴν εὐκρατον ζώνην.

Προϊόντα. — Ἡ κάμηλος και ὁ φοῖνιξ εἶναι εἶναι τὰ στοργικώτερα δῶρα τῆς φύσεως διὰ τὸν Ἄραβα. Ὁ φοῖνιξ τοῦ δίδει τροφήν, ἐνδυμασίαν και πολλὰ ἄλλα εὐεργετήματα. Εὐδοκιμοῦν και πορτοκαλλιές, λεμονιές και φιστικιές, βαμβάκι, ρύζι, κουκιὰ (κυριωτέρα τροφή τοῦ λαοῦ), πρὸς παντὸς ὅμως, τώρα πού ἔγιναν τὰ ὑδραυλικά ἔργα τοῦ Νείλου, καλλιεργοῦνται τὰ σιτηρά. Πρὸ ἐτῶν ἀπηγορεύθη ἡ καλλιέργεια τοῦ χασίς, φοβεροῦ δηλητηρίου, ἀπὸ τὸ κάπνισμα τοῦ ὁποῖου πολλοὶ ἔγιναν τρελλοὶ, ἠλίθιοι ἢ ἠτυοκτόνησαν. Κυριωτέρα ἐξαγωγή προϊόντων εἶναι ἡ τοῦ βάμβακος και τοῦ σίτου.

Διοίκησης. — Ἐνα τόσον εὐφορον τόπον ὅλοι ζητοῦν νὰ τὸν διοικοῦν. Οἱ Τούρκοι εἶχον καταλάβει τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας και κατόπιν κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Ἡ Μ, Βρετανία εὗρσκει εἰς τὴν Αἴγυπτον βαμβάκι και σιτάρι, πού τῆς λείπουν· ἐπίσης κατέχει και τὸ κανάλι τοῦ Σουέζ, διὰ νὰ κρατῆ εἰς τὰς χεῖρας της τὸν δρόμον πρὸς τὴν Ἀνατολήν, και διὰ τοῦτο τὴν διοικοῦσε ἐπὶ πολὺν καιρὸν· τώρα ἔγινεν ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ πάλιν ἡ Ἄγγλια δὲν ἔφυγε τελείως, ἐκράτησε τὸ δικαίωμα αὐτὴ νὰ προστατεύῃ τοὺς ξένους και τὰς συγκοινωνίας, πού κατεσκεύασε, και ἔτσι ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη ἐπιρροὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Λαός. — Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι χιλιάδας χρόνια π. Χ. εἶχον μέγαν πολιτισμόν, καθὼς φανερόνουν αἱ ἀνασκαφαὶ πού γίνονται. Σήμερον ἡ Αἴγυπτος κατοικεῖται ἀπὸ ἰθαγενεῖς (Μουσουλμάνους και Κόπτας), οἱ ὁποῖοι κακῶς ὀνομάζονται Ἄραβες, και ἀπὸ ὀλίγους Τούρκους, Συρίους, Ἀρμενίους, Ἑλληνας και Ἑβραίους ἐγκατεστημένους ἐκεῖ. **Φελλάχοι** ὀνομάζονται οἱ γεωργοὶ τῶν χωρίων, πού εἶναι γνήσιοι ἰθαγενεῖς. Ὁ Φελλάχος εἶναι ὑψηλός, ὄχι παχύς, μὲ σκελετὸν σκληρὸν και μὲ μέγαν ἀντοχήν. Εἶναι ἐργατικός, ὑπομονητικός, φκιασμένος διὰ καλλιέργειαν και ζῆ λιτότητα.

Κατοικία. — Ἀθλία εἶναι ἡ κατοικία του. Τέσσαρες τοῖχοι ἀπὸ πλίθες σκεπασμένες μὲ χόρτον και μὲ πάτωμα ἀπὸ χῶμα πατημένον, ὀλίγαι ψάθες μέσα, καμιὰ προβιά στρωμένη, ἓνα κιβώτιον ξύλινον, ἓνα μαγάλι και ἓνα πῆλινο λαγήνι, ἀποτελοῦν τὴν κατοικίαν τοῦ Φελλάχου μὲ τὰ

ἐπιπλά της. Καὶ ἡ τροφή του εἶναι ἀθλία. Εἰς τὸ τραπέζι του ὑπάρχει ψωμί ἀπὸ ἀραβόσιτον καὶ κουκιά ἢ σαλάτα ἀπὸ κρεμμύδια ἢ χόρτα καὶ λαχανικά διάφορα. Μεγάλαι ἀσθένειαι μαστίζουσιν τοὺς Φελλάχους καὶ γενικὰ τὴν Αἴγυπτον, πρὸ παντὸς πονόματος καὶ τραχώματα τῶν ματιῶν, καθὼς καὶ ἡ χολέρα, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν Φελλάχων. Οἱ Φελλάχοι πανδρεύονται εἰς ἡλικίαν 12—13 ἐτῶν καὶ ὁ γαμβρὸς πληρώνει διὰ τὴν νύμφην 500—700 χρυσᾶ φράγκα. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, οἱ ἀστοί, εἶναι πολιτισμένοι καὶ παρουσιάζουσιν ἕνα τύπον Ἀνατολίτου εὐθυμον καὶ ζωηρόν, ὁ ὁποῖος ὅλα τὰ ἀποδίδει εἰς τὸ πεπρωμένον. Πλησίον τῶν τροπικῶν χωρῶν κατοικοῦν διάφοροι φυλαὶ Βεδουϊνῶν, σκηνῆται βόσκοντες τὰ ποίμνιά των. Αὐτοὶ εἶναι ἡμιάγριοι καὶ πολλὰς φορὰς ἐπιβλαβεῖς, διότι ληστεύουσιν τοὺς διαβάτας.

Θρησκεία.—Ἐπίσημος θρησκεία εἶναι ἡ Μουσουλμανική.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ σίτου, τοῦ βάμβακος καὶ τῶν πυραμίδων.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ποῖαι θάλασσαὶ βρέχουσιν τὴν Αἴγυπτον; Ποίας θαλάσσας ἐνώνει τὸ κανάλι τοῦ Σουεῖς; Διατί εἶναι ἡ κοιλάς τοῦ Νεῖλου τόσον εὐφορος; Ποῦ κατοικοῦν οἱ περισσότεροι Αἰγύπτιοι; Ποῖον κράτος ἀγοράζει τὰ περισσότερα προϊόντα τῆς Αἰγύπτου; Ποῖος εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν; Τί γνωρίζεις διὰ τὰς πυραμίδας; Ὄνόμασε ἕνα ζῷον καὶ φυτὸν χρήσιμον εἰς τὸν Αἰγύπτιον. Ποῖον χαρακτηριστικὸν ἐρπετὸν συναντῶμεν εἰς τὸν Νεῖλον; Ποῖα προϊόντα τῆς Αἰγύπτου ἀγοράζομεν ἡμεῖς εἰς τὴν πατρίδα μας; Ποίαν ἐποχὴν ἢ ἀγορὰ μας γεμίζει ἀπὸ αἰγυπτιακὰ προϊόντα, καὶ διατί;

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις - Ὅρια - Ἐδαφος.— Πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, εἰς ἕνα ὀροπέδιον ὕψους ἀπὸ 1000—3.500 μέτρων, εὐρίσκεται ἡ **Ἀφρικανικὴ αὐτὴ Ἑλβετία**. Τὸ ἔδαφός της εἶναι ὀρεινὸν μὲ βαθεῖας κοιλάδας. Ἡ Ἀβησσυνία συνορεύει γύρω μὲ Εὐρωπαϊκὰς κτήσεις, πὺ ἐυρίσκονται εἰς τὴν **Ἐρυθρὰν θάλασσαν** καὶ τὸν κόλπον τοῦ **Ἄδεν**, ὥστε εἶναι ἐντελῶς κλεισμένη μεσογειακὴ χώρα.

Ἔχει πολλὰς λίμνας μὲ γλυκὴ ἢ ἄλμυρον ὕδωρ, πολλὰς θερμάς πη-

γας, ἐκ τῶν ὁποίων μερικαὶ σχηματίζουσι πίδακας θερμοῦ ὕδατος 100 βαθμῶν.

Ἐκτασις. — 400.000 □ χιλμ.

Πληθυσμός. — 15 ἑκατ. κατ.

Πόλεις. — Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἄδης-Ἀμπέμπα με 100.000 κατ.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν

Κλίμα.—Τὸ κλίμα τῆς Ἀβησσυνίας εἶναι ἄλλοῦ τροπικόν, ὅπου βρέχει ἐπὶ τρεῖς μῆνας οραδαίαν βροχὴν με κεραυνούς, ἀστραπὰς καὶ βροντὰς καὶ πλημμυρίζουσι οἱ ποταμοί, καὶ ἄλλοῦ βρέχει κατὰ διαστήματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ εἶναι εὔκρατον πρὸς τὸ θερμόν.

Προϊόντα.—Πολλὰ εἶναι τὰ δῶρα τῆς φύσεως εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Τὸ ἀρτόδενδρον, ὁ καφές, τὸ σακχαροκάλαιμον καὶ σιτηρὰ διάφορα εὐδοκιμοῦν εἰς τὰς διαφόρους ζώνας. Ζῶα ἄγρια καὶ ἡμερὰ ἀφθονοῦν. Ὁ λέων, ἡ τίγρις, οἱ πίθηκοι, ὁ ἀγριόχοιρος, ὁ ὀρνιθόρουγγος καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία τῶν τροπικῶν χωρῶν ἔχουσι τὸ βασιλείον των εἰς τὰ πυκνὰ καὶ μεγάλα δάση τῆς Ἀβησσυνίας. Ὁ ἐλέφας εἶναι τὸ κυριώτερον κατοικίδιον ζῶον, καθὼς καὶ οἱ μεγάλοι βόες.

Οἱ Ἀβησσυνοὶ ἔχουσι μέγαν πλοῦτον, ὥστε τίποτε δὲν ἀγοράζουσι ἀπὸ τὰ ξένα κράτη. Ἔνεκα τούτου καὶ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἀποτόμου ἐδάφους τῆς οὐδέποτε ὑπεδουλώθη. Πάντοτε ἦτο ἀνεξάρτητος.

Πῶς ζῆ ὁ Ἀβησσυνός. Ὁ Ἀβησσυνός εἶναι μίγμα Ἀραβικῆς φυλῆς με μέτριον ἀνάστημα καὶ χροῖμα χαλκόχρουν καὶ φαιόν. Ἐδῶ συναντῶμεν ἀκόμη ἀνθρώπους δούλους, χωρὶς νὰ βασανίζονται, ὅπως εἰς τὸν Μεσαίωνα. Ἡ γυναῖκα ἀγοράζεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ λαμβάνῃ πολλὰς γυναῖκας. Αὐτὴ καλλιεργεῖ τοὺς ἀγρούς καὶ κάμνει ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς ἐργασίας, ἐνῶ ὁ ἄνδρας, ἂν δὲν εὐρίσκειται εἰς τὸ καφενεῖον, ὑφαίνει εἰς τὸν ἐργαλεῖον ὑφάσματα διὰ τὴν οἰκογενεῖάν του ἢ πρὸς πώλησιν, ἢ ράπτει τὰ ἐνδύματα τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ κατοικία τοῦ Ἀβησσυνοῦ εἶναι λιτή, φκιασμένη ἀπὸ πλίθες σκεπασμένες με ψάθες, σχήματος κώνου. Κοιμῶνται ἐντελῶς γυμνοὶ καὶ χωρὶς προσκέφαλον. Ἡ τροφή των εἶναι καρποί, χόρτα καὶ κρέατα ὄμα καὶ ὅταν τρώγουσι κλείνουσι καλὰ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἴδουσι καὶ τοὺς βασκάνουν. Φοβοῦνται πολὺ τὴν βασκανίαν. Καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἂν θελήσουσι νὰ φάγουσι, σκεπάζουσι τὸ πρόσωπον τελείως διὰ νὰ μὴ φαίνωνται. Πιστεύουσι ὅτι τὴν στιγμὴν ποὺ ἔχουσι ἀνοικτὸν τὸ στόμα ἠμποροῦν νὰ εἰσέλθουν τὰ πονηρὰ πνεύματα τῆς βασκα-

νίας και νὰ πύθουν. Τὸ ἀρτόδενδρον δι' αὐτοὺς ἔχει ψυχὴν. Τὸ σιτάρι τὸ τρίβουν μὲ ἓνα μέγαν λίθον εἰς τὸ σπύτι.

Ἡθῆ καὶ ἔθιμα. Περίεργος εἶναι ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῶν Ἀβησσυνῶν. Χαιρετίζουν τοὺς γνωστοὺς καὶ τοὺς φίλους ἀπὸ μακρὰν μὲ θόρυβον δυνατὸν καὶ ὑποκλίσεις. Ἐρωτοῦν διὰ τὴν ὑγίαν ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ εἰς τὸ τέλος προσθέτουν: «τί κάνει ἡ ἀγελάδα;», «ὅ ἐλέφας πῶς εἶναι;», «οἱ κότες εἶναι καλά;», κλπ. Οἱ Ἀβηθσυνοὶ ἔχουν τὰ λευκότερα δόντια καὶ εἶναι πολὺ καθαροί. Παράξενα εἶναι ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ δικαστήριά των. Ἐκεῖ τὸ δικαστήριον γίνεται εἰς τὸν δρόμον πρόχειρα. Ὁ κατηγορούμενος τιμωρεῖται νὰ πάθῃ ὅ,τι ἔκαμεν αὐτὸς εἰς τὸν παθόντα. **Ὁδόντα ἀντὶ δόδοντος.** Ἐφόνευσε; θὰ φονευθῆ μὲ τὸ ἴδιον ὄργανον καὶ εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ παθόντος. Ἐκλεψε; τοῦ κόβεται τὸ χέρι. Οἱ κακοῦργοι ἀπαγχονίζονται ἢ λιθοβολοῦνται εἰς τὰς πλατείας. Οἱ ἄλλοι ἐγκληματίαι μαστιγώνονται μέχρις ὅτου ματώσουν καὶ εἰς τὸ τέλος ἀσπάζονται τὸ πόδι τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ αὐτοκράτορος. Οἱ συγγενεῖς τοῦ θύματος εἶναι οἱ δήμιοι. Λέγουν τὸ ἕξις ἀνέκδοτον διὰ τὴν δικαιοσύνην των. Κάποτε ἓνας, χωρὶς νὰ θέλῃ, ἔπεσεν ἀπὸ ἓνα ὑψηλὸν δένδρον καὶ ἐφόνευσε τὸν γείτονα του ποὺ ἐκοιμᾶτο ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον. Τὸ δικαστήριον κατεδίκασε νὰ φονευθῆ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀπὸ ἓνα συγγενῆ τοῦ παθόντος. Κανένας ὅμως συγγενῆς δὲν ἐπήγαινε νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν δένδρον καὶ ἔτσι ἐσώθη ὁ ἕξις ἀμελείας φονεύς.

Θρησκεία.—Χριστιανοὶ Κόπται.

Πολίτευμα.—Ἀπόλυτος μοναρχία. Αὐτοκράτωρ ὁ Ρᾶς-Τάφαρι.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΛΙΒΕΡΙΑΣ

Αὕτη εἶναι εἰς τὸ Δ. ἄκρον τῆς Γουϊνέας πρὸς Β. τοῦ Γαλλικοῦ Σουδάν μὲ ἕκτασιν 95.000 □ γλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.500.000 κατ. καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν **Μαυροβλιαν**.

II. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Α^ον — ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΑΦΡΙΚΗΝ

Εἰς τὴν Β. Ἀφρικὴν περιλαμβάνονται ἡ **Βερβερία**, ἡ **Σαχάρα** καὶ τὸ ἀνεξάρτητον κράτος τῆς **Αιγύπτου**, ποὺ εἶδομεν.

Η ΒΕΡΒΕΡΙΑ

Αί χῶραι πού εἶναι πρὸς Β. τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὀνομάζονται **Βερβερία** (κ. Μπαρμπαριά) καὶ ἔχουν τὸ κλίμα καὶ τὰ προϊόντα πού ἔχει ἡ Αἴγυπτος περίπου, μὲ τὴν διαφοράν ὅτι, ἐπειδὴ δὲν βρέχει συχνά, τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι τόσον εὐφορὸν καὶ ἡ παραγωγή εἶναι μικρά. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων εἶναι Ἀραβες, πού ἦλθον ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

Ἡ Βερβερία ὀνομάζεται καὶ **Λιβύη** καὶ περιλαμβάνει 4 κράτη: τὴν **Τριπολίτιδα**, τὴν **Τύνιδα**, τὸ **Ἀλγέριον** καὶ τὸ **Μαρόκον**.

Ἡ **Τριπολίτις** εἶναι Ἰταλικὴ ἀποικία καὶ ἔχει πρὸς Ν. τὴν ἕρημον Λιβύην.

Ἡ **Τόνις** εὐρίσκεται πρὸς Δ. τῆς Τριπολίτιδος, ἀνήκει εἰς τὴν Γαλιαν καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῶν μεγάλων καραβανίων πού ἔρχονται ἀπὸ τὴν Σαχάραν καὶ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Μεσόγειον.

Τὸ **Ἀλγέριον** εἶναι πρὸς Δ. τῆς Τύνιδος, ἀποικία καὶ αὐτὸ Γαλική, γνωστὸν διὰ τοὺς Ἀλγερίνους πειρατὰς τοῦ Μεσαίωνος, πού ἐτρομοκράτουν τὴν Μεσόγειον καὶ τὰ παραλία της.

Τὸ **Μαρόκον** εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ **Γιβραλτάρ**, Γαλλικὴ ἀποικία πού διοικεῖται ἀπὸ Σουλτάνον. Ἐδῶ ἐπειδὴ ὑπάρχει ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Ἀτλαντος καὶ τὸ θερμὸν ρεῦμα τοῦ Ἀτλαντικοῦ, αἱ βροχαὶ εἶναι ἀφθονώτεραι καὶ τὰ προϊόντα περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Βορείου Ἀφρικῆς.

Η ΣΑΧΑΡΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις. — Εἰς τὴν Β. Ἀφρικὴν καὶ τὸ Δυτικὸν μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται ἡ μεγαλυτέρα ἕρημος τοῦ κόσμου, ἡ **Σαχάρα**.

Ἔκτασις. — 9.200.000 □ χιλμ.

Ἔδαφος. — Ἀκόμη δὲν κατώρθωσαν οἱ ἐξερευνηταὶ νὰ γνωρίσουν καλὰ ὅλον τὸ ἔδαφος τῆς ἕρημου, διότι λείπει ἡ συγκοινωνία καὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὴν ἕρημον. Ἐκτὸς τούτου δὲν λείπει ὁ κίνδυνος ἐκ τῶν ἐντοπίων ληστῶν. Ἡ Σαχάρα ἔχει μῆκος ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντος μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς 5.000 χιλμ. καὶ πλάτος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. 2.000 χιλμ.

Τὸ ἔδαφός της ἔχει ἄλλοῦ ὑψηλὰ ὄρη 3.000 μέτρων ὕψους, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν λείπει τελείως ἡ βλάστησις, καὶ ἄλλοῦ εἶναι ἐπίπεδον μὲ λό-

φους ἀπὸ ἄμμον, πού ξεαφανίζονται καὶ γίνονται πάλιν ἀνάλογα μὲ τὴν πνοὴν τῶν ἀνέμων. Πολλὰς φορὰς εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ εἰς τοὺς διαβάτας, διότι σκεπάζουν τοὺς δρόμους καὶ δὲν φαίνονται καὶ σκεπάζουν καὶ τοὺς ἰδίους. Εἰς μερικά μέρη εἶναι χαμηλότερον τὸ ἔδαφος χωρὶς διέξοδον καὶ ἐκεῖ σχηματίζονται ἔλη καὶ τέλματα. Ὑπάρχουν καὶ τοπεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκεται ὕδωρ ἐντὸς φρεάτων, καὶ ἐκεῖ εἶναι αἱ κατοικίαι τῶν ἐντοπίων μὲ τοὺς φοίνικας τῶν. Ἐδῶ βλέπομεν οἰκίας μικρὰς, καμῆλους καὶ φοίνικας νὰ ἀποτελοῦν ἓνα σωρὸν πρασίνου εἰς τὴν ἀμμόδη ἔρημον. Τὰ μέρη αὐτὰ λέγονται *δάσεις*.

Κλίμα. — Εἰς τὴν Σαχάραν ἐπικρατοῦν οἱ θερμοὶ καὶ ξηροὶ ἄνεμοι (χαμψὶν), οἱ ὁποῖοι φέρουν μεγάλην θερμότητα. Πολλὰς φορὰς ἡ θερμοκρασία ἀναβαίνει εἰς τοὺς 50°. Ἄλλοτε πάλιν τὸν χειμῶνα καταβαίνει εἰς τὸ 0°. Εἰς τὴν Σαχάραν δὲν φθάνει κανένας ὑγρὸς ἄνεμος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν βρέχει. Περνοῦν πολλὰ ἔτη χωρὶς νὰ βρέξη καθόλου. Καὶ ἂν ποτε βρέξη, ἡ βροχὴ εἶναι τὸσον ραγδαία, ὥστε κινδυνεύουν τὰ χαμηλότερα μέρη ἀπὸ πλημμύρας.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Σαχάραν

Ἐνα ταξίδι εἰς τὴν ἔρημον. — Σαχάρα σημαίνει τόπος ξηρὸς καὶ θερμὸς. Διὰ νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ, πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὸ πλοῖον καὶ νὰ ἀναβῶμεν εἰς καμήλους πού γονατίζουν διὰ νὰ φορτωθοῦν καὶ προχωροῦν ἀργά, ἀλλὰ μὲ ἀσφάλειαν. Ὁ ἀέρας καὶ ἡ ἄμμος εἶναι ζεστοὶ καὶ δὲν βλέπεις τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἄμμον καὶ οὐρανόν. Τὸ μεσημέρι ἡ ζέσθη γίνεται ἀνυπόφορος, τότε δὲ σταθμεύομεν μέχρις ὅτου χαμηλώσῃ ὁ ἥλιος καὶ πίνομεν ὀλιγον ὕδωρ ἀπὸ τὸ ἄσκι (δέρμα κασίκας) καὶ τρώγομεν ψωμί καὶ χουρμάδες. Κατόπιν προχωροῦμεν καὶ τὸ ἔσπερας βλέπομεν τὸν ἥλιον νὰ βασιλεύῃ, σάν νὰ βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ ἀέρας γρήγορα γίνεται δροσερὸς καὶ μᾶς εὐχαριστεῖ, τὴν νύκτα μάλιστα σκεπάζομεθα μὲ μάλλινες κουβέρτες. Τὴν ἄλλην ἡμέραν φθάνομεν εἰς μίαν ὄασιν, ὅπου εὐρίσκεται ὕδωρ. Ἐδῶ βλέπομεν φοίνικας καὶ πολλὰς σκηνάς, διότι εἰς τὰς δάσεις πού εὐρίσκεται ὕδωρ εἶναι κτισμένα σπίτια καὶ πόλεις.

Προϊόντα. — Εἰς τὰς δάσεις, καθὼς εἶπομεν, ζοῦν οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας, ὅπου εὐδοκιοῦν θεόρατοι φοίνικες. Καὶ εἶναι πολλαὶ αἱ δάσεις, ὅπου ἀναπαύονται τὰ καραβάνια, πού διαβαίνουν τὴν ἔρημον φορτωμένα μὲ ἐμπορεύματα ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ἡ Σαχάρα εἶναι ἀνεκμετάλλετος τόπος, ἂν καὶ ἔχει πολλὰ ὀρυκτά. Εἰς τὰς δάσεις καλλιεργοῦνται δημητριακὰ καὶ ὀπωροφόρα διάφορα, πωλοῦνται μαλλία καὶ δέρματα καὶ κατασκευάζονται ὄπλα καὶ κοσμήματα. Αἱ δάσεις εἶναι ἐμπορικὰ κέντρα τῶν ἰθαγενῶν.

Διοίκησις.—Ἡ Σαχάρα εἶναι Γαλλικὴ ἀποικία.

Πληθυσμός.—1.500.000 κατ.

Λαός.—Οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας εἶναι κυρίως **Βέρβεροι** καὶ **Νέγροι**. Οἱ ἰθαγενεῖς, ἐγκατεστημένοι πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἶναι οἱ **Τουρέγκ.** οἱ **Τιμπού** καὶ οἱ **Βεδουῖνοι**, μαύροι φυλαί, πού ζοῦν βίον νομαδικόν καὶ ληστεύουν συχνὰ τὰς δάσεις καὶ τὰ καραβάνια.

Β^{ον}—ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ

Ἡ Κεντρικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὸ **Σουδάν**, τὸ **Κόγκο** καὶ τὴν **Ἀβησσυνίαν**, πού εἶδομεν.

Τ Ο Σ Ο Υ Δ Α Ν

Θέσις.—Τὸ Σουδάν εἶναι μία ἀπέραντος ἔκτασις, τῆς ὁποίας τὸ περισσότερον μέρος εἶναι ἔρημος καὶ εὐρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ μεταξὺ τῆς Γουίνεας καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὸ Σουδάν κατέχεται ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς Ἄγγλους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ κατοικεῖται ἀπὸ **Ἀραβας**, **Βερβέρους** καὶ **Νέγρους**.

Τὸ **Γαλλικὸν Σουδάν** εἶναι εἰς τὸ δυτικὸν μέρος, εἰς τὴν **Ἀκτὴν τοῦ Χρυσοῦ**, καὶ ἔχει ποταμοὺς τὸν **Νείγηρα** καὶ τὸν **Σενεγάλην**. Ἐχει **ἔκτασιν** 935.000 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 2.690.000 κατ. Πρὸς Ν. τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, ἐνῶ πρὸς Δ. εἶναι δασῶδες. Σπουδαιότατα προϊόντα εἶναι τὸ ἐλαστικὸν κόμμι, κάφρα, χρυσός, δέρματα, περὰ στρουθοκαμήλου, βαμβάκι κλπ.

Τὸ **Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν** ἀπλώνεται πρὸς Α. μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Β. μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ πρὸς Ν. μέχρι τῆς Ἀβησσυνίας καὶ ἔχει **ἔκτασιν** 6.500.000 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 40.000.000 κατ.

Σουδάν σημαίνει χώρα τῶν Μαύρων καὶ εἶναι μία μεγάλη πεδιάς με μικρὰ ὑψώματα εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅπως βλέπομεν εἰς τὸν χάρτην. Διὰ μέσου αὐτοῦ διέρχεται ὁ **Νεῖλος** με πολλοὺς παραποτάμους. Ἡ παραλία πρὸς τὴν Ἐρυθραίαν εἶναι πολὺ θερμὴ καὶ ἐλώδης. Οἱ ζεστοὶ ἄνεμοι πολλὰς φορὰς πνέουν τόσοσ δυνατά, ὥστε παρασύρουν τὴν λεπτὴν ἄμμον με κίνδυνον μεγάλων καταστροφῶν. Ἐδῶ γίνονται συχνὰ **σίφωνες** ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς θερμοκρασίας, καθὼς καὶ **ἀντικατοπτρισμοί** πού ἀπατοῦν τοὺς ταξιδιώτας.

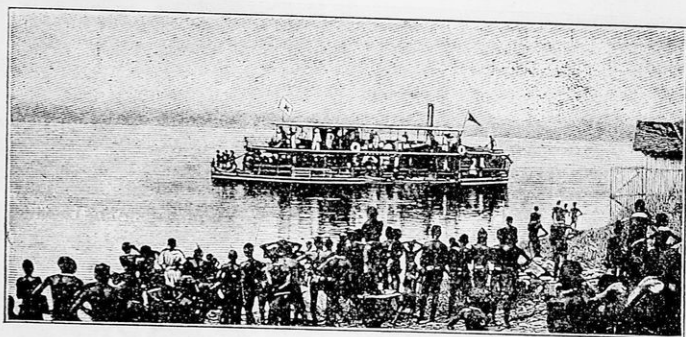
Προϊόντα.— Έλαστικόν κόμμι, βαμβάκι, πρόβατα, έβενος, έλεφαντόδους, πτερά στρουθοκαμήλου κτλ.

Πρωτεύουσα είναι τὸ **Χαρτούμ**.

ΤΟ ΚΟΓΚΟ

Τὸ Κόγκο εἶναι ἀποικία τῶν Γάλλων, τῶν Βέλγων καὶ τῶν Πορτογάλων.

Τὸ **Γαλλικὸν Κόγκο** ἔχει ἔκτασιν 240.000 □ γλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 638.000 κατ. Εὐρίσκεται εἰς τὴν Δ. πλευρὰν τῆς περιοχῆς τοῦ Καμεροῦν εἰς παραλίαν ἐλώδη καὶ νοσηράν. Προϊόντα: φοίνικες, βανάνες, πατά-

Πλοία εἰς τὸν Κόγκον ποταμὸν

τες, σακχαροκάλαμον, καπνός, καὶ ἐκ τῶν ὀρυκτῶν χαλκός, χρυσός, σίδηρος κλπ. Ἐδῶ ζοῦν πολλὰ ἄγρια θηρία καὶ ἐρπετὰ δηλητηριώδη.

Βελγικὸν Κόγκο. Ἀνατολικά εἶναι τὸ Βελγικὸν Κόγκο, τὸ σπουδαιότερον τμήμα τοῦ Κόγκο. Ἐχει ἔκτασιν 2.385.400 □ γλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 3.737.000 κατ. Ὁ **Κόγκος** ποταμὸς, ἓνας ἐκ τῶν μεγίστων ποταμῶν τοῦ κόσμου εἰς ὕδρω, διέρχεται ἀπὸ τὴν ἀπέραντον πεδιάδα, ἡ ὁποία πρὸς Δ. ἔχει ὄρη ὑψηλὰ ὕψους 4.000 μ. καὶ δάση ἀφθονα. Τὸ κέντρον τῆς χώρας, ὅπου διέρχεται ὁ ποταμὸς Κόγκος, εἶναι ἀπέραντον δάσος μὲ πανύψηλα δένδρα.

Ζωή. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, δηλαδὴ ξηρασία καὶ βροχαί, δύο μόνον ἐποχὰι τοῦ ἔτους. Εἰς τὰ Δ. μέρη, πὸν ἔχουν ἔλη, μαστίζονται ἀπὸ τοὺς ἐλώδεις πυρετοὺς, οἱ ὅποιοι μεταβάλλονται εἰς χολερικὸν πυρετόν, καθὼς καὶ εἰς δυσεντερίαν, ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον νερὸ πὸν πίνουν.

Ἐδῶ εὐδοκιμοῦν βανάνες, σακχαροκάλαμον, καπνός, καφές, ἀρτόδενδρα, ξηρόδενδρα καὶ φοίνικες καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀραβόσιτος καὶ λαχανικά. Κατοικία ὄλων τῶν ἀγρίων θηρίων εἶναι τὰ παρθένα δάση τοῦ Κόγκο, ὅπου συναντῶμεν πολλὰ φίδια δηλητηριώδη, κροκοδείλους καὶ πολλὰ κατοικίδια ζῶα. Καὶ εἰς ὀρυκτὰ εἶναι πλούσιος ὁ τόπος, διότι ἐξάγεται χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, σίδηρος, γαιάνθρακες κλπ.

Λαός.— Τὸ Κόγκο κατοικεῖται ἀπὸ μίαν φυλὴν **Μπανιού**, ἡ ὁποία ἔχει πολλὰς ὑποδιαίρεσεις, ἀνάλογα μὲ τὸ μέρος ποῦ κατοικοῦν. Εἰς τὴν ΝΔ. καμπὴν τοῦ Κόγκου ποταμοῦ κατοικεῖ τὸ ἀγριώτερον στοιχεῖον τῆς φυλῆς, οἱ ἀνθρωποφάγοι. Αὐτοὶ εἶναι ἀνθρωποὶ ὠραῖοι, ἔξυπνοι καὶ πονηροὶ καὶ ζοῦν μόνον μὲ τὴν ἀλιεῖαν, ἐνῶ εἰς ἄλλα μέρη οἱ ἰθαγενεῖς

Μία καλύβα Νέγρων τοῦ Σουδάν

ζοῦν μὲ τὴν γεωργίαν καὶ τὸ κυνήγιον. Εἶναι διηρημένοι εἰς πολλὰς φυλὰς μὲ ἓνα βασιλέα καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ 3 τάξεις: τοὺς πλουσίους, τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους. Ὁ ἄνδρας ἀγοράζει τὰς γυναῖκας του. Φοροῦν μόνον ἓν τεμάχιον πανίου εἰς τὴν μέσην καὶ τίποτε ἄλλο.

Εἰς τὸ Κόγκο κατοικοῦν καὶ ἄρκετοὶ Εὐρωπαῖοι.

Πορτογαλικὸν Κόγκο. Τὸ Πορτογαλικὸν Κόγκο εὐρίσκεται εἰς τὸ ΝΔ. μέρος τοῦ Κόγκου καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὸ **Σάν-Σαλβατορ** μὲ 40.000 κατ. Οἱ ἰθαγενεῖς δὲν εἶναι ἔξυπνοι, ἀλλὰ εἶναι εἰρηνικοὶ καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὸ κυνήγιον.

Ὁ Νέγρος τοῦ θερμοῦ Κόγκου.— Ἡ φυλὴ αὕτη εἶναι μαύρη μὲ χονδρὰ χεῖλη καὶ πλατεῖα μύτη.

Κατοικία. Φυσικὰ εἰς τόπον τόσον θερμὸν ὁ Νέγρος δὲν ἔχει ἀνάγκην

ἀπὸ χονδροῦς τοίχους, διότι ὁ πάγος καὶ τὸ χιόνι εἶναι εἰς αὐτὸν πράγμα-
τα ἄγνωστα. Αἱ περισσότεραι οἰκίαι κατασκευάζονται ἀπὸ μεγάλα ξύλα,
τὰ ὁποῖα στηρίζουν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ κατόπιν τὰ πλέκουν μὲ φύλλα φοί-
νικος. Ἡ κατοικία τοῦ ἀγρίου Νέγρου δὲν ἔχει παρόθυρα. Τὸ μαγεύρευμα
γίνεται ἔξω. Ὁ Νέγρος εὐχαρίστως ξαπλώνεται καὶ κοιμᾶται εἰς τὸ πά-
τωμα τῆς κατοικίας του, ποῦ εἶναι ἀπὸ χῶμα. Δὲν γνωρίζει γοῖμματα,
οὔτε εἶναι ἱκανὸς νὰ διαβάσῃ, ἔκτος ἂν κατοικῇ εἰς πόλιν ὅπου μανθάνει
ἀπὸ τοὺς λευκοὺς. Μέσα εἰς τὴν καλύβην τοῦ Νέγρου
βλέπετε πολλὰ καλάθια, πλεγμένα ἀπὸ φοινικόφυλ-
λα, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα μεταφέρουν τὰ φροῦτα, τὰ λα-
χανικὰ καὶ τὰ αὐγά. Ὁ Μαῦρος γνωρίζει νὰ κατα-
σκευάζῃ πιάτα ἀπὸ πηλὸν καὶ νὰ ψήνῃ εἰς τὸν φούο-
νον, καθὼς καὶ ἄλλα ἀγγεῖα.

Ἔργασίαι. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ Μαῦρος ἐφεῦρε
πῶς νὰ κατασκευάζῃ ἀπὸ σίδηρον βέλη, ἀκόντια
καὶ ἄλλα πράγματα. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς φοροῦν
εἰς τοὺς βραχίονας καὶ τὰ πόδια στρογγυλὰ σί-
δηρα πολὺ καλὰ καὶ τεχνικὰ καὶ παραδέχονται ὅτι
ὅσον περισσότερον βαρεῖς εἶναι οἱ κύκλοι αὐτοὶ τόσον
ῥωσιότεροι εἶναι. Μεταχειρίζεται ἐπίσης ὁ Μαῦρος,
ὡς ὄπλα, ρόπαλα, τόξα, ξίφη καὶ μαχαίρια, καθὼς
καὶ ἀσπίδας ἀπὸ ξύλον ἢ πλεγμένας ἀπὸ λιγαριὰν ἢ
χονδρὸν δέριμα. Χρειαίεται ὄπλα τοῦ κνηγίου καὶ
ὄπλα τοῦ πολέμου.

Ἐδῶ ζῆ ὁ ἐλέφας, ὁ λέων, ἡ καμηλοπάρδαλις,
ὁ ἵπποπόταμος καὶ ἄλλα ζῶα μεγάλα. Εἰς τοὺς με-
γάλους ποταμοὺς μὲ τοὺς πολλοὺς παραποτάμους ἔνα
μονόξυλον εἶναι ἡ γέφυρα τοῦ Νέγρου, ἢ στενὴ κρεμαστὴ γέφυρα πλεγ-
μένη ἀπὸ βέργες Ἰνδικοῦ καλάμου.

Ὁ Νέγρος ψαρεύει μὲ παγίδας καὶ μὲ δίχτυα.

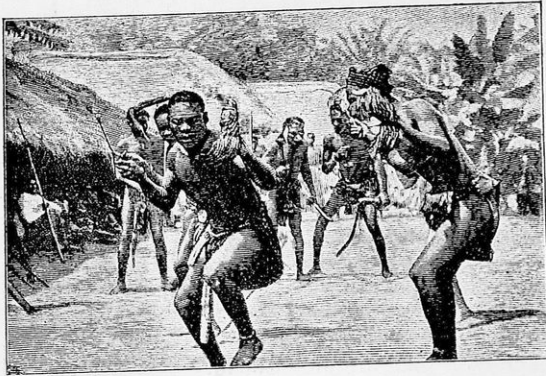
Ἐμπόριον. Τὰ χρήματα τῶν Μαύρων ἔχουν σχῆμα ὀστροάκων,
συνήθως ὅμως ἐμπορεύονται μὲ ἀνταλλάγματα, βέλη, τόξα, ποίμνια,
πτηνὰ καὶ ἄλλα πράγματα. Εἰς πολλὰ μέρη ἔχουν μεγάλας πόλεις, ὅπου
ἐμπορεύονται μὲ τοὺς λευκοὺς, ποῦ ἔρχονται διὰ νὰ ἀγοράσουν ἐλεφαν-
τόδοντον, λάδι φοίνικος, ἐλαστικὸν κόμμι κλπ. Οἱ Λευκοὶ τώρα ἔχουν ἀτμό
πλοια διὰ νὰ ταξιδεύουν εἰς τοὺς μεγάλους ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας.

Διατὶ οἱ Μαῦροι δὲν ἐπολιτίσθησαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ εἰς ἔνα
μεγάλον δάσος μὲ θερμὸν καὶ ὑγρὸν αἴρα. Ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι ἀποκοιτοῦν
ὄτι θέλουν χωρὶς πολλὴν κόπον καὶ ἐργασίαν. Ἡ ἐργασία ὅμως θέλει

Ἄγριος Νέγρος

σκέψιν καὶ συλλογισμὸν, δύο λειτουργίας πνευματικῆς, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος τελειοποιεῖ τὰ ἔργα του καὶ πολιτίζεται. Ὁ Μαῦρος ζῆ βίον ὀκνηρὸν καὶ ἀνιαρὸν, διότι ἐπιδορᾷ ἐπ' αὐτοῦ πολὺ ὁ θεομὸς ἥλιος καὶ ὁ ὑγρὸς ἀέρας. Ἄγρια φρούτα ἀφθονα, οἱ ποταμοὶ γεμάτοι ψάρια, τὰ δάση ἔχουν ἀφθονα ζῶα. Νὰ διατὶ ὁ Μαῦρος ἐκεῖ δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ σκέπτεται, οὔτε νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ ζήσῃ. Ἡ ὀκνηρία ὅμως αὐτῆ τὸν κά-

Ἄγριοι τοῦ Κόγκο χορεύουν

μνει στάσιμον καὶ δὲν ἔχει τὴν ἐξυπνάδα ποὺ ἔχουν ἄλλοι ἄνθρωποι ποὺ ζοῦν εἰς πτωχότερα, ἀλλὰ πολιτισμένα μέρη.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.

— Συγκρίνατε τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ Νέγρου καὶ τοῦ Ἑσκιμῶου. Συγκρίνατε τὰς κατοικίας, τὰ εἶδη ἐργασίας. Διατὶ ἔχουν διάφορον ἐργασίαν; Διατὶ δὲν ἔχουν τὰ ἴδια ὄπλα; Διατὶ δὲν ἔχουν τὴν ἰδίαν τροφήν; Εἰς τὸν Ἀραβᾶ, τὸν Νέγρον, ἢ τὸν Ἑσκιμῶον, ἢ γῆ παρέχει ἀφθονώτερα τὰ μέσα τῆς ζωῆς; Θὰ ἤθελον ν' ἀλλάξουν κατοικίαν; Περιγράψτε τὸ κλίμα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ποῖα προϊόντα ἔχει; Διατὶ κατέχεται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων; Τί γνωρίζεις διὰ τοὺς ἰθαγενεῖς;

Ἐλεφαντόδους πρὸς πώλησιν

Γον — ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΤΙΟΝ ΑΦΡΙΚΗΝ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην—Ζωὴ τῆς χώρας

Ἡ Νότιος Ἀφρική εἶναι πρὸς Ν. τοῦ Κόγκου καὶ τῆς Ἀβησσυνίας καὶ φθάνει μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς **Καλῆς Ἑλπίδος**.

Ἔκτασις. 6.000.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—16.000.000 περίπου καὶ εἶναι ἀποικία Πορτογαλικὴ καὶ Ἀγγλική.

Ἡ **Πορτογαλία** κατέχει τὸ Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν μέρος καὶ ἡ **Ἀγγλία** τὴν ἕρμηον **Καλαχάρην** καὶ ὅλον τὸ Νότιον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς, τοῦ ὁποῦ κυριώτερον εἶναι ἡ πολιτεία τοῦ **Τράνσβααλ**. Τὰ μέρη αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ διάφορα μικρὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ἐνώνονται εἰς μίαν πολιτείαν καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

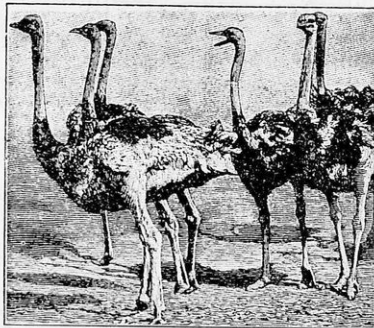
Ἔδαφος.—Τὸ ἔδαφος τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, πλὴν τῆς Καλαχάρης, εἶναι ὄρεινὸν μὲ μικροὺς ποταμοὺς καὶ μικρὰς λίμνας πρὸς Β. τῆς Καλαχάρης.

Κλίμα.—Τὸ κλίμα εἶναι ὄρεινὸν καὶ ξηρὸν μὲ ὀλίγας βροχὰς, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ Β. μέρη σχηματίζουν ἔλη πολλά.

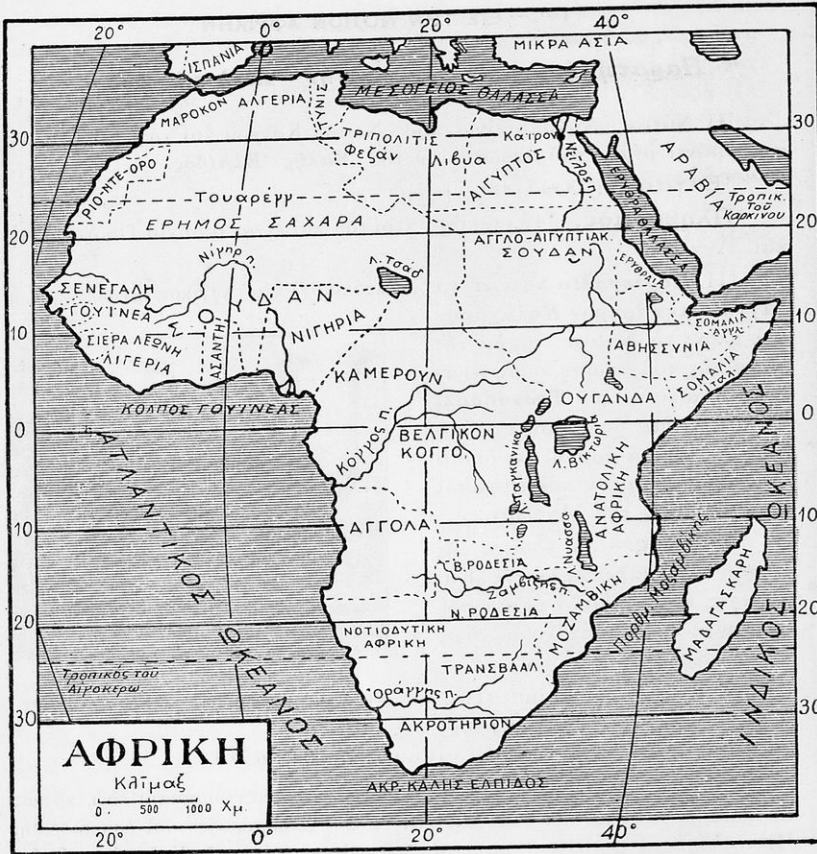
Ζωή.—Δάση πολλὰ μὲ δένδρα σπάνια ἀναπτύσσονται ἐδῶ, καθὼς ἀρότενδρα, ἀκακίαι, μιμόζαι καὶ πολλὰ ὀπωροφόρα καὶ ἐσπεριοειδῆ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μεγάλα θηρία ποῦ ζοῦν εἰς τὰ δάση τῆς Καλαχάρης, ὑπάρχουν καὶ κροκόδειλοι, ὄφεις καὶ πολλὰ κατοικίδια ζῷα, ἰδίως βούβαλοι καὶ πρόβατα.

Κάτοικοι.—Εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν κατοικοῦν ἰθαγενεῖς, **Κάφροι** καὶ **Ότεντζότοι**, καὶ ὀλίγοι Εὐρωπαῖοι.

Προϊόντα.—Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ **Τράνσβααλ** καλλιεγοῦνται πατάτες, καπνός, σακχαροκάλαμον, καφές, ἀμπέλια, τσάϊ κλπ. Κυριώτερα δὲ μὲν προϊόντα ἐδῶ εἶναι ὁ χρυσοὺς καὶ τὰ διαμάντια, τὰ ὁποῖα ἐξάγουν ἀπὸ τὴν γῆν. Τὸ Τράνσβααλ ἔχει τὰ μεγαλύτερα χρυσορυχεῖα καὶ ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ κόσμου

Στρουθοκάμηλοι ὕψους ἑνὸς ἀνθρώπου

Χάρτης τῆς Ἀφρικῆς

Ἐπίσης μεγάλα κέρδη φέρει εἰς τὸν τόπον ἡ στρουθοκάμηλος μετὰ περὰ τῆς. Κοπάδια δλόκληρα τρέφονται ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους διὰ τὰ περὰ.

Πόλεις.—Πρωτεύουσα τοῦ Τρανσβαλ καὶ ὅλης τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως εἶναι ἡ **Πραιτωρία**.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα. — Ἡ χώρα τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀδάμαντος.

Δ^ον — ΕΙΣ ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ

Γαλλικαί. Ἡ **Μαδαγασκάρη**, πού εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Γαλλίαν.

Πορτογαλικά. Ἡ Πορτογαλία κατέχει τὰς **Μαδέρας** ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς, τὰς νήσους τοῦ **Πρασίνου Ἀκρωτηρίου**, τὰς **Ἀζόρας** καὶ τὰς νήσους τῆς **Γουϊνέας**. Αἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτὰς τὰς νήσους ἔχουν κλίμα γλυκύτατον.

Ἀγγλικά. Ἡ νῆσος τῆς **Ἀγίας Ἑλένης**, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Μ. Ναπολέον ΒΔ., καὶ ἡ **Ζανζιβάρη** ἐπὶ τῆς Α. παραλίας, εἶναι κτήσεις Ἀγγλικά.

Ἰσπανικά. Αἱ **Κανάριοι νῆσοι** ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς μὲ τὸ ὄραϊον κλίμα εἶναι Ἰσπανικά. Ἀπὸ τὰς Καναρίους νήσους κατάγονται καὶ τὰ γνωστὰ κίτρινα πουλιά, τὰ **καναρίνια**, πού ἔχομεν εἰς τὴν πατρίδα μας, δι' αὐτὸ ἔχουν καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ. — Ποῖοι τόποι Δ. τῆς Αἰγύπτου εἶναι εἰς τὴν Βόρειον ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς; Συγκρίνατέ τὰ προϊόντα τὸν μὲ τῆς Αἰγύπτου. Ποῖα εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀλγερίας; τῆς Τυνιδος; Εἰς ποῖον ἀνήκει τὸ Μαρόκον; Τί γνωρίζεις διὰ τὸ Σουδάν; Τίνων κρατῶν εἶναι ἀποικία; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα καὶ τὸν λαὸν τοῦ Κόγκο; Ποῖα εἶναι τὰ προϊόντα τοῦ Σουδάν καὶ τοῦ Κόγκο; Διατί κατέχονται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν; Τί γνωρίζεις διὰ τὴν Ν. Ἀφρικανικὴν Ἔνωσιν; Ποῖα εἶναι ἡ πρωτεύουσά της; Ποῖα προϊόντα ἐξάγει; Ποῖα ζῶα καὶ φυτὰ εὐδοχιμοῦν;

3^{ον} — Η ΑΜΕΡΙΚΗ (ΓΕΝΙΚΩΣ)

Ίστορία τῆς ἀνακαλύψεως. — Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι, πρὶν ἀκόμη ἀνακαλυφθῆ ὁ Ν. Κόσμος, πρὸ πολλῶν αἰώνων, ἐπρομηθεύοντο πολλὰ χρήσιμα προϊόντα ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν. Καραβάνια δλόκληρα διέσχίζον τότε τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν, μὲ κατεύθυνσιν τὸν Περσικὸν κόλπον ἢ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ πολλὰς φορὰς καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, φορτωμένα κοσμήματα. μετὰξι, τάπητας, ὄπλα, ξίφη, διαφόρους καρπούς, χρώματα, ἀρώματα κτλ.

Τὰ φορτία αὐτὰ συνηθῶντο εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου θαλάσσης μὲ τοὺς Εὐρωπαϊοὺς ἐμπόρους, ἰδίως τοὺς Βενετοὺς καὶ Γενουάτας, καὶ ἐκεῖ ἐγίνετο ἡ ἀγοραπωλησία. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔμποροι κατόπιν τὰ ἐπόλουν εἰς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν.

Ὅταν ὁμως κατέλαβον τὰ μέρη αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι, πού εἶχον σχέδιον ὄχι μόνον νὰ διώξουν τοὺς ἐμπόρους, ἀλλὰ καὶ νὰ καταλάβουν τὴν Εὐρώπην, ἠμπόδισαν τὸ ἐμπόριον καὶ ἐσταμάτησεν ἡ ἀγοραπωλησία. Τώρα οἱ Εὐρωπαῖοι ἤρριξαν νὰ σκέπτονται πῶς δι' ἄλλης ὁδοῦ θὰ φθάσουν εἰς τὰς Ἰνδίας. Διάφοροι Πορτογάλοι καὶ Ἴταλοι ἐπεχείρησαν νὰ ταξιδεύσουν διὰ νὰ εὑρουν τὸν ὁδρόμον αὐτόν. Ἐνας τολμηρὸς θαλασσινὸς ἀπὸ τὴν Γένουαν τῆς Ἰταλίας ὁ **Κολόμβος**, βαδίζων πρὸς τὰς Ἰνδίας ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν, καὶ κατόπιν πολλοὶ ἄλλοι συνεπλήρωσαν τὴν ἀνακάλυψιν τῶν μερῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν πλεῖστα Ἑυρωπαϊκὰ Κράτη ἔτρεξαν εἰς τὸν Νέον Κόσμον διὰ νὰ καταλάβουν τὰ καλύτερα μέρη καὶ ὕψωνον τὴν σημαίαν των. Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἠγωνίζοντο ποῖα νὰ κατακτήσῃ τὰ περισσότερα μέρη.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.— Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μία ἀπὸ τὰς 5 ἠπείρους πού καταλαμβάνει δλόκληρον τὸ Δ. ἡμισφαίριον καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἠπείρους, τὴν **Βόρειον** καὶ τὴν **Νότιον Ἀμερικὴν**. Τὸ Βόρειον τμήμα πλησιάζει εἰς τὴν Πολικὴν θάλασσαν, ἐπὶ τὸ Νότιον περνᾷ τὴν Ν. εὐκρατον ζώνην.

Νὰ εὑρεθῆ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος καὶ τῶν δύο τμημάτων τοῦ Νέου Κόσμου. Αἱ θάλασσαι, οἱ πορθμοί, τὰ ἀκρωτήρια.

Ὅρια.— Πρὸς Ἀνατολὰς βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηρικόν, πρὸς Βορρᾶν ἀπὸ τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν καὶ πρὸς Ν. πάλιν βρέχεται ἀπὸ τὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανόν.

Σχήμα.—Καὶ ἡ Βόρειος καὶ ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ἔχουν τὸ ἴδιον σχῆμα, εἶναι τριγωνικαὶ μὲ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ κάτω.

Ἔκτασις.—Αἱ δύο ἡπειροὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἴσαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν περιέπου. Ἡ Βόρειος ἔχει $19\frac{1}{2}$ ἔκ. □ χλμ. καὶ ἡ Νότιος $17\frac{3}{4}$ ἔκ. □ χλμ., ἤτοι κάθε μία εἶναι διπλασία σχεδὸν τῆς Εὐρώπης. Καὶ τὰ δύο τμήματα ἔχουν ἑκτασιν $38\frac{1}{2}$ ἔκ. □ χλμ. περίπου.

Ἔδαφος.—Καὶ τὰ δύο τμήματα τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν μεταξύ των μεγάλην ὁμοιότητα ὄχι μόνον εἰς τὸ σχῆμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἔδαφους. Ἐν παρατηρήσωμεν εἰς τὸν ἀνάγλυφον χάρτην, θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ Δυτικὸν μέρος μίαν μεγάλην σειρὰν ὄρεων νὰ διευθύνεται ἀπὸ Β. πρὸς Νότον εἰς τὴν Βόρειον καὶ συνέχεται εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. **Βραχώδη ὄρη** ὀνομάζεται εἰς τὴν Βόρειον καὶ **Κορδιλλιέραι** εἰς τὴν Νότιον ἡ ὄροσειρὰ αὐτή. Προσέχοντες τώρα εἰς τὸν χάρτην, βλέπομεν ὅτι πρὸς Ἀνατολὰς τῆς ὄροσειρᾶς αὐτῆς καὶ εἰς τὰ δύο τμήματα ἀπλώνονται μεγάλαι πεδιάδες μὲ κλίσιν ἑλαφρὰν νοτιοανατολικήν, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διέρχονται οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τοῦ κόσμου, οἱ **Μισισσιππῆς** καὶ **Ἀμυξόνιος** καὶ πολλοὶ ἄλλοι, πρὸς ἔχουν τὰς πηγὰς ἀπὸ τὰ μεγάλα ὄρη. Τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν ἐνώνει ἡ **Κεντρικὴ Ἀμερικὴ**, μία στενὴ λωρὴς, καὶ αἱ μικραὶ νῆσοι τῶν **Ἀντιλλῶν**, πρὸς ὅλα εἶναι μέρη ἠφαιστειογενῆ.

Κλίμα.—Ὁ Νέος Κόσμος ἔχει ὅλας τὰς ποικιλίας τοῦ κλίματος, ἐπειδὴ ἀπλώνεται ἀπὸ τὴν Β. Θάλασσαν μέχρι 12 μοιρῶν νοτίου γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ διέρχεται ἀπὸ ὅλας τὰς ζώνας.

Τὸ κλίμα, τὰ ζῶα καὶ φυτὰ θὰ ἐξετάσωμεν χωριστὰ διὰ κάθε τμήμα, καθὼς καὶ τὰ προϊόντα.

Πληθυσμός.—Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς εἶναι οἱ **Νέγροι** καὶ οἱ **Ἐρυθρόδερμοι** καὶ δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τὸ $\frac{1}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς εἶναι 180 ἔκ. κατ., ἔκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι λευκοί.

I. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.—Νὰ εὐρεθῇ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Ὅρια.—Εἰς τὸν χάρτην παρατηροῦμεν πρὸς Α. τὸν Ἀτλαντικὸν

᾽Ωκεανόν, πρὸς Δ. τὸν Εἰρηνικὸν ᾽Ωκεανὸν καὶ πρὸς Β. τὸν Β. Παγωμένον ᾽Ωκεανόν, ὅπου εἶναι καὶ ὁ **Βερίγγειος Πορθμὸς**, ποῦ χωρίζει τὴν Β.

Ἐνάγλυφος χάρτης τῆς Β. Ἀμερικῆς

Ἀμερικὴν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ ἔχει βάθος περίπου 50 μέτρα. Πρὸς Ν. εἶναι δύο μεγάλοι ὠκεανοί.

Ἔδαφος.— Εἰς τὸν ἐνάγλυφον χάρτην βλέπομεν ὅτι πρὸς τὸ Δ. μέρος τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι δύο ὄροσειραι μεγάλαι, αἱ ὁποῖαι διευθύ-

νονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. παραλλήλως. Δυτικὰ εἶναι ἡ **Σιέρρα Νεβάδα** καὶ Α. τὰ **Βραχῶδη ὄρη**, τὰ ὁποῖα προχωροῦν πρὸς Ν. Ἀνάμεσα εἰς τὰ δύο αὐτὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα εἰς μερικὰ μέρη ἔχουν ὕψος 5.000 μ., σχηματίζονται κοιλάδες δασώδεις καὶ ἄγονοι. Πρὸς Ἀνατολὰς τῶν Βραχωδῶν ἀπλώνεται ἡ Μεγάλη Πεδιάς, ἡ ὁποία ἔχει εἰς τὸ μέσον πολλὰς λίμνας, καὶ πρὸς Δ. ἄλλαι ὄροσειραὶ λοφώδεις. Ἡ πεδιάς αὕτη ἔχει ἐλαφρὰν κλίσιν πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ ἔτσι βοηθεῖ τοὺς μεγάλους ποταμοὺς νὰ ρέουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτὴν καὶ νὰ τὴν κάμνουν πολὺ εὐφορον μὲ τὰ πολλὰ νερά των. Κυριώτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ **Μισσιισσιππῆς**, ποὺ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος εἰς μῆκος ποταμὸς τοῦ κόσμου καὶ διασχίζει δλόκληρον τὴν Β. Ἀμερικὴν. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ποὺ ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ, ἡ κοιλάς τοῦ Μισσιισσιππῆ ἔρηγίμευεν ὡς κέντρον ἀγορᾶς μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν καὶ τῶν Εὐρωπαίων. Εἰς τὰς ὄχθας του εἶχον κτισθῆ πολλὰ φρούρια, ὅπου ἤρχοντο μὲ μονόζυγα οἱ ἰθαγενεῖς διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπώλουν διάφορα εἶδη ἢ τὰ ἀντήλλασον μὲ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ προϊόντα. Ὁ Ἅγιος **Λαυρέντιος**, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῶν λιμνῶν καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου καὶ ἐνώνει τὴν θάλασσαν μὲ τὰς λίμνας, καὶ πρὸς Β. ὁ **Μακένζης** καὶ ὁ **Κολοράδος** καὶ ἄλλοι πολλοί.

Παράλια. — Πρὸς Δ. σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς **Καλιφορνίας** μὲ τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ ἄλλοι μικροὶ κόλποι, πρὸς Α. εἶναι οἱ μεγαλύτεροι κόλποι, ὅπως ὁ κόλπος τοῦ **Οὐδῶνος**, τοῦ **Ἀγίου Λαυρεντίου**, καὶ πρὸς Ν. ἡ χερσόνησος **Χλωρίς** καὶ ὁ κόλπος τοῦ **Μεξικοῦ**.

Νῆσοι.—Πρὸς Α. εἶναι πολλαὶ μικραὶ καὶ κατωκημέναι νῆσοι. Ἡ μεγαλύτερα νῆσος τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Αὐστραλίαν εἶναι ἡ **Γροιλανδία** πρὸς Β., ὄρεινὴ χώρα καὶ διαρκῶς χιονισμένη. Οἱ κάτοικοί της εἶναι Ἐσκιμῶσι καὶ ζοῦν μὲ τὸ ψάρεμα.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν

Κλίμα.—Ἡ Β. Ἀμερικὴ περιλαμβάνεται εἰς τὰς 3 ζώνας. Εἰς τὴν **Β. ψυχρὰν**, εἰς τὴν **διακεκαυμένην**, ὅπου εἶναι ἡ ὀλιγωτέρα ἔκτασίς της, καὶ εἰς τὴν **Β. εὐκρατον**, ὅπου εἶναι τὸ μεγαλύτερον τμῆμα αὐτῆς.

Εἰς τὴν Β. κατεψυγμένην ζώνην μόνον κατὰ τὰς ὀλίγας ἐβδομάδας τοῦ θέρους γίνονται μερικὰ χαμηλὰ ἄνθη, ὅταν λυώσουν τὰ χιόνια, διότι τὸν περισσότερον χρόνον εἶναι χιονισμένον καὶ παγωμένον τὸ ἔδαφος. Τὸ κλίμα λοιπὸν ἐδῶ εἶναι **ψυχρὸν πολικόν**.

Ἡ Β. εὐκρατος ζώνη ἔχει κλίμα **εὐκρατον καὶ τραχύ**, διότι φθά-

νει πρὸς Α. τὸ πολικὸν κῶμα τὸ ψυχρὸν ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Β. Πόλον.

Ἡ νότιος ζώνη ἔχει **κλίμα θερμόν**. Θερμοὶ καὶ ὑγροὶ ἄνεμοι ἐπιχρατοῦν ἐδῶ, καὶ διὰ τοῦτο πίπτουν ἄφθονοὶ βροχαὶ καὶ ἡ βλάστησις εἶναι πολὺ ζωηρά.

Φυτὰ. — Εἰς τὸν φυτικὸν χάρτην βλέπομεν τὰ διάφορα φυτὰ καὶ

Φυτὰ τῆς Β. Ἀμερικῆς

τὸν τόπον ὅπου καθένα ἀπὸ αὐτὰ εὐδοκιμεῖ. Τὸ βαμβάκι π. χ., τὸ σακχαροκάλαιμον καὶ ὁ καπνὸς γίνονται εἰς τὰ θερμὰ μέρη τῆς Β. εὐκρατοῦς ζώνης, ἐνῶ οἱ ἀπέραντοι πράσινοι τόποι εἰς τὸ μέσον τῆς ἠπείρου δείχνουν τὸν τόπον ὅπου εὐδοκιμοῦν τὰ δημητριακά, χόρτα καὶ πολλὰ εἶδη φρούτων, ἀχλάδια, μήλα καὶ ἄλλα. Εἰς τὰ πρὸς Ν. μέρη γίνονται τὰ πορτοκάλια καὶ τὰ λεμόνια καὶ ὑπάρχουν πολλὰ δάση μὲ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δένδρα.

Ζῶα.—Οἱ Λευκοὶ ἔφερον εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀγελάδας, ἵππους, πρόβατα καὶ χοίρους. Ὁ ἵππος εἶναι ὁ κυριώτερος σύντροφος τοῦ γεωργοῦ, ἃν καὶ πολλαὶ ἐργασίαι τῶρα ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ μηχανάς. Τὰ βόδια εὐρίσκουν διαρκῶς γλόην καὶ τρέφονται κατ' ἀγέλας. Μεγάλα κοπάδια βουβάλων ζοῦν ἄγρια εἰς τὰς κοιλάδας ἀνατολικὰ τῶν Βραχωδῶν

Ζῶα τῆς Β Ἀμερικῆς

ὁρέων, τὰ ὁποῖα τὸν μὲν χειμῶνα καταβαίνουν, τὸ δὲ θέρος ἀναβαίνουν. Ὁ βούβαλος εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Ἐρυθροδέριου, ὅπως ὁ τάρανδος τοῦ Λάπωνος. Οἱ Ἐρυθροδέριοι διαρκῶς παρακολουθοῦν τὰ κοπάδια καὶ τὰ κυνηγοῦν. Εἶδη ἐλάφων μεγίστου ὕψους τρέφονται εἰς τὰ δάση τῆς Β. Ἀμερικῆς. Εἰς τὰς κατεψυγμένας χώρας ζοῦν ἄρκτοι χρώματος σταχί, καθὼς καὶ ἄλλα ζῶα, λύκοι, ἀλώπεκες, κάστορες καὶ ἄλλα.

Πληθυσμός. — Ἡ Β. Ἀμερικὴ ἔχει 160 ἕκ. κατ.

Κράτη. — Εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν ὑπάρχουν 3 κράτη : Αἱ **Ἡνωμέ-**

ναι Πολιτεῖαι, ὁ **Καναδάς** (κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας) καὶ ἡ **Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ**.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ποῖα μέρη τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι εἰς τὴν Ἀρκτικὴν ζώνην ; Τί γνωρίζεις περὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων τῶν μερῶν τούτων ; Ποῖα μέρη εἶναι εἰς τὴν Β. εὐκρατον ζώνην, καὶ ποῖα εἰς τὴν διακεκανυμένην ; Ποῖα εἶναι τὰ ζῶα ἐκάστης ζώνης ; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ ὄρη τῆς Β. Ἀμερικῆς ; Τί διὰ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας ; Ἡ πατρίς μας μὲ ποῖον τμήμα τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι ἴση ὡς πρὸς τὸ κλίμα ; Ποῦ εἶναι αἱ μεγάλαι λίμναι ; Τί γνωρίζεις διὰ τοὺς ποταμοὺς ; Νὰ περιγράψῃς τὴν ὄρεινὴν χώραν. Ἐπίσης τὴν πεδινὴν. Ζωγράψις διάφορα ζῶα καὶ γράψε ἀπὸ κάτω τὸ ὄνομά των.

ΑΙ ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Τὸ κράτος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν περιλαμβάνει **48 πολιτείας**, τὴν **Ὁμοσπονδίαν τῆς Κολομβίας**, τὴν **Ἀλάσκαν** καὶ πολλὰς ἄλλας μικροτέρας κτήσεις καὶ νήσους.

Θέσις.—Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι καταλαμβάνουν ζώνην 20^ο γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ 124^ο γεωγραφικοῦ μήκους καὶ συνορεύουν πρὸς Α. μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, πρὸς Δ. μὲ τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, πρὸς Β. μὲ τὸν Καναδᾶν καὶ πρὸς Ν. μὲ τὸ Μεξικόν.

Ἔδαφος - Ὀρη - Ποταμοί.—Πρὸς Δ. βλέπομεν τὴν **Σιέρρα Νεβάδα** ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ ὀλίγον ἀνατολικά τὰ **Βραχώδη ὄρη** μὲ τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται μεγάλο λεκανοπέδιον ξηρὸν καὶ δασώδες. Πρὸς Α. εἶναι τὰ **Ἀππαλάχια ὄρη** ὕψους μέχρι 2.000 μέτρων δασώδη. Μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καὶ τῶν Ἀππαλαζίων ἀπλώνεται ἡ **Μεγάλῃ Πεδιάς τοῦ Μισισσιπιῆ**, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τελειώνει εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. Ἡ πεδιάς αὕτη μὲ τὸν ποταμὸν χρησιμεύει καὶ ὡς μέσον συγκοινωνίας καὶ εἶναι ἡ μεγαλύτερα ποταμῖα συγκοινωνία τοῦ κόσμου μαζί μὲ τοὺς παραποτάμους. Ὁ **Μισισσιπιῆς** πλημμυρίζει τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος, ἀλλὰ χωρὶς ζημίαν, διότι τὰ νερά του χρησιμοποιοῦνται εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ δὲν ξεχειλίζουν.

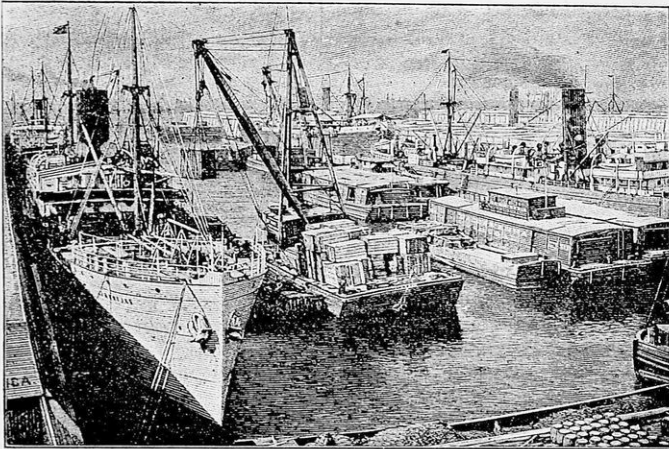
Λίμναι.—Εἰς τὸ ΝΑ. μέρος εἶναι ὃ μεγάλαι λίμναι : ἡ **Μισιγκαν**, ἡ **Γιοῦθρον**, ἡ **Ἡρε**, ἡ **Ὀντάριο**, ἡ **Ἄνω Λίμνη** καὶ πλησίον εἰς αὐτὰς οἱ μεγάλοι καταρράκται τοῦ **Νιαγάρα** ποταμοῦ.

Παράλια.— Πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν αἱ ἀκταὶ εἶναι χαμηλαὶ καὶ ἐσχηματίσθησαν μᾶλλον ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἐνῶ πρὸς τὸν Εἰσηρικὸν Ὠκεανὸν αἱ ἀκταὶ εἶναι βραχῶδεις. Ὀλίγα νῆσοι μικρὰ ὑπάρχουν πρὸς Α. καὶ Δ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ἔκτασις.— Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖα ἔχουν ἔκτασιν 7.800.000 □ χιλ. χωρὶς τὰς κτήσεις.

Πόλεις.— Πρωτεύουσα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ *Ὀυά-*

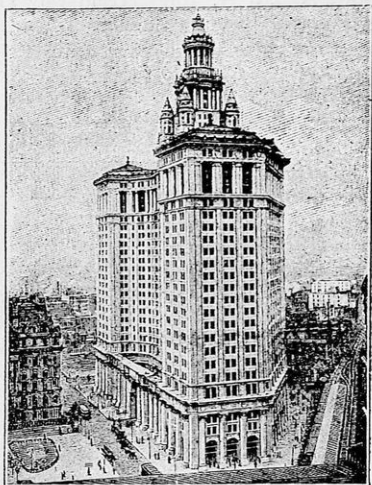
Ἡ λιμὴν τῆς Νέας Ὑόρκης

σιγκτων μὲ 552.000 κατ. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ **Νέα Ὑόρκη**, ἡ μεγαλυτέρα πόλις τοῦ κόσμου, μὲ 6.017.000 κατ. Θαυμάζει ὁ Εὐρωπαῖος τὴν πόλιν καὶ τὴν κίνησιν τῆς, μόλις φθάσῃ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην. Ἐκεῖ ὑψώνονται πανύψηλοι οἰκοδομαὶ μὲ 80—90 καὶ 100 πατώματα, οἱ οὖρα νοξύσται, οἰκοδομήματα εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ὄλαι αἱ εὐκόλῃ μιάς συνοικίας (κουρεῖα, μανάβικα κλπ.). Κίνησις ἀπὸ αὐτοκίνητα, τράμ καὶ σιδηροδρόμους μεγάλη. Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺ ψύχραιμος ἢ συνειθισμένος διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ κινηθῇ εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους τῆς Νέας Ὑόρκης. Εἶναι τόσοι πολλοὶ οἱ ἄνθρωποι, ὥστε δὲν ἀρκεῖ ἡ συγκοινωνία μὲ τὰ τράμ, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν ἄλλους δύο σιδηροδρόμους, ἓνα ἐναέριον καὶ ἄλλον ὑπόγειον.

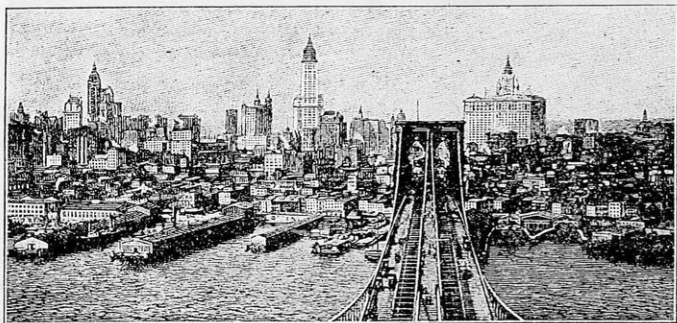
Σπουδαία εἶναι ἡ κρεμαστὴ γέφυρα ποῦ συνδέει τὴν Νέαν Ὑόρκην

μὲ τὸ προάστειον **Μπρούκλιν**. Τὰ προάστεια ἔχουν ἐνωθῆ ὡς μία πόλις καὶ μόνον οἱ ποταμοὶ τὰ χωρίζουν.

Ἡ **Νέα Ὁρλεάνη**, ἡ μεγαλύτερα ἀγορὰ βάμβακος εἰς τὸν κόσμον. Ἡ πολιτεία τῆς Ὁρλεάνης ἔχει ἕδαφος χαμηλὸν καὶ εὐφορὸν εἰς σίτον καὶ βαμβάκι. Παράγει τὸ περισσότερον βαμβάκι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀγορὰς (Ἰνδίας — Αἴγυπτον). Τὸ **Σικάγον** μὲ 3.157.000 κατ., ἡ πόλις τῶν κρεάτων καὶ τοῦ σίτου. Ἐδῶ εὐρίσκωμεν συστηματικὰ κρεοπωλεῖα καὶ τρέφονται χιλιάδες κοπάδια σφαγίων. Συστηματικὴ πάλιν εἶναι καὶ ἡ φώρτωσις καὶ ἐκφόρτωσις τοῦ σίτου μὲ μέσα περίεργα, ὥστε νὰ μὴ ἐπιβαρύνεται ἡ τιμὴ τοῦ σίτου. Ὁ **Αγ. Φραγκίσκος** μὲ 585.000 κατ., κέντρον ἄλλοτε τῆς περιοχῆς τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν χρυσοφόρον Καλιφορνίαν. Ὅτε ἀνευρέθη χρυσὸς πλησίον εἰς τὸ ὄρος **Σιέρρα Νεβάδα**, πολλοὶ ἄνθρωποι ἔτρεξαν ἀπὸ ὅλας τὰς πολιτείας καὶ εἰς ὀλίγα ἔτη ὁ πληθυσμὸς ηὔξηθη τεράστια. Τώρα οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται

Ὁρανοξύστης Ν. Ὑόρκης

Ἡ Γέφυρα τοῦ Μπρούκλιν

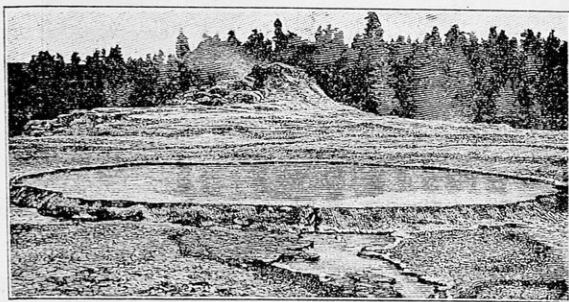
εἰς τὴν καλλιέργειαν ἀμπελῶν, σίτου, μήλων κλπ. Τὸ **Δὸς-Ἄγγελος** εἰς τὴν Καλιφορνίαν μὲ 1.500.000 κατ. Ἡ **Φιλαδέλφεια** μὲ 2.064.000 κατ. κλπ.

Ἡ Ζωὴ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας

Κλίμα.—Εἰς ὅλον τὸ ΒΑ. πεδινὸν μέρος τῶν Η. Πολιτειῶν πνέουν οἱ ψυχροὶ πολικοὶ ἄνεμοι, καὶ διὰ τοῦτο ἐδῶ τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸν καὶ εὐκρατον μὲ μεγάλας μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας, ἡ ὁποία εἰς τὰ νοτιώτερα μέρη εἶναι μεγαλυτέρα καὶ εἰς τὰ βορειότερα μικροτέρα. Τὴν θερμότητα διαδέχεται ψῦχος ἀπότομον, τὸ ὁποῖον πολλάς φορὰς φέρει ζημίαις. Βροχαὶ ἄφθονοι πίπτουν, ἐνῶ ἡ ὀμίχλη καὶ ἡ δρόσος εἶναι ἄγνωστοι. Τὸ κρέας ἂν μείνῃ ἐκτεθειμένον ἀποσυντίθεται ἀργὰ ἀπὸ τὴν πολλὴν ξηρασίαν. Ἡ Καλιφορνία πρὸς Δ. ἀντιθέτως ἔχει κλίμα γλυκύ, διότι πνέουν θαλασσινοὶ θερμοὶ ἄνεμοι καὶ εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ κλίμα τῆς πατρίδος μας.

Οἱ Γκέϋζερ.

Εἰς τὰ Βραχώδη ὄρη, βορειοδυτικῶς τοῦ Μισουρή, εὐρίσκεται εἰς ὕψος 2.500 μέτρων τὸ πάροκον **Γελλοουναστῶον**, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ ἔθνικὸς κῆπος τῶν Ἀμερικανῶν. Ἐδῶ ὁ χειμὼν εἶναι δομιύτατος καὶ διαρκεῖ περισσό-

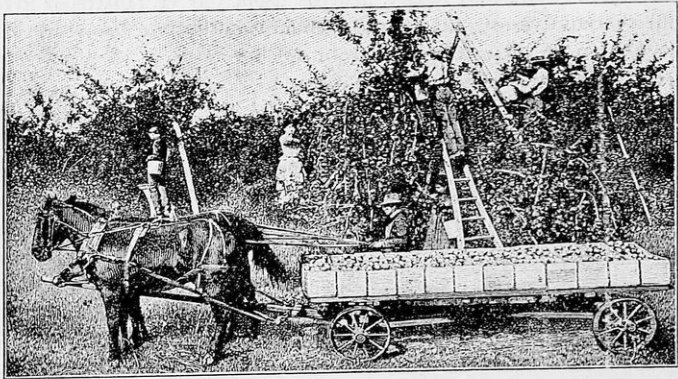

Γκέϋζερ

τερον ἀπὸ 9 μῆνας, ἐνῶ τὸ θέρος εἶναι γλυκύ. Τὸ πάροκον δὲν εἶναι ὅπως τὰ τεχνητὰ εἰς τὰς πόλεις, ἀλλ' εἶναι μία ἑκτασις ἀγρίων τοπειῶν μὲ πολλάς κορυφὰς καὶ κοιλάδας, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἀπλώνονται ὠραῖαι λίμναι. Ἐδῶ τὰ ἄγρια θηρία, ὁ βούβαλος, ἡ ἔλαφος, ἡ ἄρκτος κτλ., ζοῦν ἐλεύθερα καὶ βόσκουν σὰν νὰ ἔχουν εἰρηνεύσει. Συχνὰ βγαίνει ἀτιδὸς μὲ δυνατὸν κρότον, πού τρέμει τὸ ἔδαφος καὶ εἰς πολλὰ μέρη τὸ θερμὸν ὕδωρ πετιέται μὲ δύναμιν εἰς μέγα ὕψος καὶ κατόπιν πίπτει μέσα εἰς δεξαμενάς. Τὸ θέρος χιλιάδες Ἀμερικανῶν καὶ ἄλλων περιηγητῶν ἐπισκέπτονται τὰ περίεργα αὐτὰ φαινόμενα καὶ κάμνουν λουτροθεραπείαν εἰς τὰ ἰαματικὰ ὕδατα τῶν δεξαμενῶν.

Προϊόντα.—Κυριώτερα προϊόντα εἶναι ἀραβόσιτος καὶ ἄλλα δημητριακά. Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι παράγουν τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ ἀραβόσιτου ὅλον τοῦ κόσμου. Μετὰ τὸν ἀραβόσιτον ἔρχεται τὸ χόρτον, τὸ ὁποῖον θερίζουν εἰς τὰς πεδιάδας τὰς πρὸς Β. τοῦ Μισισσιππῆ. Ὅλα ἐξοδεύονται εἰς

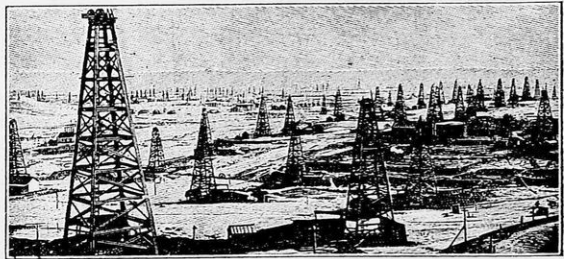
τὸν τόπον. Ἐξαγωγήν κάμνουν σίτου καὶ βάμβακος. Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ὀρλεάνης καλλιεργεῖται μεγάλη ποσότης βάμβακος.

Μαζεύουν μήλα εἰς τὴν Καλιφορνίαν

Εἰς μέγιστον βαθμὸν εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία βοῶν, ἵππων, προβάτων, χοίρων, βουβάλων κλπ.

Βιομηχανία. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἡ βιομηχανία ἔφθασεν εἰς μέγιστην τελειότητα. Ἔργαστasia εὐρίσκονται εἰς ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις, ὅπου κατασκευάζονται παντὸς εἴδους μηχανήματα ἀπὸ σιδήρον καὶ χάλυβα. Μετὰ τὰ μεταλλουργικὰ ἔργα, ἡ ὑφαντουργία, ἡ βιομηχανία κόνσερβοποιήσεως τοῦ κρέατος, ἡ βιομηχανία αὐτοκινήτων καὶ τράμ, ἡ βιομηχανία βενζίνης καὶ πετρελαίου, ἡ βιομηχανία τοῦ καουτσούκ κλπ.

Πετρελαιοπηγαὶ εἰς Καλιφορνίαν

Ὄρυκτά. Παράγεται ἄνθραξ εἰς μεγάλην ποσότητα, καθὼς καὶ σίδηρος, χαλκὸς καὶ μόλυβδος. Ὀλόκληροι περιοχαὶ ὀνομάζονται «**χῶραι**

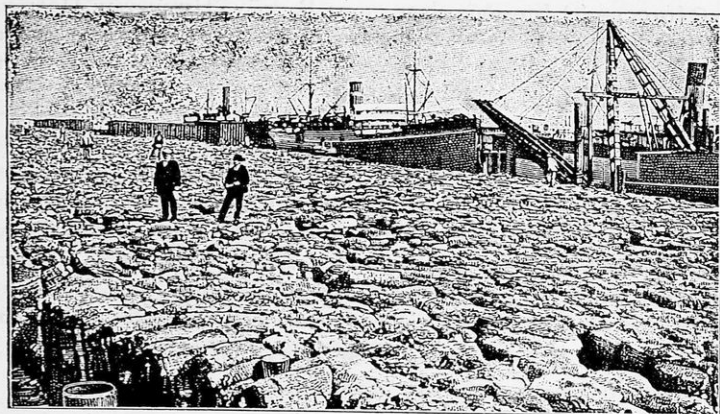
τοῦ σιδήρου». Εἶναι ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ πετρελαίου κλπ.

Συγκοινωνία. — Καὶ ἡ συγκοινωνία γίνεται δι' ὄλων τῶν νέων μέσων, διὰ ξηρᾶς, διὰ θαλάσσης καὶ ἑναερίως. Πολλὰ δίκτυα σιδηροδρόμων διασταιρῶννται καὶ συγκεντρῶννται εἰς τὰς περισσοτέρας πόλεις.

Πληθυσμός.—120.000.000 κατ., ἐκ τῶν ὁποίων ἀρχετοὶ εἶναι **Νέγροι**, **Ἰνδοὶ** καὶ **Κινέζοι**, οἱ περισσότεροι ὅμως εἶναι Εὐρωπαῖοι.

Θρησκεία.—Ἡ καθολικὴ.

Πολίτευμα. — Ἀπὸ τότε ποὺ ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ, αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖα κατεῖχοντο ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 1783

Μπάλες βάμβακος πρὸς φόρτωσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν

ἐπανεστάτησαν καὶ ἠλευθερώθησαν καὶ ἀπὸ τότε διοικοῦνται μὲ ὁμοσπονδιακὸν δημοκρατικὸν σύστημα.

Λαός.—Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ἐργατικοί, ἐφευρετικοὶ καὶ πρακτικοὶ ἄνθρωποι. Οἱ νόμοι τῶν ἐφαρμόζονται αὐστηρῶς καὶ ὅλοι πειθαρχοῦν. Ἀλλὰ καὶ αἱ κοινωνικαὶ συνήθειαι εἰς τὰς ἐργασίας καὶ τὰ ἐργοστάσια εἶναι αὐστηραὶ καὶ τὰς ἐκτελοῦν χωρὶς δυστροπίας. Ὁ Ἀμερικανός, ἐπειδὴ γνωρίζει τὸν πλοῦτον τοῦ τόπου του καὶ βλέπει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς νὰ τρέχουν κατὰ χιλιάδας διὰ νὰ εὗρουν ἐργασίαν οἱ ἄνθρωποι, θεωρεῖ τὴν χώραν του ὡς τὴν καλύτεραν γῆν καὶ εἶναι δι' αὐτὸ ὑπερήφανος.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα.—Ἡ χώρα τῆς βιομηχανίας, τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ πετρελαίου.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Τί γνωρίζεις διὰ τὰ ὄρη καὶ τοὺς ποταμούς; Ποῖα προϊόντα ἔρχονται εἰς τὰς ἰδικὰς μας ἀγορὰς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν; Τί γνωρίζεις διὰ τοὺς μετανάστας Ἑλληνας εἰς τὴν Ἀμερικὴν; Τί εἶδους ἐργασίας κάμνουν ἐκεῖ; Ποῖαι εἶναι αἱ μεγαλύτεραι ἀγοραὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν; Τί πωλεῖται ἐκεῖ;

Ο ΚΑΝΑΔΑΣ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.— Ὁ Καναδᾶς εἶναι πρὸς Β. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ συνορεύει πρὸς Β. μετὸν *Βόρειον Παγωμένον ὠκεανὸν* καὶ τὴν *Ἀλάσκαν*, πρὸς Α. μετὸν *Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν* καὶ πρὸς Δ. μετὸν *Εἰρηρικὸν ὠκεανόν*.

Ἔκτασις.—9.500.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—9.600.000 κατ.

Ἔδαφος.—Εὐρίσκομεν καὶ ἐδῶ πρὸς Δ. τὰ ἴδια ὄρη τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, εἰς τὸ μέσον πεδιάδα μετὰ κλίσιν ΝΑ. καὶ πρὸς Α. εἰς τὴν χειρόνησον συνέχαιαν τῶν *Ἀπαλαχίων ὀρέων*. Ἡ μεγαλύτερα ἔκτασις, πρὸς δυσμὰς, εἶναι *σιτέπαι*, ἐνῶ εἰς τὴν ΒΔ. πεδιάδα ὑπάρχουν *δάση παρθένα* ἀπέραντα, ἢ δὲ περιοχὴ τῶν λιμνῶν εἶναι ὁ *τόπος τοῦ αἵτου*.

Ποταμοί.—Πρὸς Β. χύνεται ὁ *Μακένζης*, ὁ *Νιαγάρας* ποῦ ἐνώνει δύο λίμνας, καὶ πρὸς Α. ὁ *Ἅγιος Λαυρέντιος*.

Ἄκται.—Πρὸς Β. καὶ Α. ἔχει πολλὰς νήσους καὶ πολλοὺς κόλπους, τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶναι ὁ κόλπος τοῦ *Ὀῦδωνος*, ὁ ὁποῖος τοὺς 8 μῆνας τοῦ ἔτους εἶναι παγωμένος, καὶ ὁ τοῦ *Ἁγίου Λαυρεντίου*, ποῦ εἶναι 6 μῆνας παγωμένος.

Πόλεις.—Πρωτεύουσα ἡ *Ὀττάβα* μετὰ 90.000 κατ.

Ἡ ζωὴ εἰς τὸν Καναδᾶν

Κλίμα.—Τὸ Β. τμήμα, τὸ πρὸς τὸν ποταμὸν *Μακένζην* μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ *Ὀῦδωνος*, ἔχει κλίμα *ψυχρὸν* καὶ εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητον· τὸ νότιον τμήμα ἔχει κλίμα *ἠπειρωτικὸν ψυχρὸν* καὶ μόνον πρὸς δυσμὰς τὸ κλίμα εἶναι γλυκύ.

Προϊόντα.—Ἡ περιφέρεια *Μπανιτόβα* πλησίον τῶν λιμνῶν κάμνει τὴν μεγαλυτέραν ἐξαγωγὴν σιτηρῶν τοῦ κόσμου καὶ παράγει ἄφθο-

να σταφύλια, πατάτες και άλλα. Ἡ βόρειος και βορειοδυτικὴ περιφέρεια ἔχει ἀπέραντα δάση και ἐξάγει εἰς ὅλον τὸν κόσμον ξυλείαν δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας (ἀμερικανικὴ ξυλεία).

ἽΟρυκτά.—Ἐξάγονται μόλυβδος, γαιάνθρακες, χρυσός, πετρέλαιον κτλ. Ἐπίσης ἡ κτηνοτροφία και ἡ βιομηχανία εἶναι πολὺ προηγμένα. Μέγιστον πλοῦτον εἰς τὴν χώραν φέρει τὸ κυνήγι και τὸ ψάρευμα. Σήμερα τὸ κυνήγι τῶν ζώων μετὰ τὰ πολύτιμα γουναρικά ἔχει ἀναλάβει ἐταιρεία τοῦ Οὐδσωνος. Εἰς τὰ παράλια τοῦ Καναδά ψαρεύουν βακαλάων, γέγγες, σκουμβριά, φῶκες, φάλαινες, ἀστακοὺς και ἄλλα μικρὰ ψάρια. Ἡ ἰχθυοπαρραγωγή τοῦ Καναδά ἔρχεται ἀπὸ τὰς πρώτας τοῦ κόσμου εἰς τὴν ποσότητα και τὴν ποιότητα.

Συγκοινωνία.—Ὁ Καναδικὸς σιδηρόδρομος ἀπὸ τὸν ἸΑτλαντικὸν μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἔχει μέγιστον μῆκος και πολλὰς διακλαδώσεις. Ἄξια προσοχῆς εἶναι ἡ ποταμία συγκοινωνία τοῦ Καναδά, ὅπου περισσότεραι ἀπὸ 12 διώρυγες συνδέουν τοὺς ποταμοὺς και τὰς λίμνας μεταξύ των, ὥστε ἡμπορεῖ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἸΑτλαντικὸν ὠκεανὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν μετὰ πλοῖα ἀπὸ διάφορα σημεία.

Πολίτευμα.—Ὁμοσπονδία διαφόρων πολιτειῶν μετὰ διοικητὴν διοριζόμενον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας.

Θρησκεία.—Τὸ κράτος δὲν ἔχει ἐπίσημον θρησκείαν. Ὑπάρχει ἐλευθερία εἰς τὰς θρησκείας.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ σίτου και τῆς ξυλείας.

ΑΙ ΔΥΟ ΨΥΧΡΑΙ ΧΩΡΑΙ

Η ΑΛΑΣΚΑ

Πρὸς Βορρᾶν τοῦ Καναδά πρὸς τὸν *Βερίγγειον πορθμὸν* εἶναι ἡ *Ἀλάσκα* μετὰ ἔκτασιν $1\frac{1}{2}$ ἑκατ. □ χλμ. και *πληθυσμὸν* 55.000 κατ. Ἐχει κλίμα ψυχρὸν και μόνον εἰς τὰ νότια εἶναι κατοικήσιμος. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται ἰδίως εἰς τὴν ἀλιεῖαν ρεγγῶν, σολωμοῦ, βακαλάου και μεγάλων θαλασσιῶν θηριῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνευρέθησαν και χρυσὸς και ἄργυρος και χαλκὸς και ἄλλα ὀρυκτά. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἐσκιμῶοι και διάφοροι λευκοί. Ἡ Ἀλάσκα ἀνήκει εἰς τὰς Ἰνωμένας Πολιτείας και ἔχει Ἀμερικανὸν διοικητὴν.

Η ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

Δευτέρα νῆσος τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Ἀυστραλίαν εἶναι ἡ Γροιλανδία.

Εἶναι ΒΑ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἔχει *ἑκτασίον* 2.700.000 □ χλμ., *πληθυσμὸν* 14.500 κατ. καὶ σχῆμα τριγωνικὸν μὲ πολλοὺς κόλπους, φιόρδ καὶ νήσους. Τὸ νότιον μέρος εἶναι κατοικήσιμον εἰς τοὺς ἑντοπίους, ἐνῶ τὸ ἑσωτερικὸν εἶναι σκεπασμένον διαρκῶς μὲ χιόνια καὶ μόνον 2—3 μῆνας, ὅταν λιώνουν τὰ χιόνια, φυτρώνουν λειχήνες, βρύα καὶ αἱ νάνοι ἰτέαι. Ὁ ἥλιος εἶναι πάντοτε ὠχρὸς μέσα εἰς τὴν οὐρανὸν.

Οἱ τάρανδοι, αἱ ἄρκτοι καὶ αἱ πολικαὶ ἀλώπεκες εἶναι τὰ μόνα ζῷα τοῦ τόπου. Κυριωτέρα ἐξαγωγή τῆς χώρας εἶναι ἰχθυέλαιον, δέρματα, ἰχθεῖς καὶ μερικὰ ὄσπρια. Ἐκ τῶν κατοίκων 248 εἶναι λευκοί, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 140 Δανοὶ ἱεραπόστολοι, καὶ οἱ ἄλλοι ἰθαγενεῖς Ἑσκιμῶι. Ἡ Γροιλανδία εἶναι κτῆσις τῆς Δανίας καὶ διοικεῖται ὑπ' αὐτῆς.

Ἡ Ζωὴ τοῦ Ἑσκιμῶος.—**Κατοικία.** Μία καλύβα χρησιμεύει ὡς κατοικία τοῦ Ἑσκιμῶος, πὺρ ζῆ διαρκῶς ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους καὶ τὰ χιόνια. Ἐνας μεγάλος πάγκος μέσα εἰς τὴν οἰκίαν εἶναι τὸ κορβεβάτι του, ὅπου δέρματα ἄρκτου καὶ φώκιας χρησιμεύουν ὡς σκεπάσματα καὶ στρώματα. Τὸ πάτωμα τῆς οἰκίας τὸν περισσότερον καιρὸν εἶναι ἀκάθαρτον ἀπὸ τὰς ξεπλωμένας φώκιας καὶ τὰ ψάρια μέχρις ὅτου φαγωθοῦν. Καὶ ἐν τούτοις ὁ Ἑσκιμῶος εἶναι εὐτυχής! Δὲν ἀφήνει τὴν ἀπλὴν αὐτὴν καλύβαν του οὔτε τὴν ἀλλάσσει μὲ τὸ καλύτερον παλάτι τοῦ κόσμου.

Ἔργασια. Ὁ Ἑσκιμῶος κυριωτέραν ἐργασίαν ἔχει τὸ κυνήγι εἰς τοὺς πάγους μὲ τὸ μόνον ὄπλον του, τὸ μονόξυλον. Αὐτὸ δὲν τὸ ἀποχωρίζεται. Μὲ τὸ μονόξυλον ψαρεύει, πηγαίνει εἰς τοὺς ἀγροὺς ἢ πρὸς ἐπίσκεψιν φίλων του. Ἀξίζει νὰ τὸν ἐβλέπετε πῶς κτίζει τὴν καλύβαν του. Κατασκευάζει πρῶτον τὸν σκελετὸν ἀπὸ ὀστέων, ἢ ἀπὸ ξύλα πού φέρουν τὰ κύματα εἰς τὴν παραλίαν, καὶ κατόπιν τὴν σκεπάζει μὲ δέρματα φώκιας. Διὰ νὰ μὴ βρέχεται ἀπὸ τὰ κύματα ἢ ἀπὸ τὴν βροχὴν φορεῖ ἕνα λεπτὸν δερμάτινον σακκάκι, τὸ ὁποῖον δένει σφιχτὰ εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὰ χεῖρα του. Ὅλα τὰ ἐργαλεῖα του εἶναι καμωμένα ἀπὸ ὀστέων.

Τὸ ἔλκυσθρον του ἔχει σκελετὸν ὀστέινον πλεγμένον μὲ λουρίδες ἀπὸ δέρματα. Διὰ χάμουρα ἔχει λουριά ἀπὸ δέρμα φώκιας καὶ ὡς ἵππους μεταχειρίζεται σκύλλους ἐπίτηδες γυμνασμένους. Μὲ αὐτὰ ὁ Ἑσκιμῶος μεταφέρει εἰς τὴν καλύβαν του τὰς ἄρκτους, τὰς φώκιας καὶ τὰ ψάρια πού κυνηγᾷ μακρὰν ἀπὸ τὴν κατοικίαν του. Ὅπου τὰ ἔλκυσθρα δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν, φορτῶνει τοὺς σκύλλους, ὅπως ἡμεῖς τὰ φορητὰ ζῷα.

Ἔθιμα. Πολλὰ παιγνίδια κάμνουν τὰ κορίτσια καὶ τὰ ἀγόρια τῆς κοῦας αὐτῆς φυλῆς. Παίζουν εἰς τὰ χιόνια, γλιστροῦν εἰς τοὺς πάγους καὶ κατασκευάζουν μικρὰ ἔλκυσθρα καὶ καλύβας. Πολλὰ παιδιὰ σκαλίζουν ὄραια παιγνίδια καὶ ζῷα ἐπάνω εἰς χαυλιόδοντας θαλασσίων ἵππων.

καθώς φώκιες, ἄρκτους, ψάρια, ἔλκυθρα, μονόξυλα κτλ. Ὅλα αὐτὰ εἰς ἡμᾶς φαίνονται παράξενα, ἐν τούτοις βλέπομεν ὅτι ὁ Ἑσκιμῶς μεταχειρίζεται εἰς τὴν ζωὴν του ὅ,τι τοῦ δίδει ἡ γῆ, τὸ περιβάλλον του.

Πολλὰς φορὰς πεινᾷ πολὺ καὶ εὐχαριστεῖται νὰ φάγη ὅ,τι εὕρη εἰς τὴν ξηρὰν ἢ εἰς τὴν θάλασσαν. Κρυώνει πολὺ, ἐν τούτοις μένει εὐχαριστημένος εἰς τὴν δερματίνην ἐνδυμασίαν του ἢ κτίζει μίαν καλύβαν ἀπὸ ὄγκους χιόνος καὶ πάγου, ὅπου εὐρίσκει ζέστην. Δὲν ἔχει δένδρα, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὄπλα του εἶναι ἀπὸ ὀστᾶ καὶ διὰ καύσιμον ὕλην μεταχειρίζεται τὸ λίπος τῆς φαλαίνης καὶ τῆς φώκιας. Ὁ Ἑσκιμῶς ἀλλάσσει συχνὰ θέσιν κατοικίας καὶ δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ κατοικῇ μὲ πολλοὺς γείτονας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εὐρίσκη τροφὴν καὶ νὰ μὴ ὀλιγοστεύῃ ταχέως τὸ κυνήγι. Ὅλη ἡ ζωὴ του εἶναι μίᾳ προσπάθειᾳ πῶς νὰ μαζεύῃ τροφὴν καὶ πῶς νὰ διατηρῇ τὴν θερμότητά του ἐπάνω εἰς τὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγους ποῦ ζῇ.

ΤΟ ΜΕΞΙΚΟΝ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.—Ὅρια.—Τὸ Μεξικὸν εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ., τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου πρὸς Α., τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν πρὸς Β. καὶ τῆς Γουατεμάλας πρὸς Νότον.

Ἔδαφος.—Ὅλη ἡ χώρα εἶναι μίᾳ ὀροσειρᾷ ποῦ χωρίζεται εἰς Ἐνατολικὴν καὶ Δυτικὴν, ὕψους 4—5 χιλ. μέτρων, μὲ πολλὰς κορυφὰς ἠφαιστειογενεῖς καὶ χαράδρας, εἰς τὰς ὁποίας ρέουν μικροὶ καὶ γραφικοὶ ποταμοί. Ἀνάμεσα εἶναι ὠραιοτάτη κοιλάς τοῦ Μεξικικοῦ μὲ πολλὰς ἀβαθεῖς λίμνας, μερικαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκονται εἰς ἄρκετὸν ὕψος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ *Μεξικὸν* μὲ 615.000 κατ., κτισμένον πλησίον εἰς τὰς λίμνας εἰς ἐλῶδες μέρος καὶ σπουδαῖον κέντρον ἐμπορικὸν τῆς Δημοκρατίας.

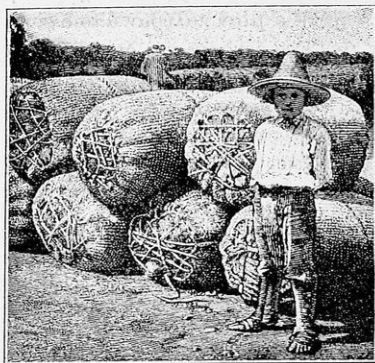
Ἡ ζωὴ τοῦ Μεξικικοῦ

Κλίμα.—Αἱ παραλίας τοῦ Μεξικικοῦ εἶναι θερμαί, ὕγραὶ καὶ νοσηραί. Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Μεξικικοῦ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον μὲ πολλὰς βροχὰς καὶ εἰς τὰ ὀρεινότερα μέρη ψυχρόν.

Προϊόντα.—Παράγεται εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Μεξικικοῦ ἀραβόσιτος (ἄροτος τῶν Μεξικανῶν), σίτος, ρύζι, πατάτες, βανάναι, πορτοκάλια καὶ πολλὰ φρούτα. Ἐπίσης ἔχει καὶ μεγάλην κτηνοτροφίαν ἀπὸ βόδια, ἵπ-

πους, πρόβατα πὸν βόσκουν εἰς τὰ κοιλάδας. Εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη καλλιεργεῖται καφές, κακάον καὶ πιπέρι, τὰ ὁποῖα δίδουν μεγάλον πλοῦτον.

Ὅρνικιά. Τὸ Μεξικὸν εἶναι ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀργύρου καὶ δευτέρα εἰς τὴν παραγωγὴν πετρελαίου καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν.

Εἰς τὸ Μεξικὸν πιπέρι ἔτοιμον πρὸς φόρτωσιν

Πληθυσμός.— 14.000.000 κ.

Συγκοινωνία.— Μικρὸν δίκτυον σιδηροδρομικὸν συνδέει τὴν πρωτεύουσαν μὲ τὴν παραλίαν.

Θρησκεία.—Καθολικὴ.

Πολίτευμα.—Δημοκρατία.

Λαός.—Οἱ Μεξικανοὶ εἶναι Ἴνδοι καὶ λευκοὶ (Ἴσπανοί). Ἄλλοτε ἡ Ἰσπανία κατεῖχε τὸ Μεξικόν, τὸ ὁποῖον μὲ ἐπανάστασιν ἠλευθερώθη. Εἰς τὸ Μεξικὸν συχνὰ γίνονται κινήματα καὶ ἐπαναστάσεις. Στρατηγοὶ καὶ ἀρχηγοὶ κομμάτων φονεύονται, διὰ νὰ ἐπικρατήσουν αἱ ἀντίθετοι μερίδες.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ ἀργύρου.

II. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

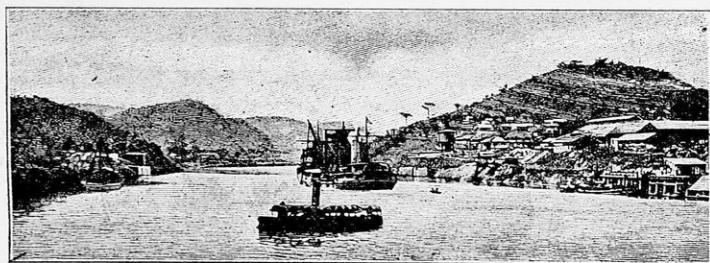
Νοτιανατολικῶς τοῦ Μεξικοῦ εἶναι 5 μικραὶ δημοκρατίαι καὶ τὸ Ἀγγλικὸν τμήμα τῆς **Ὀνδούρας**. Αἱ δημοκρατίαι εἶναι : ἡ **Γουατεμάλα**, τὸ **Σαλβατόρ**, ἡ **Νικαράγουα**, ἡ **Κοσταρῖκα** καὶ ἡ τοῦ **Παναμᾶ** μὲ κλίμα θερμὸν καὶ ἀνθυγιεινόν. Ὅλαι αὐταὶ αἱ μικραὶ χῶραι εὐρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ παράγουν τὰ ἴδια προϊόντα τοῦ Μεξικοῦ, πρὸ παντὸς ὅμως μπανάνες. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 5 ἐκ., ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἴνδοι καὶ ὀλίγοι Ἴσπανοί.

Η ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ

Τὸν Ἴσθμὸν τοῦ Παναμᾶ ἀνέλαβε νὰ κατασκευάσῃ κατ' ἀρχὰς Γαλλικὴ εἰταιρεία, ἡ ὁποία τὸ ἐγκατέλιπε, διότι ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὸν κίτρινον πυρετὸν ἀπέθνησκον οἱ ἐργάται, ἐξ ἄλλου ὑπῆρχε μεγάλη διαφορὰ παλιροῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ὥστε δὲν θὰ ἤμπο-

ροῦσαν νὰ διέρχωνται τὰ πλοῖα. Κατόπιν ἀνέλαβε τὸ ἔργον Ἀμερικανικὴ ἔταιρεία, ἡ ὁποία κατώρθωσε νὰ ἐξυγιάνῃ ὅσον ἦτο δυνατόν μετὰ προφυλακτικὰ μέτρα τὸ μέρος, καὶ ἀντὶ τῆς κατ' εὐθείαν ἐκσκαφῆς, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς παλιοροίας, ἔκαμε κλιμακωτὰς δεξαμενὰς μετὰ ὑδροφράγματα. Τὸ ἔργον ἐτελείωσε τὸ 1914 καὶ ἡ ὑδατίνη ὁδὸς ἔχει μῆκος 81.300 μ. καὶ πλάτος 91 μέτρα.

Πῶς γίνεται ἡ διόδος. Εἰς τὸ κέντρον ὑπάρχει λίμνη τεχνητὴ ποῦ εἶναι κατὰ 24 μ. ὑψηλότερα ἀπὸ τοὺς ὠκεανούς. Ἀπὸ τὰ δύο πλευρὰ πρὸς τὰ μέρη τῶν ὠκεανῶν εἶναι αἱ κλιμακωταὶ δεξαμεναί, τρεῖς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ δύο πρὸς τὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανόν, αἱ ὁποῖαι σιγὰ-σιγὰ κατεβάζουν τὸ ὕψος αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὠκεανῶν. Ὅταν θέλῃ ἀπὸ τὴν λίμνην νὰ κατέλθῃ ἓνα πλοῖον, τότε ἡ πλησίον δεξαμενὴ, εἰς

Τὸ κανάλι τοῦ Παναμᾶ μετὰ ἓνα ὥρατον χωρίον

τὴν ὁποίαν σύρεται μετὰ ἠλεκτρικὰ ὄχηματα, ἀδειάζει σιγὰ-σιγὰ τὸ ὕδωρ καὶ ἔτσι εὐρίσκεται εἰς χαμηλότεραν ἐπιφάνειαν τὸ πλοῖον, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του, ὅποτε συναντᾷ ἄλλην δεξαμενὴν, εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται τὸ ἴδιον, μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὠκεανοῦ. Ὅταν πρόκειται νὰ ἀνέλθῃ, τότε γεμίζει νερὸ ἀπὸ κάτω ἡ δεξαμενὴ καὶ τὸ πλοῖον ἀνέρχεται. Μόλις φθάσῃ εἰς τὴν ὑψηλότεραν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος προχωρεῖ καὶ συναντᾷ ἄλλην δεξαμενὴν, εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται τὸ ἴδιον μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος τῆς λίμνης. Αἱ δεξαμεναὶ εἶναι δίδυμοι, μία διὰ νὰ ἀνέρχεται καὶ μία διὰ νὰ κατέρχεται τὸ πλοῖον. Τὴν ἡμέραν διέρχονται 20—25 πλοῖα τὸν Παναμᾶν καὶ πληρώνει τὸ κάθε πλοῖον ἓνα δολλάριον τὸν τόννον. Τὸ πέρασμα τῆς διώρυγος διαρκεῖ 7—9 ὥρας, καὶ βλέπει κανεὶς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ νὰ βλαστάνουν ζωηρὰ καὶ γρήγορα τὰ μεγάλα δένδρα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν θερμότητα καὶ ὑγρασίαν μεγαλώνουν σὰν νὰ θέλουν νὰ κλείσουν τὸν δρόμον ποῦ ἀνοίξεν ὁ ἄνθρωπος καὶ τοὺς ἐχάλασε τὴν ἡσυχίαν. Ἡ ὑπηρεσία τῆς διώρυγος

καθαρίζει καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τὰ δένδρα. Εἰς τὸ κέντρον τῆς λίμνης καὶ εἰς μικρὰν νῆσον διατηροῦνται ἄγρια θηρία καὶ αὐξάνουν διὰ τὰ ἐφοδιάζονται οἱ ζωολογικοὶ κῆποι τῆς Ἀμερικῆς.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Τί γνωρίζεις διὰ τὰς παραλίας τοῦ Μεξικοῦ; Εἰς ποίαν ζώνην εὐρίσκεται τὸ Μεξικόν; Διατὶ πολὺ μέρος αὐτοῦ ἐνῶ εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην εἶναι δροσερόν; Ὄνόμασε προϊόντα τοῦ Μεξικοῦ. Τί γνωρίζεις διὰ τὰ μεταλλεῖα του; Ποῖον μέρος τῆς Κ. Ἀμερικῆς ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν; Εἰς ποίαν ζώνην εἶναι αἱ μικραὶ δημοκρατίαι; Τί γνωρίζεις περὶ τῶν κατοίκων καὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν;

III. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Παρατηρήσατε τὴν θέσιν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τοὺς ὠκεανοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποίους βρέχεται, τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος καὶ εἰς ποίας ζώνας εὐρίσκεται.

Ἐκτασις.—17.500.000 □ χλμ.

Σχήμα.—Τριγωνικόν.

Πληθυσμός.—30.000.000 κατ.

Ἔδαφος.—Εἰς τὸν ἀνάγλυφον χάρτην τῆς Ν. Ἀμερικῆς διακρίνομεν μίαν ὄροσειράν ἀπὸ Β. πρὸς Ν., συνέχειαν τῶν Βραχωδῶν, ἣ ὁποία λέγεται ἐδῶ *Κορδιλλέραι τῶν Ἀνδεων*, ὕψους εἰς διάφορα μέρη 6—7 χ.μ. Πρὸς Ἀνατολὰς ἐπίσης διακρίνομεν τὰ *Βραξιλιανὰ* χαμηλὰ ὄρη. Ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ τὰ ὄρη ἀπλώνονται μεγάλαι καὶ εὐφοροὶ πεδιάδες, τὰς ὁποίας ποτίζουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοί, καθὼς δὲ *Ἀμαζόνιος*, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου, ποὺ φαίνεται σὰν μία θάλασσα ἀφοῦ ἀπὸ τὸ μέσον δὲν διακρίνονται αἱ ὄχθαι του, ὁ *Δαπλάτας*, ἐπίσης μεγάλος ποταμὸς, ὁ *Ὁρενόκος* πρὸς Β. μικρότερος, καὶ ἄλλοι.

Παράλια.—Τὰ παράλια τῆς Ν. Ἀμερικῆς δὲν ἔχουν μεγάλους κόλπους, μόνον εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν ὅπου σχηματίζονται κόλποι. Πρὸς Ν. εὐρίσκομεν τὸ ἀκρωτήριον *Χόρν*, πρὸς Α. τὸ τοῦ *Ἄγ. Ρόκου*, καὶ πρὸς Δ. τὸ *Λευκόν*.

Λαοί.—Οἱ ἰθαγενεῖς εἶναι *Νέγροι* καὶ *Ἰνδοί*. Οἱ λευκοὶ *Ἰσπανοί*, *Πορτογάλοι* καὶ διάφοροι Εὐρωπαῖοι.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν

Κλίμα. — Εἰς τὸν χάρτην βλέπομεν ὅτι τὸ $\frac{1}{4}$ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι εἰς τὴν Ν. εὐκρατον ζώνην καὶ τὰ $\frac{3}{4}$ εἰς τὴν διακεκαυμένην. Τὰ

*Ανάγλυφος χάρτης τῆς Ν. Ἀμερικῆς

μέρη ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην ἔχουν κλίμα τροπικόν, διότι πνέουν θερμοὶ καὶ ὑγροὶ ὠκεάνειοι ἀνατολικοὶ ἄνεμοι. Τὰ πολικὰ θαλασσινὰ ρεύματα καὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καθὼς καὶ τὰ μεγάλα δάση, ὀλιγοστεύουν τὴν μεγάλην θερμότητα. Αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι, ἢ ὑγρασία

διαρκής και ἡ βλάστησις τεραστία. Μία πολιτεία, ἡ **Κούϊον**, ἐπάνω εἰς τὸν Ἰσημερινὸν εἰς ὕψος 2.700 μέτρων, ἔχει πολὺ περιεργον κλίμα. Ὅλοι

Χάρτης τῶν φυτῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

αἱ ἡμέραι εἶναι ὅμοιαι καὶ καθὲ μία ἔχει καὶ τὰς 3 ἐποχάς, ἀνοιξιν, θέρος, φθινόπωρον. Ὁ Σεπτέμβριος εἶναι ὁ θερμότερος μὴν ἐκεῖ.

Φυτά.—Εἰς τὸν χάρτην τῶν φυτῶν παρατηροῦμεν τὰ φυτὰ τῆς Ν.

Ἡ Ἀμερικῆς καὶ βλέπομεν ὅτι εἰς κάθε ζώνην εὐδοκίμοῦν τὰ ἴδια φυτὰ ποὺ εὐθροῦμεν εἰς τὴν Β. Ἀμερικῆν. Εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἀμαζονίου καὶ τοῦ Λαπλάτα εὐρίσκομεν τὰ διάφορα σιτηρὰ καὶ τὸ χόρτον. Τὰ δάση εἶναι

Χάρτης τῶν ζώων τῆς Ν. Ἀμερικῆς

ἀπέραντα καὶ ἀπάτητα, ὅπου γίνονται φυτὰ τῶν τροπικῶν χωρῶν, καθὼς καὶ τῶν εὐκρατῶν.

Ζῶα.—Εἰς τὸν χάρτην τῶν ζώων διακρίνομεν τὴν περιοχὴν ὅπου

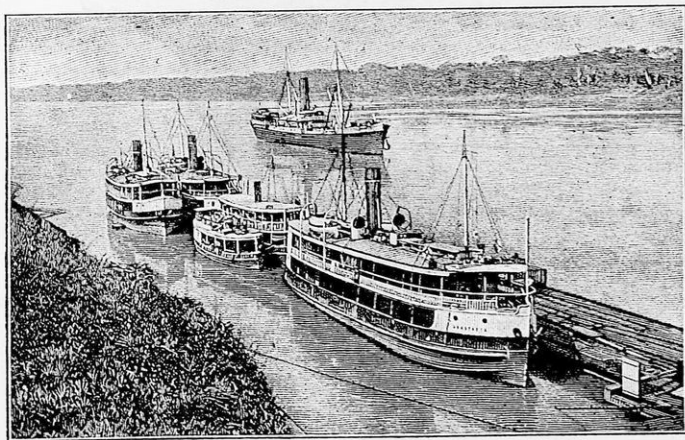
ζῆ κάθε εἶδος. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἑκατομύρια βοδιῶν, προβάτων, ἵππων κτλ. ζοῦν ἐδῶ καὶ δύο χρήσιμα ζῶα, τὰ ὁποῖα δὲν συναντῶμεν εἰς ἄλλα μέρη: ἡ **λάμα** καὶ ἡ **αἰγοκάμηλος**. Εἶναι ζῶα φορητὰ τῆς Ν. Ἀμερικῆς μεγάλης ἀντοχῆς, πού ἀπὸ τὰ μαλλιά των κάμνουν σάλια, κουβέρτες καὶ διάφορα ὑφάσματα κτλ. Τὸ ὄρνιο τῆς Ν. Ἀμερικῆς εἶναι τὸ μεγαλύτερον πτηνὸν πού πετᾷ. Πρὸς Ν. εὐρίσκεται καὶ ἓνα εἶδος τεραστίας στρουθοκαμήλου. Ὁ λέων καὶ ἡ τίγρις ζοῦν εἰς τὰ δάση τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ὅπου ζοῦν καὶ πολλοὶ πίθηκοι καὶ ἀναρίθμητοι παπαγάλοι.

Κράτη.—Εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν ὑπάρχουν 10 ἀνεξάρτητοι δημοκρατίαι καὶ τρεῖς ἀποικίαι εὐρωπαϊκαί.

Α΄. ΝΟΤΙΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΚΡΑΤΗ Η ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Παρατηρήσεις εἰς τὸν χάρτην

Θέσις.—Ἐδαφος.—Ἡ Βραζιλία συνορεύει πρὸς Β. μετὴν **Γουιάναν**, **Βενεζουέλαν** καὶ τὴν **Κολομβίαν**, πρὸς Α. μετὸν **Ἀτλαντικὸν**

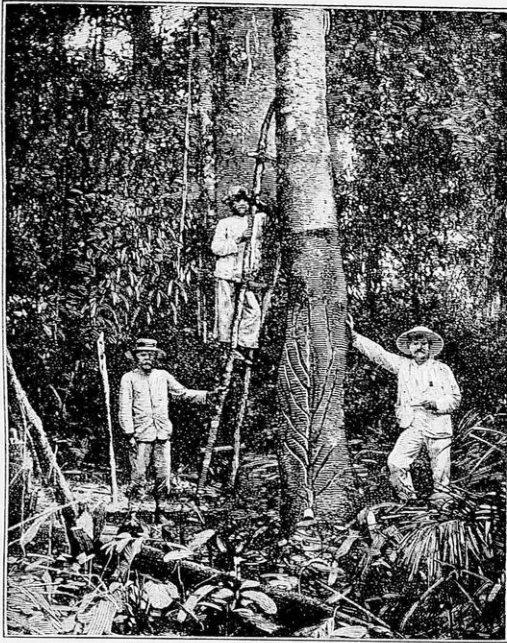

Πλοῖα 2.500 μέτρα πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμαζονίου φερτῶνουν κόμμι

ἄκεανόν, πρὸς Ν. μετὴν **Οὐραγουάην** καὶ πρὸς Δ. μετὴν **Ἀργεντινήν**, τὴν **Παραγουάην**, τὴν **Βολιβίαν**, τὸ **Περού** καὶ τὴν **Κολομβίαν**.

Ἐδῶ διακρίνομεν τὸ **Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον** πού χωρίζει τοὺς δύο

ποταμούς και σχηματίζει δύο μεγάλας πεδιάδας, μίαν τοῦ **Ἀμαζονίου** καὶ ἄλλην τοῦ **Λαπλάτα**, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχῆμα χωνίου καὶ στενεύουν εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν. Ὁ Ἀμαζόνιος εἶναι ὁ μεγαλύτερος εἰς ὄγκον ὕδατος ποταμὸς (χύνει 120.000 κυβικά μῆτρα κατὰ δευτερόλεπτον).

Πῶς μαζεύουν τὸν γαλακτώδη χυμὸν, τὸ ἐλαστικὸν κόμμι, εἰς τὴν Βραζιλίαν

Αἱ πηγαὶ τοῦ δέν ἔχουν ἀκόμη ἐξερευνηθῆ καὶ χύνεται μὲ ἓνα μεγάλο δέλτα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν μὲ ὄρμην ποῦ διακρίνεται εἰς βᾶθος 300 χλμ. μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιον μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τὰ νερά τοῦ μαζεύονται εἰς τὴν κοίτην, τοὺς ἄλλους ὅμως μῆνας διαρκῶς πλημμυρίζει καὶ τότε δλόκληρα δάση μεταβάλλονται εἰς μίαν στιγμὴν εἰς λίμνας.

Ἔκτασις.—8.817.000 □ χλμ.

Πληθυσμὸς.—31.235.000 κατ.

Πόλεις.—Τὸ **Ριον-Ἰανέιρον** πρωτεύουσα μὲ 1.200.000 κατ. καὶ πολλοὶ ἄλλοι λιμένες.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Βραζιλίαν

Κλίμα.—Ἡ πεδιάς τοῦ Ἀμαζονίου εἶναι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ ἔχει σταθερὰν θερμοκρασίαν, ἡ ὁποία μειριάζεται ἀπὸ τὰ πολλὰ νερά, τὰ δάση καὶ τὸ πολικὸν Ἀνατολικὸν κῆμα. Τὸ Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον πλησίον τοῦ Ἀγ. Ρόκου εἶναι σὰν ἔρημος, ὅπου πολλὰς φορὰς τὰ ζῶα ἀποθνήσκουν ἀπὸ ἔλλειψιν νεροῦ. Τὸ νότιον ἔχει κλίμα εὐκρατον.

Προϊόντα.—Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀμαζονίου, ἰδίως τὴν Δ., ὑπάρχουν μεγάλα δάση, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τὸ **Σέλβα**. Πλησίον τῶν ποταμῶν καὶ παντοῦ ὑπάρχουν δένδρα πανύψηλα διαφόρων εἰδῶν. Ἐδῶ ἀφθονοῦν αἱ κασταναὶ καὶ αἱ **εἰβέας** (ἐλαστικὸν κόμμι). Εἰς τὸ δάσος δὲν δύνασαι νὰ περιπατήσῃς, ἐκτὸς ἂν ἀκολουθήσῃς κανένα δρομίσκον ποῦ σηματίζειται ἀπὸ τὸ παραμέρισμα τῶν κλάδων, ποῦ κάμνουν τὰ μεγάλα θηρία ὅταν διαβαίνουν. Οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων εἶναι πολὺ μεγάλοι. Ἡ Βραζιλία ἔχει τὰ μεγαλύτερα δάση τοῦ κόσμου καὶ ἐξάγει ἄφθονον καουτσούκ καὶ ἐλαστικὸν κόμμι.

Σπουδαῖα προϊόντα εἶναι ὁ καφές, τὸ βαμβάκι, ὁ καπνός, τὸ σακχαροκάλαμον, τὸ κακάον, τὸ ρύζι κλπ. Ὁ καφές ποῦ ἐξάγεται ἀπὸ τὴν Βραζιλίαν εἶναι τὰ $\frac{1}{5}$ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ἡ βιομηχανία ὕστερεῖ εἰς τὴν Βραζιλίαν παρ' ὅλον τὸν πλοῦτον ποῦ ἔχει, διότι ἐπειδὴ δὲν ἔχει πυκνὴν συγκοινωνίαν, δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ μεταφορὰ τῆς πρώτης ὕλης εἰς τὰ ἐργοστάσια.

Θρησκεία.—Οἱ ἰθαγενεῖς εἶναι εἰδωλολάτραι. Οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι καθολικοί.

Πολίτευμα. — Ἔχει δημοσπονδιακὸν πολίτευμα ἀπὸ 20 πολιτείας (Ἡνωμένα Πολιτεῖα τῆς Βραζιλίας).

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα. — Ἡ χώρα τοῦ καφέ καὶ τῶν δασῶν.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Διατὶ ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς Βραζιλίας εἶναι δροσερά; Ὀνόμασε μερικὰ προϊόντα τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀμαζονίου. Τί γνωρίζεις διὰ τὰ δάση; Διὰ τὰ δένδρα; Διὰ τὰ ζῶα; Τὰς εἰβέας; Ποῖα προϊόντα τῆς Βραζιλίας ἔχομεν ἡμεῖς εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς πατρίδος μας;

Η ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Πληθυσμός. — 1.500.000 κατ.

Είναι μεσόγειος χώρα εις την πεδιάδα του Λαπλάτα και παράγει βαμβάκι, ζάχαριν, δέρματα και κτηνοτροφικά προϊόντα.

Πολίτευμα. — Δημοκρατία.

Η ΟΥΡΑΓΟΥΑΗ

Πληθυσμός. — 1.500.000 κατ.

Εις τὰς ἐκβολὰς του Λαπλάτα με μεγάλην κτηνοτροφίαν, ἢ ὁποία εἶναι καὶ ἡ ζωὴ τῆς χώρας.

Πολίτευμα. — Δημοκρατία

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Παρατηρήσεις εις τὸν χάρτην—Ζωὴ τῆς χώρας

Ἐκτασις. — 2.798.000 □ χλμ.

Πληθυσμός. — 10.087.000 κατ.

Ἡ Ἀργεντινὴ συνορεύει πρὸς Β. μετὴν *Βολιβίαν*, *Παραγουάνην* καὶ *Οὐραγουάνην*, πρὸς Α. καὶ Ν. μετὸν *Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν* καὶ πρὸς Δ. μετὴν *Χιλήν*.

Ἐδαφος - ὕδατα. — Τὸ Δυτικὸν μέρος τῆς Ἀργεντινῆς εἶναι ὄρεινόν, ἐνῶ εἰς τὸ ΒΑ. ὑπάρχει εὐφορωτάτη πεδιάς, τὴν ὁποίαν διασχίζει ὁ ποταμὸς *Λαπλάτα*. Ἡ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παραλία σχηματίζει μεγάλους κόλπους μετὰ καλοὺς λιμένας.

Κλίμα. — Τὸ Β. μέρος ἔχει κλίμα τροπικόν, τὸ δὲ Ν. εὐκρατον καὶ ὄρεινόν. Τὸ νοτιώτατον ἄκρον, ἢ *Παταγονία* καὶ ἡ *Γῆ τοῦ Πυρός*, ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ πολὺ ψυχρόν.

Προϊόντα. — Βόες, πρόβατα καὶ δημητριακά, ἰδίως σιτάρι.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Βουένος - Ἀϊρες* με 1.600.000 κατ., πόλις κτισμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λαπλάτα. Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἀπὸ ἐδῶ ἐνεργεῖται τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀργεντινῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὸ περισσότερον ἔρχεται εἰς τὴν Εὐρώπην.

Θρησκεία. — Καθολικὴ.

Λαός. — Τὸ πρὸς Β. μέρος τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας εἶναι πο-

λιτισμένον, ἐνῶ τοῦναντίον ἡ **Παιαγονία** καὶ ἡ **Γῆ τοῦ Πυρῶς** κατοικοῦνται ἀπὸ ἀγρίους Ἰνδούς, πού εἶναι ἀπολίτιστοι. Αὐτοὶ ζοῦν μέσα εἰς καλύβας καί, ὅπως κάθε ἀγρία φυλή, κυριωτέραν ἀσχολίαν ἔχουν τὸ ψάρευμα καὶ τὸ κυνήγι, μὲ ἓνα ὄπλον πολὺ παράξενον καὶ μὲ τοὺς ἵππους πού τοὺς τρέφουν ἐπίτηδες. Ἐδῶ ὑπάρχει μεγάλη ὕγρασία καὶ διὰ τοῦτο ὄρισμένα φυτὰ εὐδοκιμοῦν.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Ἡ χώρα τῶν κρεάτων καὶ τῶν σιτηρῶν.

Β'. ΔΥΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Η ΧΙΛΗ

Ἔκτασις.— 759.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.— 4.287.000 κατ.

Θέσις.—**Ἐδαφος.**—Ἡ Χιλὴ συνορεύει πρὸς Α. μὲ τὴν Ἀργεντινὴν, πρὸς Δ. μὲ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεονὸν καὶ πρὸς Β. μὲ τὴν Βολιβίαν καὶ τὸ Περού καὶ ἔχει σχῆμα φιδιοῦ.

Τὸ ἔδαφος τῆς Χιλῆς εἶναι ὄρεινόν καὶ διασχίζεται ἀπὸ τὰς **Κορδιλιέρας**. Πρὸς Β. παρατηροῦνται πεδιάδες ξηραὶ καὶ ἄγονοι ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη, αἱ ὅποια σχεδὸν δὲν κατοικοῦνται. Εἰς τὸ μέσον εἶναι εὐφοροτάτη πεδιάς, ὅπου γίνεται μεγάλη καλλιέργεια. Ἀπ' ἐδῶ ἐξάγεται ὁ καλύτερος οἶνος τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ Ν. μέρος φθάνει μέχρι τοῦ Πορθμοῦ τοῦ **Μαγελάνου**. Εἰς αὐτὸ εὐρίσκονται τὰ ὠραιότερα παρθένα δάση μὲ ἀειθαλῆ δένδρα παντὸς εἴδους.

Κλίμα.—Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινόν.

Προϊόντα.—Σιτηρά, ὄσπρια, πατάτες καὶ οἶνος. Κυριώτερα ὅμως εἶναι τὰ μεταλλεύματα καὶ πρὸ παντὸς τὸ **νίτρον**.

Εἰς τὴν πατρίδα μας ἀγοράζομεν νίτρον ἀπὸ τὴν Χιλὴν καὶ στέλλομεν ἐκεῖ ἐλιές καὶ λάδι.

Πολίτευμα.—Δημοκρατία.

Θρησκεία.—Καθολική.

Χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα.—Ἡ χώρα τοῦ νίτρον καὶ τοῦ οἴνου.

Η ΒΟΛΙΒΙΑ

Ἔκτασις.—1.590.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—2.890.000 κατ.

Ἔδαφος - Ὑδατα.—Ἡ Βολιβία ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο περιοχάς, τὴν *ὄρεινὴν τῶν Ἄνδεων* καὶ τὴν *πεδιάδα*. Ποταμοὺς ἔχει πολλοὺς, καθὼς καὶ τὴν λίμνην *Τιτικάκα* (ἐκτάσεως 8.500 □ χλμ.).

Κλίμα.—Ἐχει κλίμα τροπικόν, ἐν τούτοις εἰς τὰ ὄρεινά μέρη αἱ κορυφαὶ εἶναι χιονισμένα. Ὁ οὐρανὸς εἶναι πάντοτε αἶθριος καὶ αἱ νύκτες ψυχραί. Εἰς τὸ Ν. πάλιν μέρος καὶ εἰς τὸ Α., τὸ πεδινόν, ἡ ξηρασία εἶναι μεγάλη κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐνῶ τὸ θέρος εἶναι πολὺ θερμόν.

Προϊόντα.—Κυριώτερα προϊόντα εἶναι δημητριακά, πατάτες, ρύζι, καφές, κακάον, καπνός, βαμβάκι καὶ καουτσούκ.

Πολίτευμα.—Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Λά-Πάθ.

Λαός.—Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἴνδοι ἰθαγενεῖς καὶ λευκοί, πρὸ παντὸς Ἴσπανοὶ ποὺ ὀμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν καὶ ἔχουν ἐπίσημον θρησκείαν τὴν καθολικὴν.

Τὸ καζαόδενδρον

ΤΟ ΠΕΡΟΥ

Ἔκτασις.—1.500.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—4.600.000 κατ.

Ἔδαφος - Προϊόντα.—Τὸ Περού εἶναι χώρα ὄρεινὴ καὶ εὐρίσκειται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Κυριώτερα προϊόντα εἶναι χουσός, ἄργυρος, κτηνοτροφικὰ καὶ νίτρον.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΥ

Ἔκτασις.—350.000 □ χλμ. **Πληθυσμός.**—1.500.000 κατ.

Κλίμα τροπικόν. **Προϊόντα** τροπικά.

Νέα Γεωγραφία, Ν. Παπασπύρου

Γ'. ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ
Η ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Ἐκτασίς.—1.020.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.—244.000 κατ.

Ἔδαφος.—Τὸ ΒΔ. καὶ ΒΑ. τμήμα εἶναι ὄρεινόν, ἐνῶ τὸ ΝΑ. πεδιάς. Κυριώτερος ποταμὸς εἶναι ὁ Ὄρενόκος.

Κλίμα.—Τὰ πεδινὰ μέρη εἶναι θερμὰ καὶ ἀνθυγιεινά, διότι μαστίζονται ἀπὸ διαφόρους νόσους, ἐνῶ ὅσα μέρη εὐρίσκονται εἰς ὕψος 500 μ. καὶ ἄνω εἶναι ὑγιεινὰ μὲ κλίμα εὐκρατον, ἂν καὶ εὐρίσκεται εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Προϊόντα.—Ἡ Βενεζουέλα ἐξάγει πολὺ πετρέλαιον, καθὼς καὶ χρυσόν, ἄργυρον καὶ ἄλλα μεταλλεύματα. Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ὄρενόκου καλλιερгоῦνται καφές, κακάον, σακχαροκάλαμον, βαμβάκι καὶ ὀλίγα δημητριακὰ καὶ ὄσπρια. Ἐπίσης ἀνεπτυγμένη εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία. Χιλιάδες ἵππων, προβάτων, αἰγῶν, βοῶν καὶ χοίρων βόσκουν εἰς τὰς ὄρεινὰς κοιλάδας.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Καράκα.

Θρησκεία.—Καθολική.

Πολίτευμα.—Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία.

Η ΚΟΛΟΜΒΙΑ

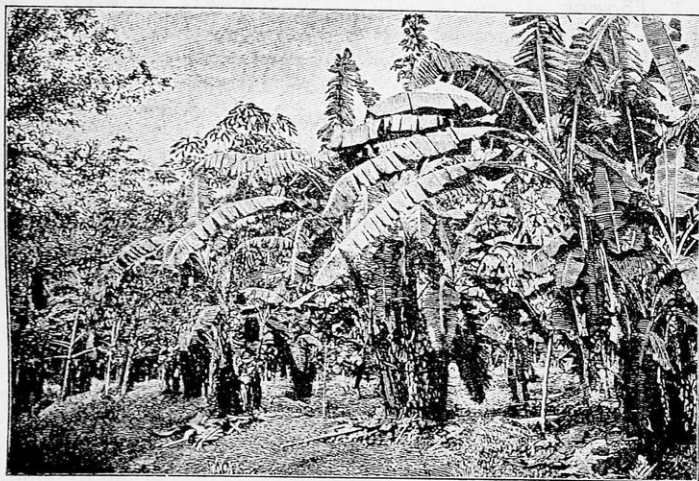
Ἐκτασίς.—1.201.800 □ χλμ.

Πληθυσμός.—7.922.990 κατ.

Ἔδαφος.—Ἡ Κολομβία εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ βρέχεται καὶ ἀπὸ τοὺς δύο ὠκεανούς. Εἰς τὸ Δ. μέρος αἱ Κορδιλλιέραι ἀρχίζουσιν μὲ τρεῖς παραλλήλους ὄροσειράς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεσαία εἶναι ἡ ὑψηλότερα. Αἱ ὄροσειραι αὗται σχηματίζουν δύο κοιλάδας ποῦ εἶναι πολὺ εὐφοροὶ καὶ ποτίζονται ἀπὸ μικροὺς ποταμούς. Τὸ ΝΑ. τμήμα πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμαζονίου καὶ Ὄρενόκου εἶναι στέππαι.

Κλίμα.—Τὸ πεδινόν, αἱ στέππαι, ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ ἀνθυγιεινὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἐνῶ αἱ κοιλάδες τῶν ὄροπεδίων ἔχουν κλίμα εὐκρατον.

Προϊόντα. — Καλλιεργούνται σιτηρά, όσπρια, καφέ, βανάνες, σακχαροκάλαμον, κακάον, αραβόσιτος και λαχανικά. Ἡ Κολομβία μετὰ τὴν Βραζιλίαν εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ καφέ, ἡ συγκομιδὴ τοῦ ὁποίου εἰς μὲν τὰς βορείους ἐπαρχίας γίνεται τὸν Δεκέμβριον, ἐνῶ εἰς τὰς νοτίους τὸν Μάϊον. Ἐπίσης ἡ Κολομβία εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν βανάνας καὶ ἐξάγει κτηνο-

Βανανέαι

τροφικὰ καὶ δασικὰ εἶδη ἄφθονα. Ἀπὸ τὰ ὀρυκτὰ ἐξάγεται ὁ χρυσὸς καὶ ὁ περισσότερος σιμάραγδος τοῦ κόσμου, πὸν ἐξοδεύεται εἰς τὴν Γαλλίαν.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Μπογκότα** μὲ 150.000 κατ.

Θρησκεία.— Καθολική.

Λαός.—Οἱ κάτοικοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ Ἰσπανούς, πὸν ἐγκατεστάθησαν ὡς ἄποικοι, ἀπὸ Ἀφρικανούς, τοὺς ὁποίους ἔφεραν δούλους οἱ Ἰσπανοί, καὶ ἀπὸ ἐντολίους ξουθροδέρμονες Ἰνδούς.

Δ'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Η ΓΟΥΪΑΝΑ

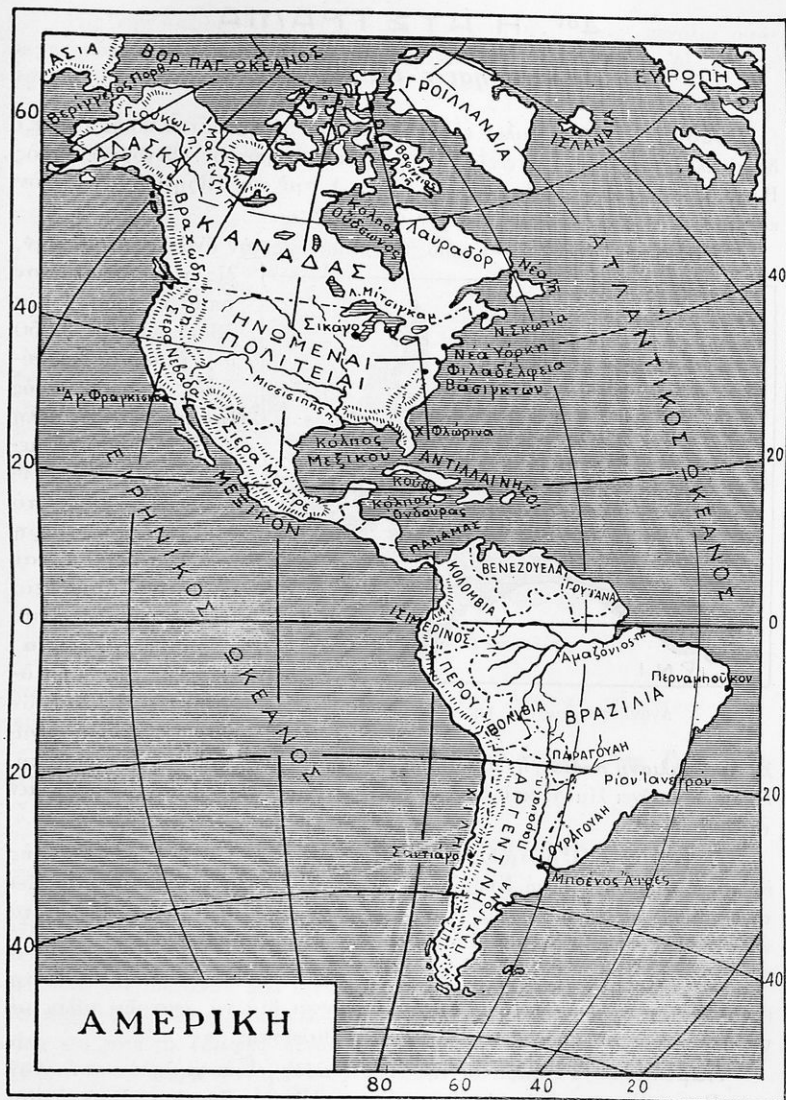
Ἔκτασις.— 1.800.000 □ χλμ.

Πληθυσμός.— 500.000 κατ. περίπου.

Τὸ ἔδαφος εἰς τὴν παραλίαν εἶναι χαμηλόν, εἰς δὲ τὸ Ν. μέρος ὑπάρχον διάφοροι ὄροσειραὶ μικραί. Ἡ Γουϊάνα ἔχει κλίμα τροπικὸν καὶ προϊόντα ἐπίσης τροπικά: ζάχαριν, καφέ, κακάον, διαμάντι, ρύζι, χρουσὸν κλπ., καὶ εἶναι κτήσεις τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὀλλανδίας, αἱ ὁποῖαι κατέχουν καὶ διοικοῦν ἀπὸ ἓνα τμήμα.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.— Τί γνωρίζεις διὰ τὴν Βολιβίαν; Ὀνόμασε τὰ κύρια προϊόντα τῆς. Τί γνωρίζεις διὰ τὴν Χιλήν; Εἰς ποίαν ζώνην εὐρίσκεται; Ποῖον τὸ γνωστὸν προϊόν τῆς; Ὀνόμασε τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Κολομβίας. Ποῦ εὐρίσκεται ἡ Ἀργεντινὴ Δημοκρατία; Ὀνόμασε προϊόντα τῆς. Ποῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσά τῆς; Πόσον μεγάλη εἶναι; Διατὶ ἡ ἔξαγωγή κρεάτων, μαλλίων καὶ σιτηρῶν γίνεται εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὄχι εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν; Διατὶ μόνον δέματα στέλλουν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας; Τί γνωρίζετε διὰ τὰ προϊόντα τῆς Οὐραγουάης; Ποῦ εἶναι τὸ Μοντεβίδεον; Μὲ ποία κράτη συνορεύει ἡ Βραζιλία; Εἰς ποίαν ζώνην εἶναι; Ποία μεγάλη κοιλάς ποταμοῦ εἶναι ἐδῶ; Διατὶ οἱ ὄρεινοὶ τόποι εἶναι ὄρη; Τί γνωρίζεις διὰ τὸν Ἀμαζόνιον ποταμόν; Τί γνωρίζεις διὰ τὸ ἔλαστικὸν κόμμι; Ποῖα εἶναι τὰ προϊόντα τῆς Βραζιλίας; Τί γνωρίζεις διὰ τὸ Ρίον-Ἰανέιρον; Ποῖα εἶναι αἱ ἐξηρητημένα χώραὶ τῆς Ν. Ἀμερικῆς; Ὀνόμασε τὰς αὐτονόμους δημοκρατίας. Ὀνόμασε ἓνα χαρακτηριστικὸν προϊόν τῆς Οὐραγουάης, τῆς Ἀργεντινῆς καὶ τῆς Βραζιλίας. Τί γνωρίζεις διὰ τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ; Τί ἐμπόδια εἶχον καὶ πῶς γίνεται ἡ διόδος τῶν πλοίων;

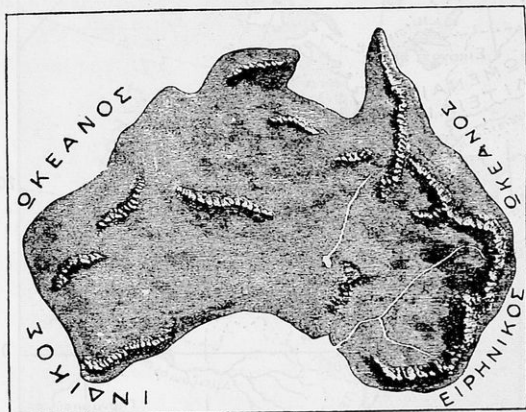
Πολιτικός χάρτης της 'Αμερικής

4ον—Η ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Παρατηρήσεις εις τὸν χάρτην

Θέσις.—Ἡ Αὐστραλία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα νῆσος τοῦ κόσμου, μαζὶ δὲ μὲ ἄλλας νήσους ἀποτελεῖ τὴν μικροτέραν ἥπειρον. Συνορεύει πρὸς Β. μετὴν θάλασσαν **Ἀλαπούραν**, πρὸς Α. μετὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανὸν καὶ πρὸς Ν. καὶ Δ. μετὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Ἔδαφος-Ἵδατα.—Καθὼς βλέπομεν εἰς τὸν ἀνάγλυφον χάρτην,

Ἀνάγλυφος χάρτης τῆς Αὐστραλίας

εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὑπάρχει πρὸς Α. μία ὄροσειρὰ (ὑψ. 2.250 μ.), ἡ ὁποία διενθύνεται ἀπὸ Β. πρὸς Ν., καὶ πρὸς Δ. ἄλλη μεγάλη ὄροσειρὰ, μεγάλην ὄροπέδιον ὑψους 500 1500 μ., τὸ ὁποῖον εἰς πολλὰ μέρη ἔχει ὑψος 400 μ. καὶ σχηματίζει ἀμώδεις ἐρήμους, ὅπως εἶναι ἡ ἐρημος **Βικτωρία**. Μεταξὺ τῶν δύο ὄροσειρῶν εἰς τὸ μέσον σχηματίζεται ἡ μεγα-

λη **Αὐστραλιανὴ πεδιάς**, ἡ ὁποία πρὸς Α. εἶναι κατάφυτος καὶ εὐφοροτάτη, ἐνῶ πρὸς Δ. ἔχει λίμνας καὶ ἔλη καὶ εἶναι χαμηλοτέρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ποταμοί.—Ἡ Αὐστραλία δὲν ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμοὺς ἐπειδὴ εἶναι χώρα στεγνὴ. Κυριώτερος εἶναι ὁ **Μουράν**, ὁ ὁποῖος ποτίζει τὴν πεδιάδα καὶ εἶναι πλωτός, ἀλλὰ κατὰ τὴν ξηρασίαν ὀλιγοστεύουν τὰ νερά του καὶ παύει νὰ εἶναι πλωτός.

Λίμναι.—Ἡ Αὐστραλία ἔχει πολλὰς λίμνας. Μερικαὶ μάλιστα εἶναι τέλματα καὶ μετὴν ξηρασίαν ξηραίνονται διὰ τὸ φανοῦν πάλιν μετὰς πλημμύρας καὶ εἶναι χαμηλότεραι τῆς θαλάσσης.

Παράλια.—Τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας εἶναι χαμηλὰ καὶ μόνον πρὸς Β. καὶ Ν. σχηματίζονται δύο κόλποι. Εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς ὑπάρχουν πολλὰ νῆσοι κοραλλιογενεῖς.

Εἰς τὴν ἡπειρον τῆς Αὐστραλίας ἀνήκουν καὶ τρεῖς μεγάλα ὀμάδες νήσων, ἡ **Μαλαισία**, ἡ **Μαλανησία** καὶ ἡ **Πολυνησία**, αἱ ὁποῖα μαζί μὲ τὴν Αὐστραλίαν ὀνομάζονται **Ὠκεανία**.

Ἔκτασις.— 7.635.000 □ χλμ.

Διοίκησις.— Ἡ Ἀνατολικὴ Αὐστραλία ἀποτελεῖται ἀπὸ 6 ἠνωμέ-

Χάρτης τῶν φυτῶν τῆς Αὐστραλίας

νας Πολιτείας, αἱ ὁποῖα ὑπάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἔχουν πρωτεύουσαν τὴν **Καμπέρραν**.

Εἰς τὴν ὀμοσπονδίαν αὐτὴν ὑπάγεται καὶ ἡ νῆσος **Νέα Γουίνεα**, ἡ μεγαλύτερα νῆσος μετὰ τὴν Γροιλανδίαν.

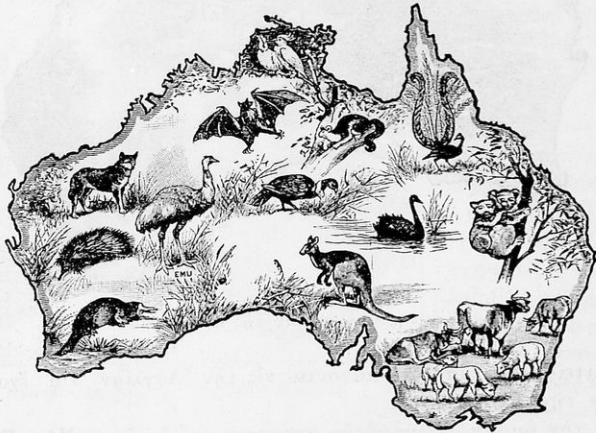
Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Αὐστραλίαν

Κλίμα.— Τὸ Β. μέρος τῆς Αὐστραλίας εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἐνῶ τὸ Ν. εἰς τὴν Νότιον εὐκρατον. Τὸ ΝΑ. μέρος ἔχει κλίμα εὐκρατον ὅπως τῆς Μεσογείου θαλάσσης, διότι βρέχεται ἀπὸ τὰ ρεύματα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἔχει πολλὰς βροχάς. Ἡ κεντρικὴ ὁμὸς Αὐστραλία εἶναι ξηρὰ, ἔρημος καὶ ἐλώδης. Πολλὰς φορὰς ἔρχονται χρόνια ξηρασίας καὶ τότε τὸ ἔδαφος εἶναι σκληρὸν καὶ οἱ πατημένοι δρόμοι καὶ ὅλα τὰ φυτὰ ξηραίνονται.

Προϊόντα.— Τὰ κυριώτερα προϊόντα γίνονται εἰς τὴν ΝΑ. πλευρὰν, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ **Μουράυ**. Ἐδῶ εὐδοκιμεῖ τὸ βαμβάκι

καὶ τὸ σακχαροκάλαμον, πρὸ παντὸς ὅμως τὸ σιτάρι, τὸ λινάρι, ὁ καπνὸς καὶ ἡ ἄμπελος. Εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις βόσκουν ἑκατομμύρια προβάτων καὶ βοδιῶν. Ἡ Αὐστραλία εἶναι ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Τὰ ἀγγλικά ὑφαντουργεῖα προμηθεύονται μαλλιὰ ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν. Ὅταν οἱ λευκοὶ κατέλαβον τὴν Αὐστραλίαν δὲν ὑπῆρχον τίποτε ἀπὸ τὰ σημερινὰ σιτηρὰ καὶ κατοικίδια ζῶα, τὰ ὁποῖα μετέφερον ἐκεῖ καὶ εὐδοκιμοῦν καλά. Ἡ Αὐστραλία ἔχει καὶ σπουδαῖα ὄρυκτά, καθὼς χαλκόν, κασσίτερον, χρυσόν κτλ. Εἰς τὴν ΒΑ. πλευρὰν ὑπάρχουν καὶ μεγάλα δάση, τὰ ὁποῖα δίδουν πολλὰ δασικὰ προϊόντα.

Φυτὰ.—Ἡ Αὐστραλία θαυμάζεται διὰ τὴν μεγάλην ποικίλιαν τῶν

Χάρτης τῶν ζῶων τῆς Αὐστραλίας

φυτῶν τῆς, τὰ ὁποῖα εὐδοκιμοῦν εἰς τὴν Β. τροπικὴν χώραν, εἰς τὴν κεντροικὴν στεγνὴν χώραν καὶ εἰς τὴν νότιον εὐκρατον. Ἡ Αὐστραλία ἔχει 1500 εἶδη φυτῶν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 85% εἶναι ἀποκλειστικὰ φυτὰ τῆς Αὐστραλίας, ποὺ δὲν ἀπαντῶνται εἰς ἄλλας ἠπείρους. Δάση μεγάλα ὑπάρχουν ἀπὸ εὐκαλύπτους, ἀκακίας καὶ ἀπὸ παρὰξένα ἄλλα ἐγχώρια δένδρα, τὰ ὁποῖα πολλοὶ βοτανολόγοι μελετοῦν ἀκόμη.

Ζῶα.—Παρατηρήσατε εἰς τὸν χάρτην τῶν ζῶων. Τὰ 75% ἀπὸ τὰ ζῶα τῆς Αὐστραλίας δὲν ὑπάρχουν εἰς τὰς ἄλλας ἠπείρους. Ἀπὸ τὰ θηλαστικὰ ἡ **Καγκουρῶ** εἶναι τὸ ἐντόπιον ζῶον τῆς Αὐστραλίας καὶ μερικὰ τροπικὰ καὶ μονοτρήματα. Ἐκτὸς τούτων ἀπαντῶμεν μεγάλας νυκτερίδας, ποντικούς, ἀγρίους κύνες κτλ. Τὸ πρόβατον, οἱ βόες καὶ οἱ ἵπποι

εισήχθησαν ἀπὸ τοὺς λευκοὺς. Πτηνὰ παρᾶξενά, **ψιττακοί**, **λύραι**, **ἐμίδες** (ἓνα εἶδος στρουθοκαμήλου), καθὼς καὶ ἔρπετὰ διάφορα, ὄχιές, ἐντόπιοι κροκόδειλοι κτλ., ὑπάρχουν ἀφθονά εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Πληθυσμός. — 5.235.000 κατ.

Θρησκεία.—Πλὴν τῶν 50.000 ἰθαγενῶν οἱ ἄλλοι εἶναι χριστιανοὶ ποὺ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν ἐκκλησίαν.

Λαός.—Εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς ἄλλας νήσους τῆς Ὠκεανίας κατοικοῦν λευκοὶ καὶ 50—60 χιλ. ἐντόπιοι. Οἱ ἐντόπιοι εἶναι μαῦροι ἢ μελαφοί, μετρίου ἀναστήματος καὶ εἰς ἡμιμαγρίαν κατάστασιν. Κατοικοῦν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἰς μέρη ἐλώδη καὶ ἀνθυγιεινά, ὅπου δὲν πηγαίνουν οἱ λευκοί. Ὁ ἰθαγενὴς Αὐστράλῳ εἶναι ἀγαθὸς καὶ πρόσχαρος ἄνθρωπος πρὸς τοὺς ὁμοίους του. Ὅταν ὁμως ζῆ μὲ Εὐρωπαίους γίνεται δειλὸς καὶ ὑποπτος. Εἶναι τίμιος καὶ πιστός. Οἱ Αὐστράλοὶ ζοῦν σχεδὸν γυμνοί, τὸ πολὺ σκεπάζονται μὲ κανένα δέρμα καὶ γυρίζουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ τὰς γυναῖκας τῶν καὶ τὰ παιδιά των διὰ νὰ εἴδουν κανένα καρπὸν ἢ χόρτον, σκουληράκι ἢ σπόρον διὰ νὰ φάγουν. Τὴν γεωργίαν δὲν τὴν γνωρίζουν, ζοῦν μόνον μὲ τὸ κυνήγι καὶ τὸ ψάρευμα, καὶ μεταχειρίζονται ὡς ὄπλα τὸ δόρυ καὶ ἓνα ἄλλο περιεργον ὄπλον, τὸ **μπουμέραγκ**, τὸ ὁποῖον εἶναι ἓνα καμπυλωτὸν ξύλον ποὺ τὸ ρίπτουν εἰς τὰ ζῦα, τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ φονεύσουν ἢ νὰ συλλάβουν.

Αὐστράλῳ ἰθαγενὴς
κυνηγός

Ἄρχετοὶ ἀπ' αὐτοὺς ζοῦν μαζί μὲ λευκοὺς, οἱ περισσότεροὶ ὁμως εὐρίσκονται εἰς ἡμιμαγρίαν κατάστασιν. Εἰς τὸ **Κουρδγκ** τῆς Αὐστραλίας ἔχουν παρᾶξενά νεκροταφεῖα. Τοὺς νεκροὺς δὲν τοὺς θάπτουν, ἀλλὰ τὸ ξυλοκρέββατον μὲ τὸ πῶμα τὸ τοποθετοῦν εἰς ὕψος 2—3 μέτρων ἐπάνω εἰς χονδροὺς κλάδους δένδρων μαγημένους εἰς τὸ ἔδαφος. Καὶ βλέπετε νὰ πετοῦν γύρω εἰς τὸ πῶμα διάφορα ὄρνεα καὶ κοράκια, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν στιγμὴν ἀφήνουν μόνον τὰ κόκκαλα. Κάτω μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω περιμένουν ἀνυπόμονα διάφορα εἶδη σαρκοφάγων ζώων (εἶδη λύκων) πότε νὰ πέσῃ κανένα γυνωμένον κόκκαλον διὰ νὰ στήσουν πόλεμον μεταξύ των ποῖον νὰ τὸ ἀπάξῃ πρῶτον.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Εἰς ποίας ζῶνας εὐρίσκεται ἡ

Αυστραλία ; Ποῖαι ἄλλαι ἥπειροι ἔχουν χώρας νοτίως τοῦ Ἰσημερινοῦ ; Τί ἔφεραν οἱ λευκοὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ; Ποῦ εὐρίσκεται ὁ καλλιεργήσιμος τόπος ; Τί γνωρίζεις διὰ τὸ ἐσωτερικόν της ; Τί γνωρίζεις διὰ τὰ φυτόα ; Διὰ τὰ ζῷα ; Πόσας πολιτείας ἔχει ; Ποῖα εἶναι ἡ πρωτεύουσα ; Ποῖον ἔθνος ἔχει τὸ κύριον ἐμπόριον τῆς Αὐστραλίας εἰς χεῖρας του ; Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα ; Τί γνωρίζεις διὰ τὸν πληθυσμὸν της ; Τί διὰ τοὺς ἰθαγενεῖς ; Τί πολιτισμὸν ἔχουν ;

ΕΙΡΗΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Ἡ **Νέα Γουίνέα** εἶναι πρὸς Α. τῆς Αὐστραλίας καὶ κατοικεῖται ἀπὸ μαύρους καὶ 1000 περίπου λευκοὺς. Εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Γροιλανδίαν καὶ ἔχει πολλὰ προϊόντα ὅμοια μὲ τῶν Ἄν. Ἰνδιῶν καὶ κατέχεται ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας. Ἡ **Νέα Ζηλανδία** εἶναι μία ὁμὰς νήσων ΝΑ. τῆς Αὐστραλίας μὲ ἀξιόλογον κτηνοτροφίαν, πού ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ **Πολυνησία**, ἀνατολικά καὶ βόρεια τῆς Αὐστραλίας, εἶναι καὶ αὐτὴ μία ὁμὰς τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ, πού αἱ περισσότεραι εἶναι ἠφαιστειογενεῖς. Ἐξ αὐτῶν αἱ **Σαμόα** ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀμερικὴν (Ἡν. Πολιτείας) καὶ ἄλλαι εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΞ Α'.

Τὸ μέγεθος τῶν 5 Ἠπείρων

Ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν		Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν	
Ἀσία	44 ἐκ. □ χλμ.	Ἀσία	953 ἐκ. κατ.
Ἀμερική (Β. Ν.)	38 1/2 » »	Εὐρώπη	450 » »
Ἀφρική	21 » »	Ἀμερική (Β. Ν.)	180 » »
Εὐρώπη	10 » »	Ἀφρική	180 » »
Αὐστραλία	7 1/2 » »	Αὐστραλία	5 1/2 » »

ΠΙΝΑΞ Β'.

Τὰ μεγαλύτερα Κράτη τῆς Γῆς

Ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν		Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν	
Ρωσία	21.316.000 □ χλμ.	Σινικὸν Κράτος	457 ἐκ. κατ.
Σιβηρία	16.000.000 »	Ἰνδία	319 » »
Καναδάς	9.543.038 »	Ρωσία	165 » »
Βραζιλία	8.521.170 »	Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	132 » »
Κίνα	7.530.000 »	Ἰαπωνία	74 » »
Σουδάν	7.500.000 »		
Ἰνδία	4.880.000 »		
Ἀραβία	3.000.000 »		
Ἀργεντινὴ	2.792.000 »		

ΠΙΝΑΞ Γ΄.

Αί μεγαλύτεραι πόλεις τής γῆς μετὰ τῶν προαστείων

Λονδῖνον	7.480.000 κατ.	Πεκῖνον	1.242.000 κατ.
Ν. Ὑόρκη	6.017.000 »	Κων/πολις	1.200.000 »
Παρίσιοι	4.628.000 »	Βομβάη	1.200.000 »
Βερολῖνον	4.200.000 »	Ἄμβούργον	1.089.837 »
Σικάγον	3.157.000 »	Γλασκώβη	1.057.100 »
Μόσχα	2.445.000 »	Καλκούτα	1.000.000 »
Πετρούπολις	2.128.000 »	Νεάπολις	986.900 »
Μπονένος Ἄυρες	2.115.000 »	Βαρσοβία	980.000 »
Φιλαδέλφεια	2.064.000 »	Βουδαπέστη	928.000 »
Τόκιο	1.945.000 »	Λίβερπουλ	862.000 »
Βιέννη	1.842.000 »	Μαδρίτη	816.000 »
Λός Ἀντζελες	1.500.000 »	Καντῶν	800.000 »
Ριον - Ἰανέιρον	1.360.000 »	Ἀθήναι	700.000 »

ΠΙΝΑΞ Δ΄.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τής γῆς

Ὅς πρὸς τὸ μῆκος	Ὅς πρὸς τὴν ἑκτασιν τῆς κοίτης	Ὅς πρὸς τὸ μέγιστον πλάτος
Μεσσισιπῆς 6.970 χλ.	Μεσσισ. 3.250.000 π.χ.	Ἀμαζόνιος 80.000 μ.
Νεῖλος 6.490 »	Ἀμαζόνιος 2.500.000 »	Βόλγας 8.000 »
Κόγκος 5.300 »	Κόγκος 1.500.000 »	Μεσσισιπῆς 2.500 »
Γιάγκ-Ταϊ-Κιάγκ 5.100 »	Δούναβις 817.000 »	Κόγκος 500 »
Ἰενεσέης 4.750 »	Γάγγης 450.000 »	Ἀμούρ 500 »
Ἀμούρ 4.700 »	Λαπλάτας 200.000 »	Λαπλάτας 290 »
Λένας 4.600 »		Γάγγης 80 »
Ἀμαζόνιος 4.000 »		
Χουάγκ-Χό 3.800 »		
Βόλγας 3.689 »		
Δούναβις 2.900 »		
Γάγγης 2.550 »		

ΠΙΝΑΞ Ε΄.

Τὰ ὑψηλότερα ὄρη τής γῆς

Ἰμαλάια	ὕψος 8.840 μέτρα
Κορδιλλέραι	» 7.000 »
Κλυμάτζαρον	» 6.000 »
Βραχώδη	» 5.240 »
Ἄλπεις	» 5.810 »
Ἄτλας	» 4.500 »

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α^{ΟΝ} — ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

	Σελ
Ἡ Γῆ	2
Αἱ ἥπειροι	4
Ὠκεανός	5
Κύκλοι τῆς γῆς — Ἰσημερινός — Γεωγραφικόν πλάτος	7
Μεσημβρινός — Γεωγραφικόν μήκος	8
Ζῶναι τῆς γῆς	8
Ἄτμόσφαιρα	11
Κλίμα	13

Β^{ΟΝ} — ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1ον — ΑΣΙΑ (γενικῶς)	15
--------------------------------	----

I. Κράτη Ἀνατολικῆς Ἀσίας

Σινικόν Κράτος	22
Ἰαπωνία	26
Ἰνδία	29
Ἰνδοκίνα	32
Ἀντίλλαι	33

II. Κράτη Κεντρικῆς Ἀσίας

Μογγολία—Τουρκεστάν	34
Ἀφγανιστάν	35
Βελουσχιστάν	35
Περσία	36

III. Κράτη Β. Ἀσίας

Σιβηρία	36
Καυκάσια	37

IV. Κράτη ΝΔ. Ἀσίας	Σελ.
Ἀραβία	39
Μεσοποταμία	43
Συρία	43
Παλαιστίνη	44
Ἀσιατική Τουρκία	45
2ον — ΑΦΡΙΚΗ (γενικῶς)	
I. Ἀνεξάρτητα Κράτη	
Βασίλειον τῆς Αἰγύπτου	54
Αὐτοκρατορία τῆς Ἀβησσυνίας	57
Δημοκρατία τῆς Λιβερίας	59
II. Εὐρωπαϊκαὶ κτήσεις εἰς τὴν Β. Ἀφρικὴν	
Βερβερία (Τρίπολις — Ἀλγέριον — Τύνις — Μαρόκον)	60
Σαχάρα	60
Σουδάν	62
Κόγκο	63
Εἰς τὴν Ν. Ἀφρικὴν	
Τράνσβααλ	67
Εἰς τὰς νήσους	
3ον — ΑΜΕΡΙΚΗ (γενικῶς)	
I. Β. Ἀμερικὴ (γενικῶς)	
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	71
Καναδάς	76
Αἱ δύο ψυχραὶ χῶραι (Ἀλάσκα — Γροιλανδία)	82
Μεξικόν	83
Διῶρυξ τοῦ Παναμᾶ	85
Διῶρυξ τοῦ Παναμᾶ	86
II. Νότιος Ἀμερικὴ (γενικῶς)	
88	
Α'. ΝΟΤΙΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	
Βραζιλία	92
Παραγουάη	96
Οὐραγουάη	95
Ἀργεντινὴ	95
Β'. ΔΥΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	
Χιλή	96
Βολιβία	97
Περου	97
Δημοκρατία Ἰσημερινοῦ	97

Γ'. ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ	Σελ.
Βενεζουέλα	98
Κολομβία	98
Εύρωπαϊκάι κτήσεις	
Γουϊάνα	100
Χάρτης τής Ἀμερικής	101
4ον — ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (γενικῶς)	102
Φυτὰ καὶ Ζῶα τῆς Αὐστραλίας	104
Εἰρηναὶ νῆσοι	106
Στατιστικοὶ πίνακες	106

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Ν. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

1.— Νέα Γεωγραφία - Αι Ἠπειροί, ἐκτὸς τῆς Εὐρώ-
πης διὰ τὴν Πέμπτην τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ καὶ τὸ Α' ἔτος
Συνδιδασκαλίας Ε' καὶ ΣΤ'.

2.— Νέα Γεωγραφία - Ἡ Εὐρώπη, διὰ τὴν Ἑκτην
καὶ τὸ Β' ἔτος συνδιδασκαλίας Ε' καὶ ΣΤ' τοῦ Δημοτικοῦ.

Ν. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ—ΔΩΡΟΥ

1.— Ζῶα - Φυτὰ - Ὀρυκτά. Φυσικὴ Ἱστορία Πέμπτης
Δημοτικοῦ.

2.— Φυτολογία - Ζωολογία - Ἀνθρωπολογία. Φυ-
σικὴ Ἱστορία Ἑκτης Δημοτικοῦ.

3.— Φυτολογία - Ὀρυκτολογία. Φυσικὴ Ἱστορία Α' ἔ-
τους συνδιδασκαλίας Ε' καὶ ΣΤ'.

4.— Ζωολογία - Ἀνθρωπολογία. Φυσικὴ Ἱστορία Β'
ἔτους συνδιδασκαλίας Ε' καὶ ΣΤ'.

ΝΕΑ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ 1934

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ Ἐγκρίσεως 1934

Παπαϊωάννου. Ἀλφαβητάριον	Α' τάξεως.	
Ματάλα. Τὰ Καλὰ Παιδιὰ	Β' »	
Σαμίου - Πανέτσου. Ἀναγνωστικὸν	Γ' »	
Δουφεξή-Καρνάβου-Κων/πούλου.	Ὁδηγὸς τοῦ Παιδιοῦ	Δ'
»	Ὁ Δρόμος τῆς Ζωῆς	Ε'
»	»	
Ὀικονομοπούλου Δ.	Ἀναγνωστικὸν ΣΤ' τάξεως.	

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ Ἐγκρίσεως 1934

Παπανικητοπούλου Κ.	Ἀριθμητικὰ Ἀσκήσεις	Γ' τάξεως
»	»	Δ' »
»	»	Ε' »
»	»	ΣΤ' »
»	»	Ε', ΣΤ' »
Σακελλαρίου-Σταγειρίτου.	Ἐκκλησιαστ. Ἱστορία	Ε', ΣΤ' τάξ.
Μακρῆ Π.	Φυσικὴ Πειραματικὴ	Ε' τάξεως.
»	»	ΣΤ' »

Τιμᾶται Δρχ. 12